

NÆRRADIO OG LOKAL-TV

*Lokalradio- og -TV-udvalgets
3. rapport*

Det administrative bibliotek

Slotsholmsgade 12
1216 København K

Betænkning nr. 1116

København 1987

trykt på genbrugspapir

ISBN 87-503-6841-9
Stougaard Jensen/København
Ka 00-63-bet.

Indhold	Side
<u>Kapitel 1: Indledning</u>	9
Almindelige bemærkninger om forsøgsordningen	9
Udvalgets 2. rapport	14
Folketingets lovgivningsarbejde 1985-86	15
Det 1. lovforslag	15
Et beslutningsforslag	16
Det 2. lovforslag	16
Det 3. lovforslag	17
Det 4. lovforslag	17
Nogle ændringsforslag	18
Forsøgsordningen efter den 31. marts 1986	18
Folketingets lovgivningsarbejde 1986-87	19
Et beslutningsforslag	19
Det 5. lovforslag	19
Forsøgsordningen efter den 30. september 1987	21
Andre rapporter vedrørende nærradio og lokal-tv	21
Udvalgets 3. rapport	23
Rapportens afgivelse	23
Rapportens indhold	24

<u>Kapitel 2: Overvejelser og forslag</u>	<u>31</u>
Lokal-tv	31
Trådløst tv	32
Kabel tv	34
Finansiering	37
Reklame	37
Tilskud fra stat og kommune	39
Abonnement	40
Salg af sendetid	40
Konklusion	43
Dagbladenes rolle	44
Selvstændighed	47
Kanal 2	48
DanTV	50
Det lokale område	54
Etiske regler for nærradio og lokal-tv	58
<u>Kapitel 3: Undersøgelsesresultater</u>	<u>63</u>
Nærradioernes og lokal-tv-stationernes økonomiske forhold	63
Nærradio	65
Nærradioer med lønudgifter	66
Nærradioer uden lønudgifter	68
Interessegrupper	69
Trossamfundene	70
Arbejderbevægelsen	71
Dagbladene	72
Nærradioforeningerne	73

Lokal-tv	74
Lokal-tv med lønudgifter	76
Lokal-tv uden lønudgifter	77
Interessegrupper	78
Arbejderbevægelsen	78
Dagbladene	79
Lokalradio- og -tv-stationer	80
Weekend TV	81
Kanal 2	82
Bingo	84
Reglerne	84
Bingospil i forsøgsordningen	86
Fremtiden	87
Koda/Gramex	87
Forsøgsordningen	87
Den permanente ordning	88
Gramex	90
Senderanlæg	90
Nærradio	90
Lokal-tv	91
Sammenfatning	92
Dagbladenes placering i lokal radio- og fjernsynsvirksomhed	93
Stationernes programvirksomhed	94
Nærradio	94
Lokal-tv	95
Økonomien	95
Nærradio	95
Lokal-tv	95

Forholdet mellem dagbladene og deres stationer	96
Nærradio	96
Lokal-tv	97
Dagbladenes formål med lokal radio- og fjernsynsvirksomhed	97
Den fremtidige rolle	98
Valg	99
Valg i nærradio og lokal-tv	99
Kommunalvalget	100
Nærradio	101
Lokal-tv	101
Folkeafstemningen om EF-pakken	102
Nærradio	102
Lokal-tv	102
Sammenfatning	103
Nærradio	103
Lokal-tv	104
Erfaringer fra forsøgsperioden med sendere og antenner	106
Nærradio	106
Sendere	106
Antenner og antennehøjde	107
Forstyrrelser, frekvenser	107
Lokal-tv	108
Senderudstyr	108
Teknisk drift og vedligeholdelse	109
Programforsyning af sendere i forsøgsperioden	109
Driftserfaringer	110
Fremtidig programforsyning af lokale tv-sendere	110

Retsafgørelser i forbindelse med forsøgsordningen	111
Medvirken til injurier	112
"Konfliktradio"	113
1. Den politiske baggrund	113
2. Den juridiske problemstilling	114
3. Resultatet af udvalgets undersøgelse	116
4. En dom	117
Vidnefritagelse	118
 Projekternes udvikling	 123
Indledning	123
Nærradio	124
1. Sendetid	124
2. Personale	125
3. Teknisk udstyr til programproduktion	127
4. Programpolitik ("åben kanal")	128
5. Salg af sendetid	129
6. Kommunal information	129
7. Betjening af særlige grupper	130
8. Indbyrdes samarbejde	130
9. Sammenfatning	131
Lokal-tv	132
1. Almindelige bemærkninger	132
2. Sendetid	132
3. Personale	133
4. Teknisk udstyr til programproduktion	134
5. Programpolitik ("åben kanal")	135
6. Salg af sendetid	135
7. Kommunal information	136
8. Betjening af særlige grupper	136
9. Indbyrdes samarbejde	135
10. Sammenfatning	137

Bilag

1. Lokalradio- og -TV-udvalgets sammensætning	141
2. Lov nr. 589 af 19. december 1985 om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed (Lokal radiovirksomhed)	143
3. Lov nr. 172 af 25. marts 1986 om forlængelse af forsøg med lokal radio- og fjernsynsvirksomhed	146
4. Lov nr. 336 af 4. juni 1986 om forlængelse af forsøg med lokal fjernsynsvirksomhed	147
5. Lov nr. 373 af 10. juni 1987 om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed (Lokal radio- og fjernsynsvirksomhed)	148
6. Lokal-tv-stationer pr. 1. april 1986	151
7. Reklamefinansieringens rolle for nærradio og lokal-tv Reklame i nærradio Reklame i lokal-tv	157
8. Overtrædelser af forbudet mod reklame og kommerciel sponsorvirksomhed	167
9. Offentlig støtte til nærradio og lokal-tv Offentlig støtte i den danske forsøgsordning Nærradio Lokal-tv Finansiering i andre lande Offentlig finansiering i Danmark	171
10. Foreløbig liste over frekvensmuligheder for lokal-tv	179
11. Litteraturudvalg	180

Kapitel 1: Indledning

Almindelige bemærkninger om forsøgsordningen

1. Lokalradio- og -TV-udvalget fremlægger hermed sin 3. og afsluttende rapport om forsøgene med lokal radio- og fjernsynsvirksomhed. De 2 foregående rapporter er "**Forsøg med nærradio og lokal-tv**" (Lokalradio- og -TV-udvalgets foreløbige rapport til Mediekommissionen, 1984) og "**Nær-radio og lokal-tv i fremtiden**" (betænkning nr. 1047/1985).

Denne 3. rapport skal ses som en fortsættelse og udbygning af den 2. rapport, der blev afgivet på et tidspunkt, da der endnu var 3/4 år til den oprindelig fastsatte forsøgsperiodes udløb den 31. marts 1986.

2. Forsøgene blev iværksat for at belyse, om der skulle indføres en permanent adgang til lokal radio- og fjernsynsvirksomhed uden for Danmarks Radio. Den fornødne ændring af loven om radio- og fjernsynsvirksomhed skete i 1981 (lov nr. 249 af 27. maj 1981). Lokalradio- og -TV-udvalget blev nedsat af kulturministeren i september måned samme år. (Se bilag 1).

Forsøgsperioden skulle være 3 år, og det blev senere besluttet, at den skulle løbe fra 1. april 1983 til 31. marts 1986. Det er materiale vedrørende denne "ordinære" forsøgsperiode, der har været genstand for udvalgets undersøgelser, og erfaringer herfra, der har været grundlag for udvalgets overvejelser og forslag om den permanente ordning. Kun i begrænset omfang har udvalget i denne rapport inddraget materiale vedrørende de forlængede forsøgsperioder, der omtales i det følgende.

Rapporten offentliggøres først i sin helhed på et tidspunkt, da Folketinget har afsluttet sit arbejde i samlingen 1986-87 med lovgivningen om den permanente ordning for lokal radio- og fjernsynsvirksomhed. Under hensyn hertil har udvalget fundet det naturligt her i

indledningskapitlet at give en oversigt over udviklingen i lovgivningen fra afgivelsen af udvalgets 2. rapport frem til dette tidspunkt.

3. På baggrund af den ordning med forsøg ved hjælp af kabelanlæg (fællesantenneanlæg), der var blevet gennemført i årene 1974-77, var forventningerne til den nye forsøgsordnings omfang beherskede.

Ifølge loven kunne kulturministeren - efter forhandling med ministeren for offentlige arbejder og Radorådet - give tilladelse til forsøg "i enkelte lokale områder". En vigtig forskel fra den tidligere ordning var, at der nu også ville kunne gennemføres trådløse forsøg. For at få mere omfattende forsøg end tidligere, hvor den offentlige støtte havde været minimal, blev det anset for nødvendigt, at der skulle kunne ydes 6 mill.kr. i støtte fra stat og kommuner tilsammen, og dette beløb blev i løbet af 1982 fordoblet.

4. Der skulle imidlertid vise sig at være en overvældende interesse for at få lejlighed til at deltage i forsøgsordningen. I løbet af 1982 og frem til 1. november 1983 modtog udvalget således ikke mindre end 270 ansøgninger om tilladelse (radio: 179 - tv: 91). Skønt det var bekendtgjort, at der efter denne dato ikke ville blive udstedt flere tilladelser, modtog udvalget alene frem til 1. november 1984 yderligere 66 ansøgninger (radio: 48 - tv: 18). Det skal understreges, at der hermed kun sigtes til skriftligt besvarede henvendelser. Antallet af telefoniske forespørgsler i denne periode har været betydeligt højere.

Der blev udstedt 150 sendetilladelser - 108 til radio og 42 til tv. Heraf blev 25 aldrig brugt, og enkelte stationer lukkede i løbet af forsøgsperioden. I 1985, da alle projekterne var i gang med at sende, var der 90 nærradioer og 34 lokal-tv-stationer i henholdsvis 41 og 23 lokale områder fordelt over hele landet. Et udtryk for interessen for at deltage kan i denne forbindelse også ses i antallet af medarbejdere på projekterne, der ifølge

udvalgets undersøgelser alene på de 89 nærradioer, der endnu var i gang i foråret 1986, udgjorde 3.409 personer, heraf 3.026 frivillige.

5. Men også fra anden side har der været en meget stor interesse for forsøgsvirksomheden.

Gallupundersøgelser gennemført for udvalget i en række områder i foråret 1984 og 1985 viste således en markant og stigende interesse for at høre nærradioernes programmer. På grund af tv-forsøgenes forholdsvis sene starttidspunkter var de kun omfattet af 1985-undersøgelsen. Denne viste, at der også var stor interesse for at se lokal-tv-stationernes programmer.

Et andet mål for den opmærksomhed, som forsøgene har skabt, kan man finde i dagspressens behandling af nærradio og lokal-tv. Fra begyndelsen af 1981, da lovforslaget blev fremsat, og frem til den endelige overgang til den permanente lokalradioordning pr. 1. oktober 1986 har dagbladene bragt over 25.000 artikler om emnet.

6. Herudover vil det være naturligt at omtale den interesse, der fra lovgivernes side har været vist for dette område. Der har været stor spørgelyst i Folketinget. Alene i årene 1984-85, 1985-86 og 1986-87 (til 1. juni 1987) stillede enkelte medlemmer af tinget eller Kulturudvalget i gennemsnit 70 spørgsmål årlig til kulturministeren (undtagelsesvis andre ministre) om nærradio og lokal-tv. De hyppigst forekommende emner var de økonomiske forhold og reklame i medierne.

Desuden har der i 1983-84 været fremsat 1 forslag til folketingsbeslutning om arbejdsløses dagpengeret under nærradioarbejde og lignende og i 1984-85 1 beslutningsforslag om økonomisk støtte til de igangværende forsøg. Disse forslag blev ikke vedtaget. (Lovgivningsinitiativer i de seneste 2 folketingsår omtales nedenfor).

Sidst, men ikke mindst, må det erindres, at også kommunerne i et ikke ringe omfang har fundet det værd at støtte projekterne. I 1985 vides således 37 nærradioer at have modtaget kommunal støtte.

7. Lokalradio- og -TV-udvalget blev som nævnt nedsat i september 1981. Udvalget har måttet bruge en stor del af tiden på sine foreløbig 53 møder (pr. 1. juni 1987) på sager om overholdelsen af de retningslinier, der har været gældende i forsøgsordningen. Især har forbudet mod reklame og kommerciel sponsorvirksomhed krævet behandling af mange enkeltsager - 32 i den ordinære forsøgsperiode og 40 i alt. (Se bilag 8).

Også andre forhold har gjort det nødvendigt for udvalget at fungere som "opsynsmand" over for projekterne. En rolle, som udvalget i øvrigt ved forsøgsordningens begyndelse ikke havde forestillet sig skulle få det omfang, som den faktisk fik. I kraft af denne funktion har udvalget imidlertid - foruden at bistå Kulturministeriet i administrationen af ordningen - erhvervet et kendskab til stationernes forhold, som har vist sig særdeles nyttigt ved udarbejdelsen af rapporter om forsøgsvirksomhedens forløb og den fremtidige ordning,

Det er dog langt fra kun gennem overtrædelser af retningslinier og lignende "sager", at stationerne selv har bidraget med oplysninger til udvalget. De væsentligste bidrag er naturligvis ydet gennem den meget omfattende indsendelse af oplysninger i form af udsendelsesrapporter, regnskaber, besvarelser af udvalgets rundspørger om virksomheden m.m., som netop var en forudsætning for deltagelse, da ordningen blev sat i gang. Skønt der på denne måde har hvilet betragtelige administrative byrder på deltagerne i forsøgsordningen, kan udvalget konstatere, at de fleste projekter har bestræbt sig på efter evne at leve op til vilkårene.

8. Men udvalget har også ønsket at lade nærradioer og lokal-tv-stationer selv komme til orde ved at redegøre for deres erfaringer som deltagere i forsøgsordningen og fremkomme med synspunkter på, hvorledes en fremtidig permanent ordning efter deres mening burde se ud. Udvalget medvirkede derfor til, at der i september 1985 blev udgivet en debatbog "Mellem forsøg og fremtid", hvori talsmænd for en række projekter af forskellig type fik

lejlighed til at fremlægge deres viden og deres opfattelser. Bogen blev redigeret af en forskergruppe med tilknytning til forsøgsordningen. Endvidere meddelte udvalget under arbejdet på sin 2. rapport i april 1985 samtlige projekter, at man gerne modtog synspunkter på den fremtidige ordning.

Herudover kan det nævnes, at en kreds af projekter allerede i 1983 etablerede et samarbejde i form af et sekretariat til løsning af konkrete arbejdsopgaver af fælles interesse, specielt forhandlingerne med Koda om vederlag for brugen af beskyttet musik i udsendelser. Dette førte i april 1984 til dannelsen af Sammenslutningen af lokale radio- og tv-stationer i Danmark.

Sammenslutningen har blandt andet gennem henvendelser til Folketingets kulturudvalg, Kulturministeriet og Lokalradio- og -TV-udvalget søgt at øve indflydelse på lovgivningen om nærradio og lokal-tv. I forsøgsordningen har den dog aldrig opnået så bred tilslutning, at den har kunnet betragtes som talerør for de mange forskelligartede projekter, som ordningen har omfattet.

9. Lokalradio- og -TV-udvalget mener, at det har været en styrke og et særkende for den danske forsøgsordning, at den har været så åben, som tilfældet faktisk er. Forsøget åbnede for en stor mangfoldighed af lokale programmer og for vidt forskellige organisationsformer. Reglerne for udsendelsernes indhold har været få, og selv om muligheden for at komme til orde i lokalsamfundet i højere grad, end mange forudså, er blevet benyttet til at sende musikradio, er der også blevet talt meget i de lokale mikrofoner. Men det kræver større ressourcer - både økonomiske og mandskabsmæssige - at producere nyheds- og debatprogrammer end at spille grammofonplader, og stationernes økonomiske vilkår har været et hovedtema i hele forsøgsperioden.

Tilsammen brugte forsøgsstationerne alene i 1985 omkring 170 mill.kr. på sendevirksomheden (heraf nærradioerne godt 50 mill.kr.). Også de offentlige bidrag til den lokale programvirksomhed blev større, end man havde forudset, idet det offentlige bidrog med knap 16 mill.kr. i 1985, fortrinsvis i form af løn til langtidsledige.

Det er således klart, at der trods mangelen på faste indtægter - gennem reklamer eller faste offentlige driftstilskud - i en begrænset forsøgsperiode har været tilstrækkelige ressourcer til en omfattende lokal programvirksomhed.

Efter de to første forsøgsår var spørgsmålet da heller ikke længere, **om** der skulle lovgives om en permanent ordning, men **hvordan**. Problemerne vedrørende finansieringen er imidlertid ikke løst med vedtagelsen af de permanente lovbestemmelser om lokal radio- og fjernsynsvirksomhed. Lytternes og seernes bidrag og den frivillige arbejdskraft vil fortsat være afgørende for mangfoldigheden i den lokale programvirksomhed.

Udvalgets 2. rapport

I sommeren 1985 fremsendte Lokalradio- og -TV-udvalget sin 2. rapport til kulturministeren, **"Nærradio og lokal-tv i fremtiden" (betænkning nr. 1047)**. På dette tidspunkt var der endnu 3/4 år til forsøgsperiodens udløb den 31. marts 1986.

Fra ministerens side var det imidlertid tilkendegivet, at regeringen sigtede imod at fremsætte et lovforslag om en varig ordning for lokal radio- og fjernsynsvirksomhed tidligt i folketingssamlingen 1985-86.

Hensigten hermed var at skabe klarhed om det fremtidige lovgrundlag i god tid inden forsøgsperiodens udløb. Udvalget havde derfor fremskyndet sine overvejelser om, hvilke synspunkter der efter udvalgets opfattelse burde tages i betragtning ved lovgivningen om den varige ordning.

Det siger sig selv, at de mere detaljerede undersøgelser af forsøgsordningens forløb, som er en væsentlig del af udvalgets opgave, langt fra kunne tilendebringes på daværende tidspunkt. Dette arbejde ville blive fortsat, og der kan nu henvises til nærværende rapports kapitel 3: Undersøgelsesresultater.

Derfor turde udvalget heller ikke se bort fra, at nye undersøgelsesresultater og erfaringer fra den sidste del af forsøgsperioden kunne føre til justeringer af udvalgets synspunkter. Specielt for lokal-tv's vedkommende gjorde udvalget opmærksom på, at uklarhederne både med hensyn til et eventuelt kommende TV 2 - med et muligvis betydeligt regionalt islæt - og med hensyn til udviklingen af hybridnettet vanskeliggjorde en vurdering af rækkevidden af udvalgets forslag på tv-området.

I dag kan det konstateres, at de fortsatte overvejelser ikke har givet udvalget anledning til væsentligt at ændre de synspunkter, som blev fremlagt i "Nærradio og lokal-tv i fremtiden", jf. nu nærværende rapport's kapitel 2: Overvejelser og forslag.

Folketingets lovgivningsarbejde 1985-86

Det 1. lovforslag

Kulturministeren fremsatte den 9. oktober 1985 for Folketinget sit **forslag til lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed (lokal radio- og fjernsynsvirksomhed) (L 31).**

På en række punkter var forslaget på linie med Lokalradio- og -TV-udvalgets (eller udvalgsflertallets) oplæg. Således med hensyn til den decentrale udstedelse af tilladelser kombineret med en central fordeling af sendemuligheder (frekvenser), nævnenes sammensætning (delvis), tilladelseernes gyldighedsperiode, ansøgernes tilknytning til det lokale område m.m.

Der var dog væsentlige forskelle. Således blev det blandt andet foreslået, at enkeltpersoner og selskaber (oprettet blandt andet af dagblade) - men ikke kommuner - skulle kunne få tilladelse, at reklamefinansiering skulle være tilladt, og at det centrale udvalg, der skulle oprettes, alene skulle være klageinstans i forhold til de lokale nævn i sager om inddragelse af tilladelser.

Under Folketingets behandling af lovforslaget skete der på disse punkter i vidt omfang en tilnærmelse til udvalgets oplæg, inden forslaget blev vedtaget og stadfæstet som **lov**

nr. 589 af 19. december 1985. (Se bilag 2). Men denne lov gjaldt alene for lokal radiovirksomhed. Et nyt lovforslag om lokal-tv skulle fremsættes inden den 1. februar 1986.

Et beslutningsforslag

Under Folketingets behandling af regeringens lovforslag blev der af repræsentanter for Det Radikale Venstre den 29. oktober 1985 fremsat et **forslag til folketingsbeslutning om retningslinier for politiske udsendelser i lokalradio og -tv (B 30)**.

Meningen med dette forslag var, at kulturministeren skulle forpligtes til at ændre de i forsøgsordningen gældende regler med henblik på at sikre partier og lister ligelig behandling fra de lokale radio- og tv-projekters side under det dengang forestående kommunalvalg. Forslaget blev ikke vedtaget, men dets indhold indgik i drøftelserne om lovforslaget.

Det 2. lovforslag

Som forudsat i forbindelse med vedtagelsen af bestemmelserne om lokal radio fremsatte kulturministeren den 30. januar 1986 på ny et **forslag til lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed (lokal radio- og fjernsynsvirksomhed) (L 168)**.

Dette forslag tog hensyn til de bestemmelser, som i december 1985 var blevet vedtaget for lokal radio, således at disse også skulle gælde for tv. Men det genoptog det 1. lovforslags tanker om, at erhvervsvirksomheder (herunder dagblade) skulle kunne få tilladelse, og at reklamer skulle være tilladt - både i radio og tv.

Herudover indeholdt forslaget blandt andet en bestemmelse om en overgangsperiode indtil den 30. september 1986 for de igangværende forsøgsprojekter. Hvis lovforslaget var blevet vedtaget inden den 31. marts 1986, ville der i medfør af denne bestemmelse være blevet givet de lokale nævn i de områder, hvor der var radio eller tv i gang inden for forsøgsordningen, indtil 6 måneder til at udstede tilladelser

til lokal radio- eller fjernsynsvirksomhed efter de nye regler, idet de igangværende forsøgsprojekter kunne fortsætte på de hidtidige vilkår, indtil nævnets tilladelser forelå.

Det 3. lovforslag

Da det blev klart, at det 2. lovforslag ikke kunne forventes færdigbehandlet inden den 1. april 1986, fremsatte kulturministeren den 12. marts 1986 et særskilt **forslag til lov om forlængelse af forsøg med lokal radio- og fjernsynsvirksomhed (L 201)**.

Formålet med dette forslag var indtil den 30. juni 1986 at sikre de lokale radionævn bedre tid til at sætte den varige radioordning i værk - således at der ikke pr. 1. april 1986 ville ske noget afbræk i de eksisterende stationers programvirksomhed - og at sikre Folketinget tid til at afslutte behandlingen af det 2. lovforslag.

Under tingets behandling af forslaget blev der dog opnået enighed om, at forsøgsperioden i stedet burde forlænges ikke til den 30. juni, men til den 30. september 1986. Radioforsøgene skulle - på samme måde som foreslået i det 2. lovforslag - ophøre tidligere, hvis det pågældende lokale nævn udstedte nye radiotilladelser i medfør af loven fra december 1985, men tv-forsøgene kunne under alle omstændigheder fortsætte i et halvt år ud over den 31. marts.

Med denne ændring blev lovforslaget vedtaget og stadfæstet som **lov nr. 172 af 25. marts 1986**. (Se bilag 3).

Det 4. lovforslag

Folketinget fik altså tid til at fortsætte behandlingen af det 2. lovforslag fra januar 1986 efter den ordinære forsøgsperiodes udløb den 31. marts 1986 - også i lyset af behandlingen af kulturministerens forslag til en lov om et TV 2 (L 245), da dette var blevet fremsat den 23. april 1986.

Disse drøftelser mandede imidlertid ud i, at kulturministeren den 14. maj 1986 fremsatte et **forslag til lov om forlængelse af forsøg med lokal fjernsynsvirksomhed (L 267)**, hvorefter tv-forsøgene skulle kunne fortsætte på de hidtidige vilkår i yderligere 1 år indtil den 30. september 1987.

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget havde det "vist sig ønskeligt at gennemføre nærmere undersøgelser af det økonomiske grundlag og de organisatoriske former inden for lokal radio- og fjernsynsvirksomhed". Heri skulle indgå "en nærmere belysning af, hvilken rolle reklamefinansiering vil kunne spille, samt af konsekvenserne af den af justitsministeren besluttede stramning af reglerne om offentlig bortlodning (bingo)."

Endvidere havde man "fundet det ønskeligt, at der - i samarbejde med repræsentanter for dagspressen - sker en belysning af dennes placering i lokal radio- og fjernsynsvirksomhed." Desuden hed det: "Organisationernes placering i denne virksomhed skal ... indgå i undersøgelserne."

Undersøgelserne skulle gennemføres af Kulturministeriet og så vidt muligt omfatte materiale både fra forsøgsordningen og den indførte varige lokalradioordning." Undersøgelserne skulle "danne grundlag for en fremsættelse i begyndelsen af 1987 af forslag til en samlet lovgivning for lokal radio- og fjernsynsvirksomhed".

Lovforslaget blev vedtaget og stadfæstet som **lov nr. 336 af 4. juni 1986** (Se bilag 4) - i øvrigt samtidig med loven om TV 2.

Nogle ændringsforslag

Som led i behandlingen af forslaget til loven om TV 2 stillede repræsentanter for Socialdemokratiet og Socialistisk Folkeparti i øvrigt i Kulturudvalgets betænkning over dette lovforslag den 23. maj 1986 nogle ændringsforslag, der blandt andet gik ud på at indføre en offentlig støtteordning for lokal radiovirksomhed. Forslagene blev ikke vedtaget.

Forsøgsordningen efter den 31. marts 1986

For forsøgsordningens vedkommende har situationen herefter været, at radioprojekterne kunne fortsætte, indtil et lokalt nævn eventuelt udstedte tilladelser i det pågældende område - dog senest indtil den 30. september 1986 - medens tv-projekterne kunne fortsætte indtil den 30. september 1987.

Både for nærradioernes og lokal-tv-stationernes vedkommende var der kun tale om en fortsættelse ud over den ordinære forsøgsperiodes afslutning af den forsøgsvirksomhed, "der er iværksat", og denne fortsættelse skete "på de hidtil gældende vilkår".

I samme forbindelse har Lokalradio- og -TV-udvalget over for kulturministeren erklæret sig indforstået med i den udvidede forsøgsperiode at fortsætte sit hidtidige tilsyn med projekternes overholdelse af retningslinierne for forsøgsordningen. Udvalget skulle i øvrigt alligevel have været opretholdt i en del af perioden med henblik på afgivelsen af en afsluttende rapport om forsøgsordningen.

Med hensyn til indsamlingen af data om forsøgsordningens forløb har udvalget den 21. februar 1986 meddelt projekterne, at de pr. 1. april 1986 ikke længere løbende skulle indsende oplysninger om programvirksomheden.

Folketingets lovgivningsarbejde i 1986-87

Et beslutningsforslag

Repræsentanter for Socialistisk Folkeparti og Socialdemokratiet fremsatte den 28. oktober 1986 et **forslag til folketingsbeslutning om offentlige tilskud til lokal radio- og fjernsynsvirksomhed (B 18)**.

Efter dette forslag, der for lokalradios vedkommende var en gentagelse af ændringsforslaget i folketingssamlingen 1985-86, skulle staten og vedkommende kommune hver yde et tilskud på 1/3 af en lokalradios eller lokal-tv-stations driftsudgifter pr. sendetime, dog med et loft over "prisen" pr. time og antallet af timer. Forslaget blev ikke vedtaget.

Det 5. lovforslag

Omkring årsskiftet 1986/87 havde Kulturministeriet afsluttet de undersøgelser, som var blevet stillet i udsigt i bemærkningerne til lovforslaget om forlængelse af tv-forsøgene.

Resultaterne af ministeriets undersøgelser er inkorporeret i denne rapport, jf. afsnittet "Nærradioernes og lokal-tv-stationernes økonomiske forhold" ("Nærradio: Interessegrupper", "Lokal-tv: Interessegrupper" og "Bingo") samt afsnittet "Dagbladernes placering i lokal radio- og fjernsynsvirksomhed" og endelig bilag 7: "Reklamefinansieringens rolle for nærradio og lokal-tv".

Endvidere blev kulturministeren på dette tidspunkt orienteret om udfaldet af Lokalradio- og -TV-udvalgets fortsatte overvejelser om den fremtidige ordning.

Ministeren fremsatte herefter den 18. februar 1987 det bebudede **forslag til lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed (lokal radio- og fjernsynsvirksomhed) (L 199)**.

Dette lovforslags hovedindhold var, at de samme regler skulle gælde for en permanent lokal-tv ordning, som var blevet vedtaget for lokal radiovirksomhed i december 1985. Det blev herudover foreslået, at fællesantenneanlæg med over 10 programkanaler skulle reservere 1 kanal for lokal-tv, hvis der var lokal-tv i det pågældende lokale område, at dagblade skulle kunne få tilladelse, både til radio- og fjernsynsvirksomhed, og som noget nyt, at lokalradioer vil kunne inddrages i informationsformidlingen i katastrofesituationer m.v.

Under Folketingets behandling af lovforslaget blev fællesantennereglen ændret, således at grænsen blev 8 programkanaler, og dagbladsforslaget udgik. Det samme skete med den eksisterende regel om forbud mod salg af sendetid til politiske partier m.v. Endvidere blev der indføjet en overgangsregel, der gør det muligt for igangværende lokal-tv-forsøg at fortsætte 1. oktober - 31. december 1987, hvis det lokale navn ikke har udstedt tilladelser forinden.

Lovforslaget blev herefter vedtaget og stadfæstet som **lov nr. 373 af 10. juni 1987** (Se bilag 5).

Forsøgsordningen efter den 30. september 1987

Som tidligere berørt har tv-stationerne i forsøgsordningen ret til at fortsætte "på de hidtil gældende vilkår" indtil den 30. september 1987. Herudover har de fået mulighed for at fortsætte, indtil et lokalt nævn eventuelt udsteder tv-til-ladelser i det pågældende område - dog senest indtil den 31. december 1987.

Lokalradio- og -TV-udvalget har over for kulturministeren erklæret sig indforstået med også i den således eventuelt yderligere forlængede forsøgsperiode at føre tilsyn med de tilbageværende projekters overholdelse af retningslinierne for forsøgsordningen.

Andre rapporter vedrørende nærradio og lokal-tv

1. Det er omtalt i udvalgets 2. rapport "Nærradio og lokal-tv i fremtiden", at der foregik overvejelser om bevaring og arkivering af radio- og tv-udsendelser - herunder også lokale udsendelser - i en af Kulturministeriet nedsat arbejdsgruppe (s. 49). Lokalradio- og -TV-udvalget har bidraget med oplysninger til dette arbejde.

Arbejdsgruppen om bevaringsforanstaltninger med henblik på arkivering af radio- og tv-udsendelser afgav rapport i november 1986.

Arbejdsgruppen foreslår, for så vidt angår udsendelser i nærradio og lokal-tv, at der gives et tilbud til alle deltagerne i forsøgsordningen om køb af de båndoptagelser, som projekterne har indsendt til Lokalradio- og -TV-udvalget i løbet af forsøgsperioden. Disse bånd er projekternes ejendom og vil ellers blive tilbageleveret, når der ikke længere kan antages at være brug for dem i udvalgets arbejde. Tilbudet vil gå ud på en betaling, der svarer til de afholdte materialeudgifter.

Som omtalt i den 2. rapport skulle der oprindeligt løbende indsendes båndoptagelser af alle udsendelser, men dette blev ændret til en pligt til at opbevare båndene i 6 måneder og kun at indsende dem til udvalget efter anmodning inden for denne periode. For radio skete dette pr. 1. marts 1984, for tv pr. 18. marts 1985 (s. 48 og 130).

Med hensyn til de lokale udsendelser, som ikke har skullet indsendes, og for tiden, indtil der måtte blive truffet afgørelse om en permanent arkiveringsordning vedrørende radio- og fjernsynsudsendelser, foreslår arbejdsgruppen, at Statsbiblioteket i Århus, som indtil videre skal stå for bevaringsforanstaltningerne, i samarbejde med andre sagkyndige skal søge at erhverve udsendelser i et sådant omfang, at der sikres en repræsentativ dokumentation af nærradioernes og lokal-tv-stationernes virksomhed.

Folketingets finansudvalg har i marts 1987 tiltrådt de bevillingsmæssige dispositioner, som er påkrævede for at gennemføre arbejdsgruppens forslag.

2. Som led i de undersøgelser, som Kulturministeriet ville gennemføre før fremsættelsen af et nyt lovforslag i begyndelsen af 1987 (jfr. ovenfor under "Det 4. lovforslag"), har lektor Lars Grønholdt og professor Flemming Hansen, Handelshøjskolen i København, i januar 1987 publiceret rapporten **"Reklame i nærradio og lokal-tv: Nogle afsætningsøkonomiske overvejelser"**.

Et resumé af denne rapport findes i nærværende rapports bilag 7: "Reklamefinansieringens rolle for nærradio og lokal-tv".

3. Endvidere foreligger der en rapport fra Udvalget vedr. Lokal Radio, det vil sige det centrale udvalg, som kulturministeren har nedsat i henhold til lovgivningen om den varige ordning for lokal radiovirksomhed.

Dette udvalg fungerer blandt andet som klageinstans for de lokale radionævns nægtelse og inddragelse af tilladelser og som rådgivende organ vedrørende lokal radiovirksomhed i forhold til kulturministeren. Efter vedtagelsen af det 5. lovforslag har det centrale udvalg nu også de tilsvarende opgaver vedrørende den varige ordning for lokal fjernsyns-virksomhed.

Udvalgets **"Status over lokalradioordningen pr. 1. december 1986"** er afgivet den 10. marts 1987.

Denne rapport indeholder på grundlag af et rundspørge til en lang række kommuner blandt andet en oversigt over

antallet af nedsatte lokale radionævn, antallet af udstedte og forventede radiotilladelser i den varige ordning, antallet af afslag på ansøgninger m.v.

4. Endelig bør det nævnes, at Justitsministeriet i februar 1986 nedsatte et **Medieansvarsudvalg**.

Det er dette udvalgs opgave at foretage en gennemgang af aktuelle spørgsmål vedrørende reguleringen af det straffe- og erstatningsretlige ansvar på medieområdet, herunder den trykte presse og de elektroniske medier. Udvalget skal i denne forbindelse tage stilling til, om der bør gennemføres ét fælles ansvarssystem for alle medier, men desuden tage stilling til andre spørgsmål, der har sammenhæng med ansvarsreglerne, for eksempel kildebeskyttelse, berigtigelse og almindelige etiske regler.

Udvalget forventes at afgive betænkning så betids, at et lovforslag kan fremsættes og færdigbehandles i folketings-samlingen 1987-88.

Kulturministeriet har efter forslag fra Lokalradio- og -TV-udvalget den 26. januar 1987 oversendt afsnittet "Etiske regler for nærradio og lokal-tv" fra nærværende rapport til Justitsministeriet med henblik på, at det skal kunne indgå i Medieansvarsudvalgets overvejelser.

Udvalgets 3. rapport

Rapportens afgivelse

Af praktiske grunde er nærværende rapport blevet fremsendt til Kulturministeriet i flere omgange, idet udvalget først har afleveret de dele af rapporten, der kunne have særlig interesse i forbindelse med lovgivningsarbejdet. Endvidere blev der under et møde den 12. januar 1987 givet ministeren en samlet fremstilling af udvalgets synspunkter på den fremtidige ordning for lokal radio- og fjernsynsvirkomhed, som supplerer de overvejelser og forslag, der findes i udvalgets 2. rapport.

De enkelte afsnit i nærværende rapport er fremsendt til Kulturministeriet således:

Kapitel 2: Overvejelser og forslag

Lokal-tv	25. feb. 1987
Finansiering	25. feb. 1987
Dagbladenes rolle	25. feb. 1987
Selvstændighed	12. jan. 1987
Det lokale område	12. jan. 1987
Etiske regler	12. jan. 1987

Kapitel 3: Undersøgelsesresultater

Dagbladenes placering i lokal radio- og fjernsynsvirksomhed	25. feb. 1987
Valg	12. jan. 1987

Bilag 9:

Offentlig støtte til nærradio og lokal-tv	25. feb. 1987
--	---------------

Hele denne del af rapporten har været tilgængelig siden den 5. marts 1987, da den af ministeriet blev sendt til Folketingets kulturudvalg.

Alle øvrige afsnit er fremsendt til ministeriet i juli 1987.

Rapportens indhold

Ud over indledningskapitlet består denne rapport af kapitel 2: Overvejelser og forslag, kapitel 3: Undersøgelsesresultater og en række bilag.

Kapitel 2: Overvejelser og forslag supplerer og uddyber synspunkterne i det tilsvarende kapitel i Lokalradio- og -TV-udvalgets 2. rapport "Nærradio og lokal-tv i fremtiden".

I afsnittet "**Lokal-tv**" anbefaler udvalget fortsat, at der bør være mulighed for at drive lokal-tv trådløst eller ved hjælp af kabel, medmindre dette er udelukket af tekniske årsager. Med hensyn til trådløst tv har udvalget tidligere peget på den mulighed, at lokale programmer kunne udsendes over større, typisk amtsdækkende UHF-sendere. Nu, da det har vist

sig, at Danmarks Radios TV vil overgå til UHF, hvad der reducerer de frekvensmæssige muligheder for lokal-tv, peger udvalget på den løsning, som også er forudsat i det nu vedtagne lovforslag om lokal radio- og fjernsynsvirksomhed - at der sendes ved hjælp af små, lokalt anbragte sendere på principielt samme måde som i forsøgsperioden.

Sendetilladelse til lokal fjernsynsvirksomhed bør udstedes af lokale nævn, der kan være de samme som for lokal radio.

Et flertal i udvalget går nu ind for, at der i fællesantenneanlæg skal gælde en "must-carry"-regel for lokale fjernsynsprogrammer som for andre danske fjernsynsprogrammer uanset anlæggenes kapacitet. Et mindretal ønsker en grænse sat ved anlæg med 10 kanaler som foreslået i udvalgets 2. rapport, og et andet mindretal går imod en "must-carry"-regel for lokal-tv.

I "**Finansiering**" gør udvalget det klart, at det går ind for en lokal-demokratisk udvikling af lokalradio og -tv.

Et flertal går fortsat imod reklamefinansiering og kommerciel sponsorering af disse medier. Hvis reklamefinansiering bliver tilladt, går udvalget (undtagen 1 medlem) ind for, at reklameindtægterne fordeles, for eksempel på alle stationer inden for et lokalt nævns område.

Det er ligeledes fortsat et flertal, der går imod obligatorisk offentlig finansiering. Dog anbefaler hele udvalget stadig statslig finansiering af nærradioernes sendere.

Et mindretal går ind for en fast offentlig støtte pr. sendetilladelse.

Et flertal mener nu, at abonnements-tv ikke bør kunne være en mulig finansieringsform i en permanent lokal-tv-ordning. Flertallet begrundet sin indstilling med de begrænsede tekniske muligheder for lokal-tv i fremtiden og med, at denne finansieringsform på samme måde som reklamefinansiering fremmer en ensidig popularitetssøgende programvirksomhed.

Med hensyn til salg af sendetid foreslår udvalget fortsat, at det skal være tilladt uden særlige restriktioner. Udvalget finder ikke det i lovbestemmelserne om lokal radiovirksomhed

fra december 1985 indeholdte forbud mod salg af sendetid til politiske partier og religiøse bevægelser hensigtsmæssigt.

Udvalget går således ind for, at de finansieringsformer, som har været anvendt i forsøgsordningen, fortsat skal stå til rådighed - med den ovenfor nævnte undtagelse af abonnement.

Specielt hvad angår bingo, anbefaler udvalget, at det i Justitsministeriet tages op til fornyet overvejelse, om lokalradio og -tv ikke kan anses for lige så "almennyttigt" som for eksempel idræt og altså bør kunne tilgodeses via offentligt spil.

I **"Dagbladenes rolle"** fastholder udvalgets flertal som sin opfattelse, at dagblade ikke bør kunne få sendetilladelse, idet ét medie ikke bør kunne eje et andet. Flertallet anser det i øvrigt for godtgjort gennem erfaringerne fra forsøgsordningen, at nærradio og lokal-tv kan udvikle lokale nyhedsprogrammer uafhængigt af dagbladene, uden at der påføres dagbladene en urimelig konkurrence.

Mindretallet går ind for, at dagblade skal kunne få tilladelse, og henviser til, at erfaringerne med dagbladsradioer fra forsøgsperioden har været positive. Desuden henviser mindretallet til, at en aktiv medvirken i udviklingen på nærradio- og lokal-tv-området er af afgørende betydning for dagbladenes mulighed for også i fremtiden at kunne løse deres opgave som formidlere af såvel nyheder som annoncer (hvis reklame bliver tilladt).

I **"Selvstændighed"** påpeger udvalget vigtigheden af, at der også i kommende lovregler om lokal-tv opstilles krav vedrørende en ansøgers og tilladelseshavers selvstændighed, specielt mener man, at der er behov for regler vedrørende selskaber. Det sker på baggrund af en gennemgang af 2 sager, udvalget har behandlet om Kanal 2 og DanTV.

I **"Det lokale område"** understreger udvalget, at der fortsat bør være en klar adskillelse mellem regional og lokal programvirksomhed. Erfaringerne fra overgangsfasen til den permanente nærradioordning viser imidlertid, at fælles nævn i praksis nedsættes af flere kommuner i samarbejde, end udvalget havde tilsigtet. Dette kan være udtryk for en

uheldig tendens til, at udsendelsesvirksomhed koncentrerer om en række større byer. Udvalget anbefaler derfor, at Kulturministeriet i en vejledning til kommuner og nævn udtrykkeligt gør opmærksom på, at der kan udstedes tilladelser for delområder inden for et fælles nævns område.

I **"Ethiske regler for nærradio og lokal-tv"** omtales en række sager, som udvalgets særlige Klageudvalg har behandlet i løbet af forsøgsperioden. Det er dog udvalgets vurdering, at der næppe er tilstrækkeligt behov for et sæt etiske regler specielt for lokal programvirksomhed, der skal kunne håndhæves med sanktioner af de nævn, som udsteder tilladelser og fører tilsyn med, om gældende regler bliver overholdt. I udvalgets 2. rapport var et flertal derimod gået ind for sådanne regler. Nu anbefaler udvalget, at der udarbejdes en vejledning indeholdende retsregler af særlig betydning i programvirksomhed.

Kapitel 3: Undersøgelsesresultater indeholder redegørelser for en række undersøgelser og andre erfaringer vedrørende forsøgsordningen, hvortil de nødvendige data først har kunnet foreligge en kortere eller længere tid efter udløbet af den ordinære forsøgsperiode den 31. marts 1986.

I **"Nærradio og lokal-tv-stationernes økonomiske forhold"** gennemgås stationernes regnskaber for 1985 - det år i forsøgsperioden, hvor aktiviteten var højest.

Denne gennemgang viser blandt andet, at en nærradio gennemsnitlig sendte ca. 1.700 timer om året og kostede ca. 600.000 kr. i driftsudgifter, mens en lokal-tv-station sendte ca. 330 timer og havde driftsudgifter på ca. 1,3 mill.kr. (Her er set bort fra Kanal 2 og Weekend TV).

Gennemsnitstallene dækker dog over store forskelle stationerne imellem. For at klargøre disse forskelle er regnskabsoplysningerne også opstillet for grupper af beslægtede stationer.

Forhold vedrørende bingo, senderanlæg og Koda/Gramex er behandlet i særlige afsnit, fordi den permanente ordning på disse områder har medført/vil medføre ændringer af stationernes økonomiske vilkår i forhold til forsøgsperioden.

I **"Dagbladenes placering i lokal radio- og fjernsynsvirksomhed"** beskrives de stationer, som i forsøgsperioden blev drevet/drives af dagblade. De emner, der behandles, er programvirksomhed, økonomi, forholdet mellem dagbladene og deres stationer, samt dagbladenes formål med programvirksomheden og deres fremtidige rolle.

Også dagblade, der ikke selv har haft sendetilladelse, men har samarbejdet med lokale stationer, indgår i undersøgelsen. Dagbladene finder generelt, at deres programvirksomhed har skabt større opmærksomhed om avisen. Det anføres også, at det har været en økonomisk belastning. Undersøgelsen viser blandt andet, at dagbladene samstemmende ønsker at få ret til selv at drive lokale stationer, specielt hvis der indføres rek l a m e finansiering .

I **"Valg"** videreføres og opsummeres udvalgets tidligere undersøgelser af de politiske partiers brug af stationerne i valgkampe. Kommunalvalget i november 1985 og folkeafstemningen om EF-pakken i februar 1986 gennemgås, og der foretages en sammenligning mellem de 4 valg, der blev afholdt i løbet af forsøgsperioden.

Som det kunne ventes, deltog flest stationer i kommunalvalget. Generelt viser undersøgelserne, at der var stor interesse fra politikerside for at føre valgkamp i de nye lokale medier, og at de fleste stationer lagde vægt på at lade alle komme til orde.

I **"Erfaringer fra forsøgsperioden med sendere og antenner"** behandles emnet for henholdsvis radio og tv, og der gives en kort beskrivelse af forholdene efter forsøgsperiodens ophør.

I **"Retsafgørelser i forbindelse med forsøgsordningen"** gennemgås 3 sager, alle angående nærradio, der vedrører spørgsmål om medvirken til injurier, "konfliktradio" og vidnefritagelse .

Endelig giver det sidste afsnit **"Projekternes udvikling"** et overblik over nogle af de ændringer, der er sket med nærradio- og lokal-tv-stationer i løbet af forsøgsperioden. Især for radioernes vedkommende er perioden præget af vækst - gennemsnitlig tredobledes sendetiden, antallet af medarbejde-

re fordobledes, og investeringerne i teknisk udstyr var dobbelt så store mod slutningen af forsøget som ved begyndelsen.

For lokal-tv-stationer er disse tendenser mindre udtalte, men i hvert fald de større stationer er præget af aktivitetsudvidelse.

En gennemsnitlig nærradio brugte ca. 200.000 kr. på teknisk udstyr i løbet af sine 2-3 år. Den sendte 40 timer om ugen og havde 38 medarbejdere, deraf 4 lønnede.

En lokal-tv-station brugte 1,3 mill.kr. i de første år til teknisk udstyr, havde 37 medarbejdere, deraf 12 lønnede, og sendte 9 timer om ugen. (Kanal 2 og Weekend TV undtaget).

Ud over de nævnte opgørelser beskrives stationernes programpolitik, blandt andet med hensyn til at give andre end medarbejdere adgang til at producere og få udsendt programmer.

Til slut omtales samarbejdet mellem stationerne indbyrdes, blandt andet om fordeling af sendetid.

Bilagene omfatter de love om lokal radio- og fjernsynsvirksomhed, som er vedtaget i forsøgsperioden, en liste over lokal-tv-stationer pr. 1. april 1986, en foreløbig liste over frekvensmuligheder for lokal-tv, en liste over de nærradio og lokal-tv-stationer, der har overtrådt forbudet mod reklame og kommerciel sponsorvirksomhed og en litteraturliste.

Fremhæves skal her bilag 7: **"Reklamefinansieringens rolle for nærradio og lokal-tv"**, der er et resumé af lektor Lars Grønholdt og professor Flemming Hansens rapport "Reklame i nærradio og lokal-tv: Nogle afsætningsøkonomiske overvejelser". Heri skønner forfatterne blandt andet, at nærradioerne - efter en tilpasningsperiode på nogle få år - vil kunne indtjene 270 mill.kr. pr. år på reklamer. For lokal-tv-stationerne vil reklameindtægterne kunne komme op på 500 mill.kr. om året under visse forudsætninger. Dette vil, ifølge rapporten, kunne betyde en alvorlig konkurrence for TV 2.

I bilag 9: **"Offentlig støtte til nærradio og lokal-tv"** gennemgås de ordninger, der i Danmark og enkelte andre lande er eller har været for statslig og kommunal støtte til lokale programvirksomheder. Desuden skitseres nogle modeller for offentlig finansiering af nærradio og lokal-tv i Danmark.

Kapitel 2: Overvejelser og forslag

Lokal-tv

Som anført i udvalgets 2. rapport "Nærradio og lokal-tv i fremtiden" skal det efter Lokalradio- og -TV-udvalgets opfattelse være hovedformålet med både nærradio og lokal-tv at udvide borgernes muligheder for at komme til orde og modtage informationer i det lokale samfund. Udvalget har også anset det for vigtigt, at der gennem disse medier kan skabes og bevares et lokalt islæt i et mediebillede, der forventes at blive præget stadig stærkere af programmer, der tilbydes udefra - det være sig udenlandske eller danske (s. 15 og 23).

Med henblik på en kommende permanent ordning for lokal-tv mener udvalget, at disse synspunkter i lyset af den stedfundne udvikling ikke er blevet mindre aktuelle. Der vil endvidere også i fremtiden blive produceret tv-programmer, som ikke vil finde plads, hverken i et landsdækkende eller i et regionalt program - eventuelt fordi de simpelt hen ikke egner sig for visning her. Der bør derfor i fremtiden være adgang for interesserede til, inden for et regelsæt der svarer til det, der gælder for nærradio, at drive lokal-tv - trådløst eller ved hjælp af kabelanlæg - medmindre dette af tekniske årsager ikke er muligt.

Med hensyn til, hvem der skal kunne få tilladelse, og med hensyn til programindholdet i lokal-tv er udvalgets synspunkter uændrede siden den 2. rapport. Udvalget ønsker endnu engang at understrege vigtigheden af, at lokal-tv ikke må kunne gøres til en biografkanal for udenlandske film. I denne forbindelse fraråder et flertal i udvalget, som nævnt i afsnittet "Finansiering", "Abonnement", at der i den permanente ordning gives tilladelse til kodede udsendelser.

Trådløst tv

1. Med hensyn til trådløst tv pegede udvalget i den 2. rapport på to tekniske muligheder for at etablere lokal udsendelsesvirksomhed. Begge er baseret på udnyttelsen af de sendefrekvenser for et eventuelt tredje landsdækkende tv-program ("TV 3-frekvenserne"), som Danmark har ret til at oprette i henhold til den internationalt aftalte frekvensfordeling (s. 62 ff).

Den ene mulighed gik ud på, at der kunne oprettes sendere med 10-15 km's rækkevidde (lidt kraftigere sendere end i forsøgsordningen) i et antal af formentlig 70-90. Den anden, som udvalget fandt mere attraktiv, gik ud på, at der kunne opstilles store sendere - det vil sige sendere med et betydeligt større dækningsområde end det enkelte lokalområde, typisk et amt - på samme positioner som senderne i et eventuelt TV 2. Disse store sendere kunne inden for rammerne af en aftalt sendetidsfordeling på skift betjene de lokale programvirksomheder inden for den enkelte senders dækningsområde.

I lyset af Folketingets vedtagelse af loven om TV 2, der indeholder en vis regionalisering, og på baggrund af forlængelsen af forsøgsordningen med lokal-tv indtil den 30. september 1987 har udvalget fundet det naturligt at genoptage drøftelserne om trådløst lokal-tv i fremtiden.

2. Lokal-tv's fremtid afhænger blandt andet af, hvilke muligheder der frekvensmæssigt faktisk vil være til stede.

Udvalget er (februar 1987) bekendt med, at det forslag til ændring af loven om radio- og fjernsynsvirksomhed, som kulturministeren fremsætter, er baseret på, at der sikres Danmarks Radio mulighed for en fuldstændig omlægning af sendevirksomheden fra VHF- til UHF-området. Dette vil udelukke den nævnte mulighed for at udsende lokal-tv over de store UHF-sendere.

Reservation af "TV 3-frekvenserne" til omlægning af Danmarks Radios sendernet til UHF over hele landet udelukker imidlertid ikke, at der kan etableres små, lokalt anbragte

sendere på samme måde som i forsøgsperioden. Såfremt "TV 3-frekvenserne" skulle have været reserveret for et tredje landsprogram, eller eventuelt for udsendelse af regional-tv samtidig med TV 2's landsprogram, ville de tilbageværende frekvensmuligheder have været meget begrænsede; i sammenligning hermed forøges mulighederne for lokal-tv ganske betydeligt, når "TV 3-frekvenserne" forbeholdes Danmarks Radio. Dette hænger sammen med, at der - ud over "TV 3-frekvenserne" - har været reserveret frekvenser til UHF-sendere for Danmarks Radio i Hovedstadsområdet (en fælles "TV 1" og TV 2 senderstation er allerede under etablering her), i Vestsjælland, på Fyn (2 sendere) og i Vendsyssel. Disse 5 frekvenser frigøres ved, at Danmarks Radio får rådighed over "TV 3-frekvenserne", og de vil således kunne udnyttes til lokal-tv. Da der her er tale om små sendere, kan de samme frekvenser benyttes til flere sendere med fornøden indbyrdes afstand.

3. En helt præcis angivelse af antal og placering af små sendere for lokal-tv er ikke mulig på nuværende tidspunkt, blandt andet fordi behovet for hjælpesendere (kanalomsættere) i Danmarks Radios og TV 2's landsdækkende UHF-sendernet til dækning af "skyggeområder" først kan fastlægges endeligt, efterhånden som hovedsenderne etableres.

Imidlertid har Post- og Telegrafvæsenet på det nu foreliggende grundlag (Danmarks Radio's overgang til UHF) iværksat en omfattende undersøgelse af mulighederne for lokalsendere med udgangspunkt i de større byer. Det foreløbige resultat (medio februar 1987) er, at der kan opstilles to sendere i Storkøbenhavn, én på Bornholm og i øvrigt én sender i næsten alle kommuner med over 30.000 indbyggere, i alt 25-30 sendere. (Se bilag 10).

Hvis det bestående VHF-sendernet nedlægges efter Danmarks Radios overgang til UHF, vil der måske kunne tilvejebringes yderligere frekvensmuligheder for lokal-tv. Der er dog et stærkt behov for disse frekvenser til landmobil kommunikation.

4. Tilladelse til trådløs fjernsynsvirksomhed bør udstedes af de samme eller tilsvarende lokale nævn som for lokal radio. Fordelingen af sendestationer på lokalområder bør efter forhandling med Post- og Telegrafvæsenet foretages af det centrale udvalg, som forestår fordelingen af sendemulighederne vedrørende lokal radio.

Udvalget er opmærksom på, at tyndt befolkede lokalområder kan få svært ved at hævde sig i konkurrencen om de begrænsede frekvensmuligheder for lokal-tv. For at modvirke en fordeling, der ensidigt tilgodeser de større byområder på bekostning af landområderne, anbefaler udvalget, at det skal indgå som kriterium ved fordeling af frekvenser, om de pågældende områder vil kunne dækkes ved kabelfordeling af programmerne. Dette bør også kunne spille ind med hensyn til selve placeringen af en sender, der i givet fald kan ske således, at man i et tyndere befolket område uden fællesantenneanlæg får mulighed for individuel trådløs modtagning af programmerne, medens de samtidig i et tættere befolket område med fællesantenneanlæg modtages og fordeles via disse.

Såfremt tilladelseshavere fra forskellige nævns områder skal **dele** sender, foreslår udvalget, at der skal oprettes et fælles nævn for lokalfjernsyn ved siden af radionævnene.

Kabel-tv

1. I "Nærradio og lokal-tv i fremtiden" (s. 68 f) har Lokalradio- og -TV-udvalget blandt andet foreslået, at der i alle fællesantenneanlæg med en kapacitet på mindst 10 kanaler skal stilles en kanal til rådighed for lokal-tv, hvis der i det pågældende område gives tilladelse til lokal fjernsynsvirksomhed. Denne "must carry"-regel skulle gælde, hvad enten tilladelsen angår trådløst tv eller tv ved hjælp af kabelanlæg.

Herudover har udvalget foreslået, at der skulle være en ret for brugerne af det enkelte fællesantenneanlæg til at få tilladelse til programvirksomhed inden for anlægget. Denne virksomhed måtte ikke hindre den førstnævnte, som "must carry"-reglen vedrører.

I det store og hele skulle der gælde de samme regler for selvstændig fjernsynsvirksomhed i fællesantenneanlæg som for lokal radiovirksomhed, og dette er fortsat udvalgets opfattelse.

Tilladelserne skal således udstedes af de samme lokale nævn som for lokal radio. Det er i øvrigt også disse nævn, der efter de nu gældende bestemmelser har fået den kompetence til i særlige tilfælde at give tilladelse til en fordeling af programmer om enkeltstående lokale begivenheder, som kulturministeren tidligere havde. Kommunalbestyrelserne bør dog også have mulighed for at oprette et andet nævn end radionævnet med henblik på tv.

2. Det bemærkes, at fællesantenneanlæg, som ikke omfatter mere end 25 tilslutninger i en bygning eller en gruppe af nærliggende bygninger, siden ændringen af loven om radio- og fjernsynsvirksomhed i december 1985 kan anvendes til selvstændig programvirksomhed uden tilladelse. Udvalgets flertal har intet ønske om, at denne regel ændres. (Børge E. Nielsen deler ikke denne opfattelse).

3. For så vidt angår fællesantenneanlæggenes pligt til at fordele eventuelle lokale tv-programmer - det vil sige programmer fra foretagender, hvis tilladelse omfatter det område, hvori anlægget er beliggende - er det nu et **flertals** opfattelse (Dorte Christensen, Hanne Bonne Jørgensen, Gerda Louw Larsen, Villy Mølgaard, Børge E. Nielsen, Øie Prehn, Finn Rowold og Erik Nordahl Svendsen) i overensstemmelse med udvalgets syn på lokal-tv's betydning for det lokale demokrati (se afsnittet "Finansiering"), at lokal-tv må sidestilles med andre danske tv-kanaler. Flertallet finder på denne baggrund, at der på linie med fællesantenneanlæggenes forpligtelse til at fordele de landsdækkende og regionale tv-programmer bør gælde en "must carry"-regel for lokal-tv uanset anlæggets kapacitet, hvis det lokale program er umiddelbart tilgængeligt i den forstand, at det for eksempel udsendes trådløst, eller findes i hybridnettet i området, og anlægget er tilsluttet nettet.

To mindretal deler ikke denne opfattelse.

Jørgen Brummerstedt, Jørgen Jørgensen og Finn Kern ønsker at fastholde forslaget om en grænse ved 10 kanaler. Børge Nielsen går principielt imod en "must carry"-regel for lokal-tv, da der ikke kan være den samme begrundelse herfor, som når der er tale om de landsdækkende og regionale programmer, idet alle fjernseere skal betale licens til disse programmer og derfor også må have krav på at kunne modtage dem. Hertil kommer, at en "must carry"-regel for lokal-tv vil medføre udgifter for fællesantenneabonnenterne eller udelukkelse af en eksisterende programkanal i de tilfælde, hvor anlæggets kanalkapacitet allerede er fuldt udnyttet.

Finansiering

Udvalget mener, at man først og fremmest må gøre sig klart, om man ønsker en udvikling i retning af en kommercialisering af lokalmedierne eller lokal-demokratisk virksomhed.

Det følgende skal ses i lyset af, at udvalget går ind for en lokal-demokratisk udvikling. Derfor ønsker udvalget generelt at sikre, at indtægter fra radio- og tv-virksomheden fuldt ud går til driften af de lokale stationer.

Reklame

1. I "Nærradio og lokal-tv i fremtiden" frarådede Lokalradio- og -TV-udvalget indførelsen af reklamefinansiering og kommerciel sponsorering i lokal programvirksomhed. Begrundelsen var, at indførelsen af reklamer kunne befrygtes at ville favorisere de mest popularitetssøgende programvirksomheder på bekostning af andre, og at det ville være vanskeligt i lokale elektroniske medier at sikre, at annoncøren ikke fik indflydelse på programvirksomheden.

Udvalget mente dog, at spørgsmålet om reklame i lokal programvirksomhed ikke kunne ansues isoleret fra spørgsmålet om reklame i landsdækkende elektroniske medier. Hvis der blev indført reklamer i disse landsdækkende medier, ville udvalget på ny overveje, om der også skulle indføres reklame i de tilsvarende lokale medier (s. 36).

2. Efter at der med loven om TV 2 er indført reklamer i landsdækkende og regionalt tv har udvalget derfor igen drøftet sin indstilling til reklamer i nærradio og lokal-tv.

Et **flertal** i udvalget går fortsat imod reklamefinansiering og kommerciel sponsorering af disse medier.

Flertallet finder, at reklamefinansiering ikke sikrer de små stationers overlevelse. Den vil tværtimod bevirke en indsnævring af mangfoldigheden i det lokale programudbud,

fordi store, popularitetssøgende stationer vil udkonkurrere de små, specialiserede stationer. Erfaringer fra det finske lokalradioforsøg, der er reklamefinansieret, viser, at andelen af programmer med informativt og kulturelt indhold falder til fordel for underholdning og musik.

Derudover mener udvalgets flertal, at det vil være umuligt at kontrollere overholdelsen af eventuelle reklameregler i de lokale programvirksomheder - eksempelvis en regel om, at reklamerne skal være "lokale" (i modsætning til nationale), eller om network i reklamevirksomheden. Man vil blive nødt til at affinde sig med, at den lokale reklamevirksomhed foregår ureguleret, i modsætning til TV 2's centralt styrede reklamevirksomhed.

Også hensynet til de lokale dagblade spiller ind i flertallets afvisning af reklamefinansiering. Det er opfattelsen, at reklameandelen til nærradio og lokal-tv fortrinsvis vil blive taget fra dagbladene og på længere sigt kunne føre til, at dagbladenes økonomiske vilkår forværres.

Hvis der indføres adgang til reklamer i nærradio og lokal-tv, uden at dagbladene får fuld adgang til at opnå sendetilladelse, vil de lokale dagblades konkurrencesituation kunne blive forringet i betænkelig grad.

Med hensyn til det ofte fremførte argument om, at "den lille købmand" i lokalsamfundet skal have mulighed for at reklamere i de lokale radio- og tv-stationer på samme måde, som større virksomheder får det i TV 2, mener udvalgets flertal ikke, at de lokale handlendes interesse varetages på denne måde. Også på det lokale plan ville de større forretninger have langt større fordele af reklamemuligheden end de små erhvervsdrivende.

Endelig mener man, at reklamefinansiering i praksis udelukker andre finansieringsformer, som f.eks. lytter/seerfinansiering, fordi folk vil være tilbageholdende med at yde frivillige bidrag under en reklameordning.

3. Et **mindretal** (Jakob Højlund og Villy Mølgaard) går ind for, at nærradio og lokal-tv får mulighed for reklamefinansie-

ring, efter at denne finansieringsform er indført for TV 2. Villy Mølgaard finder, at lokal-tv ellers bliver dårligere stillet end regionalt tv.

Jakob Højlund er af den opfattelse, at også lytter- og seerfinansiering fremmer en ensidig popularitetssøgende programvirksomhed på bekostning af andet stof.

De to medlemmer finder, at der skal gives mulighed for en form for sponsorering, hvorved lokale virksomheder kan få deres navn nævnt mod betaling.

4. Hvis reklamefinansiering bliver tilladt, går udvalget (undtagen Finn Kern) ind for, at der sker en fordeling af reklameindtægterne, for eksempel på alle stationer inden for et lokalt nævns område.

Tilskud fra stat og kommune

1. I "Nærradio og lokal-tv i fremtiden" gik udvalget ind for, at der åbnes mulighed for offentlig finansiering af nærradio og lokal-tv som supplement til lytter-/seerfinansiering, men et flertal fandt, at stat og kommune ikke bør forpligtes til at deltage i finansieringen. Dog anbefalede hele udvalget en statslig finansiering af nærradioernes sendere (s. 32f), og det anbefaler udvalget fortsat. Der blev heroverfor fremsat to mindretalsforslag til offentlig finansiering, begge baseret på en blanding af direkte offentlige tilskud og en særlig lokal licens. I det ene forslag anbefales støtte til nærradio og lokal-tv, i det andet kun til nærradio (s. 159 f).
2. Der er fortsat i udvalget et mindretal (Dorte Christensen, Tove Hygum Jakobsen, Gerda Louw Larsen, Børge E. Nielsen, Ole Prehn og Erik Nordahl Svendsen), der mener, at lokal programvirksomhed bør støttes med direkte offentlige tilskud.

Mindretallet hæfter sig særlig ved, at forsøget har vist, hvor effektiv selv en beskeden offentlig støtte vil være. En støtte til de basale udgifter for nærradio og lokal-tv kan sikre grundlaget for den ytringsmulighed, som udvalget

generelt ser som lokalmediernes formål. En fast støtte pr. sendetilladelse, uden hensyn til antal sendetimer, vil have den fordel, at ingen radio sender flere timer for at opnå større støtte, end de i og for sig har stof **til**. Desuden vil en fast støtte pr. sendetilladelse kræve et minimum af kontrol og administration.

Mindretallet ønsker ikke at tage stilling til det rent politiske fordelingsproblem, om støtten bør komme fra kommunerne eller staten, men ønsker at fremhæve de modeller, der er skitseret i bilag 9 til denne rapport, hvoraf det fremgår, at et system af levedygtige nærradioer med flere hundrede stationer vil kunne holdes i live for den i kulturpolitisk sammenhæng meget beskedne sum af 50 mill.kr. om året.

Abonnement

1. I den 2. rapport (s. 35) gik udvalget ind for, at abonnement som finansieringsform burde stå til rådighed for lokal-tv.
2. Efter at abonnements-tv har været afprøvet i forsøgsperioden (Kanal 2, København) er flere udvalgsmedlemmer blevet betænkelige ved denne finansieringsform, der efter deres mening fremmer en ensidig popularitetssøgende programvirksomhed på samme måde som reklamefinansiering. Også i betragtning af de begrænsede tekniske muligheder for lokal-tv i fremtiden mener et **flertal** i udvalget (Dorte Christensen, Gerda Louw Larsen, Villy Mølgaard, Børge Nielsen, Børge E. Nielsen, Ole Prehn, Finn Rowold og Erik Nordahl Svendsen) nu, at abonnements-tv ikke bør kunne være en mulig finansieringsform i en permanent lokal-tv-ordning. Et **mindretal** mener, at man ikke bør udelukke lokal-tv-stationerne fra denne finansieringsform (Jakob Højlund, Hanne Bonne Jørgensen, Jørgen Jørgensen og Finn Kern).

Salg af sendetid

1. I løbet af forsøgsperioden har salg af sendetid udviklet sig til en ikke uvigtig del af finansieringsgrundlaget for mange radio- og tv-projekter, men det er ikke omtalt i retnings-

linier for ordningen. Lokalradio- og -TV-udvalget har anset salg af sendetid for tilladt uden specielle begrænsninger - og også foreslået, at denne indtægtsmulighed bør være til rådighed i en fremtidig ordning ("Nærradio og lokal-tv i fremtiden", s. 37f.)

I forsøgsordningen har der således kun været sådanne almindelige begrænsninger for salg af sendetid som f.eks., at salget ikke måtte være af en sådan karakter, at tilladelseshaveren reelt havde overdraget sin tilladelse til andre, og at forbudet mod reklame i kommercielt øjemed skulle respekteres. I forsøgsordningen har salg af sendetid til formidling af politiske budskaber altså været tilladt. I afsnittet "Valg" er samspillet mellem partierne og nærradio og lokal-tv i valgkampe nærmere belyst.

Udvalget er under forsøgsordningen i 2 tilfælde blevet opmærksom på, at nærradioer har solgt sendetid i et sådant omfang, at det kunne give anledning til indskriden ud fra den betragtning, at tilladelseshaveren havde afstået sin kontrol over projektet til en anden.

2. Salg af sendetid består som regel i, at tilladelseshaveren mod betaling udsender et program, der modtages i færdig stand fra en udenforstående, men der vil også kunne indgå andre ydelser fra tilladelseshaverens side i forbindelse med produktionen af programmet, og i nogle tilfælde vil det formentlig være svært at afgøre, om der er tale om salg af sendetid eller om sponsorering af et program.

Udvalget har drøftet, om der bør gælde nærmere fastlagte begrænsninger for tilladelseshaveres adgang til at sælge sendetid, for eksempel i form af en præcis grænse for, hvor stor en del af sin samlede sendetid tilladelseshaveren må sælge, eller i form af et loft enten for prisen som sådan eller for størrelsen af denne indtægts andel af foretagendets samlede finansieringsgrundlag, eller eventuelt i form af en speciel afgrænsning af købernes kreds.

Udvalget mener imidlertid, at sådanne restriktioner ville gøre det sværere at finansiere lokalradio og -tv og påføre nævnene vanskelige administrative opgaver.

Man må også være klar over, at "åben kanal" meget vel kan være formålet og salg af sendetid dermed grundlaget for programvirksomheden.

3. Lovbestemmelserne af december 1985 om lokal radio indeholder en særregel om salg af sendetid: "Sendetid må ikke mod vederlag stilles til rådighed for politiske partier og religiøse bevægelser" (§ 15 a, stk. 4, 2. pkt.).

Som anført er regler af denne art efter udvalgets opfattelse ikke hensigtsmæssige.

For begge de berørte gruppers vedkommende er muligheden for selv af søge tilladelse til stede, men det er ikke ønskeligt, at de gør dette, hvis de reelt ikke har til hensigt at drive programvirksomhed i nævneværdigt omfang.

Endvidere ligger det snublende *nær* at omgå forbudet, der retter sig mod visse organisationer, idet enkeltpersoner for så vidt gerne må købe sendetid til at formidle et politisk eller religiøst budskab. Her kan nævnene få kontrolproblemer.

For politiske partiers vedkommende skal udvalget henvise til afsnittet "Valg", der på ingen måde kan tages til indtægt for et forbud.

For religiøse bevægelses vedkommende må udvalget gøre opmærksom på, at den definition, som Kulturministeriet har meddelt Folketingets Kulturudvalg i et svar af 20. januar 1986, er overordentlig vanskelig at forstå og derfor også kan give problemer:

"... forbudet omfatter sådanne grupperinger af religiøs karakter, som ikke er egentlige trossamfund (det vil sige sammenslutninger eller forsamlinger, hvis primære formål er gudsdyrkelse efter en nærmere udformet lære og ritus.)"

4. Lokalradio- og -TV-Udvalget foreslår herefter, at salg af sendetid skal være tilladt uden særlige restriktioner. Det må imidlertid stå fast, at tilladelseshaveren blandt andet i forhold til det lokale nævn hæfter for hele udsendelsesvirksomheden, og at nævnet ved fornyelse af en tilladelse vil kunne præcisere som vilkår, at visse elementer i ansøgningen skal realiseres.

Konklusion

1. Med det ovenfor nævnte forbehold vedrørende abonnement bør de finansieringsformer, der har været anvendt siden starten på forsøget med nærradio og lokal-tv, efter udvalgets mening fortsat stå til rådighed. Det drejer sig blandt andet om indtægter gennem gaver, medlemskontingenter, lytterhilsener, pladeønsker, bingospil, salg af T-shirts, badges, bånd m.v. og indsamlinger.
2. Med hensyn til bingo bemærker udvalget, at **offentligt bingospil**, som omtalt i afsnittet "Bingo" ifølge Justitsministeriets fortolkning af reglerne om bortlodning ikke kan afholdes til fordel for lokale radio- eller fjernsynsforetagender, idet disse ikke udgør et i bortlodningscirkulærets forstand "almennyttigt formål".

Som anført i indledningen til nærværende afsnit skal lokal radio- og fjernsynsvirksomhed ses som et bidrag til en lokal-demokratisk udvikling. Denne virksomhed må derfor efter udvalgets opfattelse kunne opfattes som et almenyttigt formål - i hvert fald så længe der ikke er tale om en kommerciel aktivitet.

Udvalget anbefaler derfor, at det i Justitsministeriet tages op til fornyet overvejelse, om lokalradio og -tv ikke kan anses for lige så "almennyttigt" som for eksempel idræt og altså bør kunne tilgodeses via offentligt spil.

Dagbladenes rolle

1. I "Nærradio og lokal-tv i fremtiden" udtrykte udvalgets flertal det principielle synspunkt, at dagbladene ikke burde kunne få sendetilladelse. Begrundelsen var, at det ene medie ikke skal kunne eje det andet, idet der i nogle tilfælde ville ske en styrkelse af et dagblads lokale position som dominerende nyheds- og meningsformidler, til trods for, at det ikke er dagbladene, der har behov for udvidede ytringsmuligheder. Der henvistes i denne forbindelse til forbud mod sådanne ejerforhold i udlandet (s. 26).

Til uddybning af dette principielle synspunkt kan erfaringer fra forsøgsperioden efter udvalgsflertallets opfattelse besvare to spørgsmål: a) Er sendetilladelser til dagblade en betingelse for, at der sendes nyheder i nærradio og lokal-tv? b) Påføres der dagbladene en urimelig konkurrence, hvis de ikke får sendetilladelse?

2. ad a): 10 nærradioer og 4 lokal-tv-stationer har været drevet af dagblade i forsøgsperioden. De har naturligvis sendt nyheder, men også for en dels vedkommende musik, bingo og anden underholdning. Derudover har 10 nærradioer og 2 lokal-tv-stationer samarbejdet med lokale dagblade om at få leveret nyheder. Endelig har 15 nærradioer og 9 lokal-tv-stationer uden tilknytning til dagblade produceret lokale nyheder med ansatte journalister.

Erfaringerne fra forsøgsordningen viser således, at dagblade kan producere nyheder i nærradio og lokal-tv, også når de ikke har egen tilladelse, og det er ikke overraskende. Men desuden fremgår det, at nærradio og lokal-tv kan udvikle sig til selvstændige, uafhængige nyhedsmedier uden deltagelse af dagblade, og det er det principielt vigtige. Det er således ikke en betingelse for at få nyheder i nærradio og lokal-tv, at dagblade får sendetilladelse.

3. **ad b):** Dagbladene er ikke blevet ramt på deres oplag af nærradiolytningen. Dette fremgår af tal fra Dansk Mediakomité og Dansk Oplagskontrol (se nærmere i afsnittet "Dagbladenes placering i lokal radio- og fjernsynsvirksomhed", "Dagbladenes formål med lokal radio- og fjernsynsvirksomhed").

En konkurrence på annoncemarkedet kunne blive mere alvorlig for dagbladene, og der er derfor sammenhæng i, at udvalgets flertal hverken ønsker reklame i nærradioerne eller at dagbladene skal have sendetilladelse.

Skulle dagbladene alligevel få tilladelse til at drive nærradio med reklamer, kan man tvivle på, at det vil lette deres økonomi. Reklameindtægterne i nærradioen vil jo blive brugt til at betale nærradioens drift og kan således ikke bruges af dagbladet som kompensation for faldende annonceindtægter.

4. Et **flertal** i udvalget (Jørgen Brummerstedt, Dorte Christensen, Hanne Bonne Jørgensen, Gerda Louw Larsen, Villy Mølgaard, Børge Nielsen, Børge E. Nielsen, Ole Prehn, Finn Rowold og Erik Nordahl Svendsen) anser det således for godtgjort, at nærradio og lokal-tv kan udvikle lokale nyhedsprogrammer uafhængigt af dagbladene, uden at der påføres dagbladene en urimelig konkurrence.

Flertallet mener derfor fortsat, at dagblade ikke bør kunne få sendetilladelse.

5. Et **mindretal** i udvalget (Jakob Højlund, Tove Hygum Jakobsen, Jørgen Jørgensen og Finn Kern) mener, at dagbladene bør kunne få sendetilladelse til nærradio og lokal-tv.

Mindretallet baserer sit synspunkt på de betragtninger, som allerede er kommet til udtryk i udvalgets 2. rapport, samt på de erfaringer, der er opnået i forsøgsperioden. Det er lykkedes for de dagbladsejede stationer at give en alsidig og afbalanceret beskrivelse af, hvad der foregår i lokalsamfundene, og flere undersøgelser bekræfter, at de derfor også har været blandt de mest aflyttede stationer.

Det er ubestridt, at hovedmålsætningen med nærradio og lokal-tv virksomheden: en udvidelse af borgernes muligheder for at komme til orde i det lokale samfund, er blevet opfyldt af de radioer, der har været drevet af dagblade, i mindst samme grad som af andre nærradioer. Der har ikke kunnet påpeges nogen begrænsninger i mulighederne for at lade meninger og synspunkter komme til udtryk i de områder, hvor dagbladene har haft sendetilladelser, uanset om den pågældende radio har haft en dominerende stilling i området eller har været én blandt flere.

Efter mindretallets opfattelse har avisradioernes virke været inspirerende for mange andre nærradioer, og der er ingen tvivl om, at de fortsat vil kunne medvirke til en generel kvalitetsmæssig højnelse af niveauet for nærradioerne.

De påbud og anbefalinger, der er udtrykt i lovgivningen og i udvalgets rapporter med hensyn til sendetilladelse, sendetidens fordeling m.v., giver efter mindretallets opfattelse fuld sikkerhed for, at alle synspunkter og interesser selvstændigt kan komme til udtryk.

Af hensyn til dagbladenes mulighed for også i fremtiden at kunne løse deres rolle som formidlere af såvel nyheder som annoncer (hvis reklame bliver tilladt) er det af afgørende betydning, at de får mulighed for en aktiv medvirken i udviklingen på nærradio- og lokal-tv-området.

Selvstænd ighed

1. I "Nærradio og lokal-tv i fremtiden" har Lokalradio- og -TV-udvalget understreget, at de, der søger tilladelse, skal have en reel forankring i det pågældende lokale område, og at det eksempelvis med hensyn til selskabers adgang til at få tilladelse af udvalget forudsættes, at der er mulighed for at sikre, at kontrollen over virksomheden forbliver på lokale hænder (s. 25 f, s. 30). Ligeledes har udvalget lagt vægt på, at programvirksomheden i almindelighed skal være udtryk for et lokalt interessefællesskab. Udsendelserne bør igennem produktion og indhold afspejle et tilhørsforhold til lokalområdet og for tv's vedkommende har udvalget ligefrem foreslået, at der skal fastsættes et maximum, 50 pet., for den mængde af fremmed stof, som skal være tilladt. Udvalget har specielt vendt sig mod network-arrangementer og mod samtidig transmission af programmer, der tilføres udefra (s. 41 f) .
2. De ændringer af loven om radio- og fjernsynsvirksomhed vedr. lokal radiovirksomhed, som Folketinget vedtog i december 1985, synes at være i god overensstemmelse med disse betragtninger (jfr. lovens § 15 a og § 15 b) .
3. Som omtalt i den 2. rapport har udvalget fundet det påkrævet i en række generelle forskrifter at uddybe de for forsøgstilladelserne gældende vilkår og forudsætninger. Således meddelte udvalget blandt andet i en rundskrivelse af 18. februar 1985 tv-stationerne, at tilladelsen er uoverdragelig. Indehaveren skal i overensstemmelse med tilladelsen have kontrollen over programvirksomheden og driften i øvrigt. Indehaveren kan ikke på egen hånd ved aftale afstå beføjelser over projektet til uvedkommende (s. 128) .

I tiden efter den 2. rapport's afgivelse har udvalget behandlet to sager, der indeholder nyttige erfaringer med henblik på den permanente ordning vedrørende spørgsmålet om lokal-tv-stationers selvstændighed, og som desuden har givet anledning til en del presseomtale. Der skal derfor gives en redegørelse for disse sager, der drejer sig om Kanal 2's forhold til Esselte og om seks tv-stationers forhold til A-pressen.

4. Tilladelsen til forsøget **Kanal 2 (København)** er oprindeligt udstedt til Foreningen til eksperimentel Kommunikation og senere med Kulturministeriets accept uden udvalgets medvirken overgået til Det danske Fjernsynsselskab A/S, som udøver den gennem et 100 pct. ejet "operatørselskab", Kanal 2 Broadcast ApS. Det er tilladt at finansiere forsøget som "betalings-tv", det vil sige gennem udlejning af dekodere, som er nødvendige for at modtage en del af programmerne, der udsendes i kodet form.

Årsagen til udvalgets behandling af spørgsmålet om tilladelseshaverens selvstændighed var en aftale, som Det danske Fjernsynsselskab havde indgået med et andet foretagende, Kanal 2 Filmnet A/S (Esselte A/S), da en rekonstruktion af projektet havde vist sig nødvendig i sommeren 1985.

Ifølge aftalen markedsfører det sidstnævnte selskab med eneret Kanal 2's udsendelsesvirksomhed, herunder udlejningen af dekodere, og oppebærer indtægterne herfra. Selskabet betaler til driften af Kanal 2 et fast månedligt beløb og leverer gratis spillefilm m.v.

Det danske Fjernsynsselskab har i aftalen forpligtet sig til at opretholde en egenproduktion af en nærmere angiven kvalitet og udstrækning. Denne produktion skal om muligt søges udvidet med henblik på hver dag at placere en fremmedproduktion omfattende en serie, en spillefilm og en "late night movie". Aftalen er uopsigelig fra fjernsynsselskabets side.

5. Efter udvalgets opfattelse havde fjernsynsselskabet ved aftalen i væsentlig grad overdraget indflydelse på produktionens omfang og økonomien. Ud fra en helhedsvurdering måtte udvalget skønne, at der forelå en delvis overdragelse af forsøgstilladelsen (uden forudgående godkendelse), som var i strid med retningslinierne for forsøgsordningen. Derfor foreslog udvalget den 27. november 1985 Kulturministeriet at pålægge Det danske Fjernsynsselskab at ophæve aftalen - som betingelse for at tilladelsen kunne bevares.

Efter en juridisk undersøgelse meddelte ministeriet den 20. februar 1986, at man var enig med udvalget om, at aftalen indebar en begrænsning i fjernsynsselskabets adgang til selvstændigt at udøve programvirksomhed. Ministeriet konstaterede imidlertid tillige, at selskabet fortsat som indehaver af tilladelsen i forhold til udvalget og ministeriet var ansvarlig for sendevirksomheden, samt at aftalen ikke var udtryk for nogen tilsidesættelse af selskabets programmæssige forpligtelser inden for forsøgsordningen. Efter ministeriets vurdering fandtes der ikke i loven eller i forarbejderne til denne tilstrækkelige holdepunkter for på det foreliggende grundlag at pålægge Det danske Fjernsynsselskab at ophæve aftalen.

6. Udvalget har taget til efterretning, at der ikke i retsgrundlaget for forsøgsordningen har været noget tilstrækkeligt *værn* mod, at et udenforstående erhvervsforetagende kan opnå betragtelig indflydelse på en lokal programvirksomhed. Heri ligger en begrænsning af rækkevidden af udvalgets rundskrivelse af 18. februar 1985. Dette har i forbindelse med Kanal 2 særlig interesse derved, at der altså ganske vist ikke i aftalen ligger nogen tilsidesættelse af de programmæssige forpligtelser hermed sigtes formentlig særlig til reglen om, at mindst 50 pct. af tv-stationens programmer skal være lokalt stof - mens det samtidig forekommer umiddelbart indlysende, at udsendelsen af dette stof i Kanal 2 er

blevet et alibi for at udsende mængder af udenlandske spillefilm og underholdningsserier. Det er i øvrigt til modtagelsen af disse programmer, dekoderen er nødvendig.

Udvalget mener, at dette ikke kan være meningen med lokal-tv, og som erfaringsmateriale fra forsøgsordningen er sagen derfor interessant. I en permanent ordning bør tilsvarende arrangementer ikke kunne gennemføres.

(Det bør for fuldstændighedens skyld tilføjes, at Det danske Fjernsynsselskab A/S, der som omtalt er tilladelsens indehaver, efterfølgende af den hidtidige ejer er blevet solgt til et nyt selskab, Kanal 2 Holding A/S. Dette selskab, der er stiftet i juni 1986, ejes af Kanal 2 Filmnet A/S (Esselte A/S) (40 pct.), Filmaktieselskabet af 25/11-1974 (40 pct.) og Anfrema ApS, der tilhører en advokat (20 pct.). Ved den lejlighed blev der indgået en anden aftale mellem Kanal 2 Holding A/S og Filmnet end den, der har dannet grundlag for udvalgets drøftelse. Den nye aftale blev imidlertid først indsendt til udvalget, efter at det havde afgivet blandt andet denne del af rapporten med afsnittet om Kanal 2. Stationen har således ikke i tide sat udvalget i stand til at behandle de ændrede aftaleforhold.)

7. I januar 1985 fandt Lokalradio- og -TV-udvalget på baggrund af presseforlydender om et samarbejde mellem tv-stationer med tilknytning til arbejderbevægelsen og **A-pressen (DanTV)** anledning til at indhente oplysninger om samarbejdet fra følgende: TV-Bornholm (Rønne), TV-Odense, ALT/TV-Esbjerg, TV-Fredericia, Kanal A TV (Århus) og TV Aalborg.

De konkrete resultater af undersøgelsen var dels den ovenfor omtalte rundskrivelse af 18. februar 1985, dels en underkendelse af en samarbejdsaftale mellem Kanal A TV og A-pressen af 30. november 1984, som efter sin ordlyd overlod driften af stationen til A-pressen under ansvar vedr. "det daglige programindhold" over for et "rådgivende TV-udvalg" sammensat af repræsentanter for Arbejdernes Radio- og Fjernsynsforbund i Århus m.fl.

8. Efter anmodning fra Kulturministeriet tog udvalget i november 1985 det pågældende samarbejde op til fornyet behandling, og der blev i flere omgange indhentet oplysninger fra de 6 tv-stationer .

DanTV/Radio var ifølge det oplyste et servicebureau drevet af A-pressen A/S, der på alle områder skulle kunne yde bistand til tv-stationer og nærradioer med tilknytning til arbejderbevægelsen. Det bør i denne forbindelse nævnes, at A-pressen er medindehaver af tilladelserne til TV-Bornholm og TV Aalborg. Dette indebar, at et meget tæt samarbejde med A-pressen for disse to stationers vedkommende ikke i sig selv kunne betegnes som kritisabelt i forhold til forsøgsordningen. Egentlige samarbejdsaftaler var kun indgået mellem henholdsvis ALT/TV-Esbjerg og Kanal A TV og A-pressen. Aftalerne gik ud på, at DanTV kunne yde rådgivning i alle spørgsmål af teknisk, organisatorisk, redaktionel og personalemæssig art. Det må også bemærkes, at udvalget kun har kunnet beskæftige sig med forsøgsprojekternes forhold til retningslinierne i ordningen - ikke med DanTV's forhold som sådanne, idet DanTV ikke selv stod som indehaver af nogen forsøgstilladelse og således - ligesom Esselte - for så vidt var et udenforstående foretagende.

9. Udvalgets undersøgelser bekræftede, at der bestod et afhængighedsforhold mellem de berørte stationer og A-pressen, idet denne ydede økonomiske bidrag til etablering og drift, som var af væsentlig betydning for virksomhederne. Det kan i denne forbindelse have interesse, at alle stationerne benyttede sig af samme bogføringsbureau, Bogføringsbureauet for lokal TV/Radio, men efter det oplyste kun til *rene* regnskabsopgaver.

Endvidere spillede DanTV en rolle i forbindelse med stationernes salg af sendetid og ved formidlingen af tilbud om programmer. Det var imidlertid ikke muligt for udvalget at fastslå, at stationerne ligefrem havde fraskrevet sig deres selvstændighed i denne forbindelse. Om noget network syntes der således ikke at være tale.

Udvalget søgte endelig at danne sig et indtryk af, om stationerne havde afstået ansættelse og aflønning af personale til A-pressen. Også herom oplyste stationerne, at de havde deres selvstændighed i behold (TV-Bornholm og TV Aalborg indtager som nævnt en særstilling). I et enkelt tilfælde var der dog tegn på, at DanTV havde krævet ansættelse af en bestemt person som leder af en station: Kanal A TV.

10. I Lokalradio- og -TV-udvalgets afsluttende redegørelse til Kulturministeriet om DanTV-samarbejdet af 22. maj 1985 var konklusionen derfor, at udvalget på det foreliggende grundlag måtte være af den opfattelse, at der ikke kunne konstateres nogen overtrædelse af de for forsøgsordningen gældende retningslinier, herunder vedr. "network", det vil sige fast programsamarbejde. Det var imidlertid også udvalgets opfattelse, at samarbejdet i sin kombination af tilbud om rådgivning på alle områder, kanalisering af programtilbud og ønsker om køb af sendetid samt en klar økonomisk afhængighed havde været mere vidtgående end stemmende med forsøgsordningens intentioner, som udvalget forstår dem. Endelig fremhævede udvalget, at man havde været opmærksom på, at Kulturministeriet ved sin afgørelse i Kanal 2-sagen havde fastslået, at der ikke i lovgivningen var tilstrækkeligt grundlag for at gribe ind over for et andet vidtgående samarbejdsforhold.

11. Både Kanal 2-sagen og DanTV-sagen illustrerer, at det er problematisk at give sig i kast med lokal fjernsynsvirksomhed, hvis målet er daglige eller hyppige udsendelser på et rimeligt professionelt niveau. Driftsudgifterne er så betydelige, at afhængighed af "uvedkommende" interesser er en nærliggende risiko.

For Kanal 2's vedkommende har denne afhængighed været udkrystalliseret i en aftale med en stor mediekoncern vedrørende programsiden. For DanTV-samarbejdets vedkommende forelå samarbejdet ikke dokumenteret i form af forpligtende aftaler. De mange forbindelseslinier mellem

A-pressens bureau DanTV og de 6 tv-stationer, sammenholdt med A-pressens økonomiske indsats, pegede dog også her i retning af en indflydelse, der ikke harmonerer med forestillingen om tv-stationer i hænderne på lokale kræfter alene.

Lokalradio- og -TV-udvalget mener, at erfaringerne med de to sager har bekræftet rigtigheden af de i den 2. rapport stillede forslag. Det må anses for vigtigt, at der også i kommende lovregler om lokal-tv opstilles krav vedr. en ansøgers og tilladelseshavers selvstændighed.

Specielt med hensyn til selskaber er det udvalgets opfattelse, at der for at reducere faren for uvedkommende indflydelse bør fastsættes regler vedrørende for eksempel aktiers omsættelighed, vedrørende stemmeretsbegrænsninger og - for lokal-tv's vedkommende - vedrørende programsammensætningen.

Det lokale område

1. I "Nærradio og lokal-tv i fremtiden" har Lokalradio- og -TV-udvalget foreslået, at tilladelse til lokal programvirksomhed udstedes af et nævn oprettet på vedkommende kommunalbestyrelses initiativ. Hvor det anses for hensigtsmæssigt, bør også flere kommuner kunne gå sammen om oprettelsen af et fælles nævn. Udvalget har dog peget på, at der må opretholdes en ganske klar skillelinie mellem henholdsvis lokal og regional eller amtsbaseret virksomhed, der falder uden for en nærradio- og lokal-tv-ordning, og at nævnet kun bør omfatte et fåtal af kommuner (s. 23, s. 28).

Udvalget har ikke i den 2. rapport uddybet dette synspunkt. Baggrunden var imidlertid, at udvalget forudså, at der i almindelighed i bykommuner ville være det fornødne befolknings- og interessenæssige underlag for oprettelsen af en eller flere nærradioer, mens man skønnede, at der for tyndere befolkede kommuners vedkommende ville være behov for et samarbejde hen over kommunegrænserne, hvis der skulle kunne oprettes nærradioer.

2. Inden for forsøgsordningen er tilladelserne til programvirksomhed i så at sige alle tilfælde blevet udstedt med angivelse af en enkelt by eller kommune som lokalområde. Men antallet af radiosendere har været beskedent, og det har været muligt for P&T at anvise sendefrekvenser uden fare for gensidig forstyrrelse mellem senderne. Som led i ordningen har projekterne endvidere af P&T været stillet frit med hensyn til senderantennens højde og konstruktion, og en del har benyttet sig af dette til gennem særlige antennearrangementer at opnå en betydelig forstærkning af det udsendte signal.

De gunstige udbredelsesforhold for udsendelserne i ordningen har medført, at nærradioer i flere byer har været i stand til at etablere sig som radio også for et større opland omkring den pågældende by.

3. Lovbestemmelserne om lokal radio af december 1985 ligger med hensyn til oprettelsen af nævn, eventuelt fælles nævn, på linie med udvalgets forslag. Dog bemærker man, at loven - til forskel fra udvalgets forslag - gør det muligt for kommunalbestyrelserne at begrænse den kreds af foreninger, der kan deltage i valget af medlemmer til nævnene, samt at fælles nævn i praksis nedsættes af flere kommuner i samarbejde, end udvalget tilsigtede med sit forslag.

I overgangsfasen mellem forsøgsordningen og den permanente ordning, 1. april - 30. september 1986, har udvalget kunnet iagttage en fortsættelse af den omtalte udvikling: Der er blevet oprettet fælles nævn omkring byer, hvor der har været en radio i forsøgsordningen, og fælles nævn er blevet oprettet omkring flere andre byer med tilslutning af én eller flere oplandskommuner.

4. Det er efter udvalgets opfattelse ikke ønskeligt, at udsendelsesvirksomheden udelukkende koncentrerer omkring en række større byer. Dette synes at fremme en almindelig tendens til centralisering omkring disse byer på bekostning af aktivitetsniveauet i områder, der også med hensyn til andre former for service er dårligere stillet.

Udvalget mener fortsat, at der bør være en meget klar adskillelse mellem, hvad der kan betegnes som regional og lokal programvirksomhed. Ikke mindst under hensyn til, at det i den permanente ordning beror på kommunalbestyrelsernes afgørelse, om flere kommuner skal slutte sig sammen ved at oprette et fælles radionævn, og dermed etablere et større lokalområde, vil det dog næppe være muligt generelt at angive et acceptabelt, præcist kriterium for, hvor mange kommuner et fælles nævn højst må omfatte.

5. Udvalget lægger imidlertid vægt på, at det sikres, at der også inden for et fælles nævns større lokalområde skal kunne gennemføres en radiobetjening særskilt af de enkelte mindre lokalområder.

Dette vil faktisk også være muligt, idet dækningen af det større lokalområde i den permanente ordning af sendetekniske grunde normalt vil forudsætte, at programmerne udsendes over et net bestående af flere sendere fordelt i området, jf. også at der ifølge bemærkningerne til lovforslaget skal kunne stå en sender i hver kommune.

Der er derfor intet til hinder for, at den enkelte sender på visse tider skilles ud fra nettet for at blive benyttet til at sende et program bestemt til modtagelse af lytterne i netop denne senders dækningsområde. Tilsvarende kan det fælles nævn meget vel udstede tilladelse til en ansøger, der ikke har ønske om at sende til lytterne i hele nævnets område, men f.eks. kun til dem i en enkelt kommune.

Udvalget har overvejet, om man med henblik på at tilgodese muligheden for en særlig betjening af de mindre lokalområder inden for det større skulle anbefale, at der skal kunne oprettes nævn også for hvert af de mindre områder for sig med kompetence til at udstede tilladelse i dette. Ud fra praktiske administrative grunde vil udvalget dog ikke stille forslag om en sådan ordning.

6. Lokalradio- og -TV-udvalget anbefaler herefter, at Kulturministeriet i en vejledning til kommuner og nævn udtrykkeligt gør opmærksom på, at der kan udstedes tilladelser for delområder inden for et fælles nævns område, og at de enkelte sendere i perioder kan sende programmer til sådanne delområder separat. Dette vil harmonere med lovens krav om, at nævnet skal søge at sikre det lokale område en samlet programvirksomhed af alsidig karakter.
7. I forbindelse med overvejelserne angående det lokale område har udvalget også været inde på spørgsmålet vedrørende modtagelsen af lokale programmer uden for det område, som nærradioens tilladelse gælder for. Spørgsmålet har lejlighedsvis givet anledning til misforståelser i forsøgsordningen.

Som omtalt har nærradioernes - og i øvrigt også lokal-tv-stationernes - udsendelser i vidt omfang kunne modtages

uden for det pågældende lokalområde. Dette vil også være tilfældet i fremtiden - om end i noget mindre målestok, som følge af den forøgede belægning af frekvenserne.

Det kan i denne forbindelse være på sin plads at understrege, at det er fuldt ud lovligt at benytte et fællesantenneanlæg til at modtage og fordele programmer, som hidrører fra en sender i et andet lokalområde end det, hvori fællesantenneanlægget er beliggende.

Efter det for udvalget oplyste kan det derimod ikke anses for lovligt at benytte hybridnettet til at føre et lokalt program frem til fællesantenneanlæg i lokalområder, som tilladelsen ikke gælder for. Udvalget anbefaler, at denne retstilstand opretholdes.

Etiske regler for nærradio og lokal-tv

1. I "Nærradio og lokal-tv i fremtiden" har Lokalradio- og -TV-udvalgets flertal peget på, at der i en permanent ordning bør skabes en **berigtigelsesadgang** med hensyn til urigtige faktiske oplysninger samt en ret til **genmæle** og en **personbeskyttelse** i tilfælde, der ikke giver anledning til retsforfølgelse ved domstolene, f.eks. efter straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser (s. 43f og s. 51-55).

Som bilag blev optrykt de af Sveriges Narradioforbund vedtagne vejledende etiske regler (s. 202-204).

Udvalgsflertallets forslag om håndhævelse af reglerne gik ud på, at det lokale nævn som tilsynsmyndighed skulle kunne pålægge en tilladelseshaver at bringe en berigtigelse og at give en klager eller dennes repræsentant adgang til at tage til genmæle i en udsendelse samt at offentliggøre nævnets udtalelse i en sag.

Herudover blev det anbefalet, at reglerne blev indarbejdet som vilkår i tilladelserne, således at nævnet fik mulighed for i enkeltstående tilfælde at påtale et forhold, i gentagelsestilfælde at tildele advarsel og i tilfælde af grove overtrædelser at inddrage tilladelsen for en kortere periode (efter godkendelse i det centrale udvalg).

Det lå herved udvalgets flertal på sinde at sikre den forurettede en forholdsvis hurtig og effektiv retshåndhævelse. Klager skulle derfor også umiddelbart kunne indsendes til nævnet.

2. Ved loven angående lokal radiovirksomhed af december 1985 blev presselovens bestemmelser om et berigtigelsesnævn gjort anvendelige i forhold til nærradioerne. Kulturministeriet fandt imidlertid ikke på tidspunktet for lovforslagets fremsættelse grundlag for at antage, at der var behov for at

indføre en regulering med hensyn til etiske normer. Det blev i denne forbindelse oplyst, at Justitsministeriet havde besluttet at nedsætte et udvalg, der skulle gennemgå aktuelle presseretlige, strafferetlige og erstatningsretlige spørgsmål på medieområdet (Medieansvarsudvalget). Loven indeholder da heller ikke regler om klager over programmerne ud over berigtigelsesmuligheden.

3. I Lokalradio- og -TV-udvalgets arbejde med at følge forsøgsordningen mener man at have kunnet konstatere, at nærradioer og lokal-tv-stationer i almindelighed har været i stand til at administrere mediet på en måde, som ikke har givet anledning til, at private med føje har følt sig personlig forulempet af udsendelsernes indhold. På den anden side har der været enkelte klager, som efter den 2. rapportes færdiggørelse har givet det under udvalget nedsatte Klageudvalg grund til at skride ind.

Klageudvalgets reaktion har i disse tilfælde været at udtale kritik af det passerede og at henstille, at gentagelser undgås. Desuden er det blevet pålagt stationen de tre næstfølgende dage i rent refererende form at give meddelelse om afgørelsen, incl. en ordret gengivelse af afgørelsens centrale afsnit. Herudover har der skullet indsendes et kontrolbånd.

Det drejer sig (indtil januar 1987) om følgende tilfælde:

1. Radio Lorensen (Helsingør): "udtalelser om et byrådsmedlems personlige vandel, der er af en så krænkende karakter, at de ikke bør forekomme i en nærradios udsendelser"
2. Odense Kommune: "i Jehovas Vidners udsendelse .. udtalelser om homoseksuelle, der er af en så krænkende karakter, at de ikke bør forekomme i en nærradios programmer."
3. Radio Aarhus: "udtalelser om NN's personlige forhold, der er af en sådan karakter, at de ikke bør forekomme i en nærradios programmer."
4. Radio Romer (København):
"bemærkninger vedrørende NN's person, der er af en sådan nedsættende karakter, at de ikke bør forekomme i en nærradios programmer."

"bemærkninger vedrørende firmaet ..., der er af en sådan nedsættende karakter, at de ikke bør forekomme i en nærradios programmer."

"bemærkninger om medarbejdere ved Radio der er af en sådan nedsættende karakter, at de ikke bør forekomme i en nærradios programmer."

"... en skærpende omstændighed, at Radio Romer tidligere har fået pålæg om at undgå udtalelser af den omtalte karakter." Lokalradio- og -TV-udvalget havde nemlig tidligere på grundlag af undersøgelsen af en konkret sag fundet det påkrævet at præcisere som et vilkår over for den pågældende, at de ikke måtte forekomme (jf. den 2. rapport, s. 44 f.o.).

5. Radio Aarhus: Som en udløber af den under 3. nævnte sag: "den pågældende offentliggørelse af afgørelsen er indlagt i et debatterende program på en måde, som efter udvalgets opfattelse ikke er i overensstemmelse med pålægget". (Det blev i øvrigt ikke pålagt radioen at udsende meddelelse om denne nye afgørelse).

I nogle sager har Klageudvalget også "frikendt" den indklagede nærradio eller lokal-tv-station:

6. Radio Svendborg: Klage over falsk interview og manglende berigtigelse "i normal form" ikke taget til følge, idet berigtigelse var foretaget.
7. Kanal A-TV (Århus): Udvalget kan ikke give klager medhold i, at han er blevet fremstillet "som det sorteste sorte i politisk henseende".
8. Radio Lorensen (Helsingør): Udvalget kan ikke give klager medhold i, at vendingen "Ud med fremmedarbejdere og flygtninge" er forekommet i et program.

Specielt om den ovennævnte sag nr. 4, der omfatter 3 forskellige forhold, som gav anledning til indskriden, må det bemærkes, at der er tale om en nærradio, som på en række punkter har udvist en afvigende opførsel. Der har løbende været vanskeligheder med at formå vedkommende til at bidrage med oplysninger til udvalgets undersøgelser vedr. forsøgsordningen som helhed samt vedrørende denne ene radio, til at indsende regnskaber o.s.v. (jf. den 2. rapport, s. 131 f.).

Der har desuden været flere skriftlige klager over programmerne, end man arbejdsmæssigt har kunnet tage op til behandling.

Sammen med tilsidesættelsen af reglerne om indsendelse af materiale til brug for udvalget førte de tre i sagen nævnte forhold til, at udvalget den 3. juni 1986 endnu engang indstillede til Kulturministeriet at inddrage forsøgstilladelsen, hvilket dog ikke skete.

4. Når forsøgsordningen som helhed synes at være forløbet uden større problemer vedrørende forulempelse af private, illustrerer det ene her fremhævede tilfælde, at der kan være situationer, hvor mangelen på muligheder for en effektiv indgriben over for en nærradio umiddelbart vil forekomme mange uforståelig. Tilladelsen til at drive en nærradio giver indehaveren særlige muligheder for at udbrede uberettiget personomtale, som mange mennesker vil føle sig værgeløse over for, selv om samfundets almindelige retsmidler står til rådighed.

Ud fra en samlet vurdering af forsøgsordningens forløb er det imidlertid nu Lokalradio- og -TV-udvalget's opfattelse, at der næppe er tilstrækkeligt behov for et sæt etiske regler specielt for lokal programvirksomhed, der skal kunne håndhæves med sanktioner af de nævn, som udsteder tilladelser og fører et vist tilsyn med tilladelseshaverne. Udvalget har i denne forbindelse også tillagt det betydning, at der efter loven angående lokal radiovirksomhed kun kan udstedes tilladelser til selskaber, foreninger og lign. og højst for 3 år ad gangen. Misbrug af ytringsmulighederne fra enkeltpersoners side kan derfor formodes at blive begrænset.

Udvalget vil dog anbefale, at der af Kulturministeriet tages initiativ til udarbejdelse af et sæt etiske retningslinier af vejledende karakter for lokal programvirksomhed, der indeholder en beskrivelse af gældende retsregler af særlig betydning i programvirksomhed, og som kunne stilles til rådighed for ansøgere - gerne i samarbejde med repræsentanter for tilladelseshaverne.

1 medlem (Villy Mølgaard) ønsker at tilføje, at hensynet til den forurettede taler for at give det lokale nævn adgang til ved grove eller gentagne tilsidesættelser af de etiske retningslinier at skride ind med en midlertidig lukning. Yderligere erfaringer i den varige ordning må imidlertid vise, om denne sanktionsmulighed vil kunne undværes.

Kapitel 3: Undersøgelsesresultater

Nærradioernes og lokal-tv-stationernes økonomiske forhold

1. Analysen af nærradioernes og lokal-tv-stationernes økonomiske forhold er baseret på stationernes regnskaber for 1985. 1985 er valgt, fordi det var det eneste år i forsøgsperioden, hvor så at sige alle stationerne var i drift hele året, samtidig med at eventuelle startvanskeligheder var overvundet. 1985 er således det år, hvor aktiviteterne kan tænkes at have størst lighed med dem, der under lignende forudsætninger vil kunne forventes i en permanent ordning.

Ifølge sendetilladelsen skulle alle stationer hvert år indsende reviderede regnskaber. Ikke alle gjorde det for 1985 - fra enkelte stationer foreligger der således ingen anvendelige økonomiske oplysninger, og fra andre kun regnskaber, som ikke er revideret, og hvis anvendelighed derfor må anses for mindre sikker.

Det skal bemærkes, at de indsendte regnskaber er meget forskellige med hensyn til fremgangsmåden for udgiftsføring, ligesom principperne for afskrivning varierer betydeligt.

Disse forhold gør regnskaberne vanskelige at sammenligne. Dertil kommer, at en stations regnskabstal for et enkelt år kun giver et øjebliksbillede af dens økonomiske forhold. Det giver ikke noget indtryk af, hvad det koster at oprette og drive en station på længere sigt. Det skyldes blandt andet, at de fleste af de omfattede stationer havde anskaffet det meste af det nødvendige tekniske udstyr før 1985, hvorved de her beskrevne anlægsudgifter bliver forholdsvis lave.

Tallene i tabellerne 1-12 over udgifter og indtægter er således mest interessante ved deres oplysninger om den relative fordeling af posterne i de forskellige grupper af stationer. Tabel 13 viser de gennemsnitlige udgifter og indtægter pr. station inden for hver gruppe.

2. Bemærkninger til tabellerne

For overskuelighedens skyld er antallet af regnskabsposter indskrænket mest muligt. På udgiftssiden er hovedsondringen mellem drift og anlæg, idet driftsomkostningerne er opgjort før afskrivning. Driftsudgifter til lønninger og anlægsudgifter til teknisk udstyr samt til lokaler (både køb, leje og indretning) er ført op selvstændigt.

På indtægtssiden skelnes først og fremmest mellem:

a) Offentlige tilskud fra staten (løn til ledige under jobskabelsesordningen) og kommunerne (løn til langtidsledige) og andre offentlige tilskud, typisk fra kommuner, som for eksempel direkte tilskud, støtte til husleje og lignende.

b) Lytterne/seernes bidrag, der angiver de beløb, som lyttere og seere har givet uden at få andet end programmer (og eventuelt bingopræmier) igen: Kontingent til en radio- eller tv-forening, beløb givet i anledning af en indsamling eller en støttefest, samt betaling for pladeønsker og lignende.

Bingoindtægterne angiver stationernes overskud ved bingo-spil. Udgifter til præmier, administration og andet i forbindelse med spillet er trukket fra indtægter ved salg af bingohæfter.

Lytter/seerforeningers bidrag er formentlig som oftest kommet ind gennem kontingent, indsamling og spil. Disse foreningers regnskaber foreligger imidlertid kun i enkelte tilfælde sammen med stationernes egne regnskaber, og bidragene er derfor ført op som en selvstændig post.

c) Gaver/tilskud fra ejerne er for langt størstepartens vedkommende udtryk for, hvad det har kostet de organisationer og foreninger, som driver stationerne. I ganske få tilfælde er gaver fra udenforstående, som for eksempel fonde, omfattet.

Under tabellerne er angivet prisen pr. sendetime. Den er beregnet på grundlag af det skønnede antal sendetimer, som stationerne selv opgav i foråret 1985, og driftsomkostningerne i 1985.

3. I 1985 brugte 78 nærradioer og 25 lokal-tv-stationer 135 mill. kr. på deres sendevirksomhed. (Kanal 2 er ikke medregnet her på grund af sine særlige regnskabsmæssige forhold i 1985. Lægges man Kanal 2's udgifter til de 135 mill.kr. bliver tallet ca. 170 mill.kr.).

Knap halvdelen af pengene blev udbetalt som lønninger. 9 mill. kr. gik til anlægsudgifter (teknik og lokaler), og det meste af resten til driftsomkostninger (57 mill.).

Af disse udgifter betalte de organisationer og foreninger, der drev stationerne, godt 80 mill. kr., eller 60%. Lytterne betalte knapt 30 mill. kr. (21%) og staten og kommunerne 16 mill. kr. (12%), fortrinsvis i form af løn til arbejdsledige.

Resten kom ind fra salg af sendetid og enkelte andre kilder.

Opgørelsen er baseret på 1985-regnskaber fra 74 nærradioer, 21 lokal-tv-stationer og 4 stationer, som driver både nærradio og lokal-tv.

Fra 11 nærradioer og 5 lokal-tv-stationer foreligger der ikke brugbare regnskaber.

Omsætningen på 135 mill. kr. omfatter således stationer med meget forskellige økonomiske profiler - fra en nærradio (Tåstrup-Ishøj Radio) med en omsætning på 9.000 kr. til en lokal-tv-station (Weekend TV) med en omsætning på godt 50 mill. kr.

Nærradio

4. De 74 omfattede nærradioer havde udgifter på tilsammen 50 mill, kr.

Lønudgifterne beløb sig til 29,5 mill, kr., eller knapt 60%. Den øvrige drift kostede knapt 15 mill. kr. (29%). Anlægsomkostningerne var på knapt 4 mill, kr., og renter og afskrivninger på ca. 2 mill. kr.

Lytterne betalte 19 af de 50 mill, kr., mest ved at spille bingo, som indbragte nærradioerne 7,5 mill. kr. Medlemskontingent, indsamling, pladeønsker, støttefester og lignende samt lytterforeningerne bidrog med 11,5 mill. kr.

De organisationer og foreninger, der drev stationerne, finansierede knapt 1/3 af udgifterne - knapt 16 mill. kr., det offentlige en lille fjerdedel - 12 mill. kr. Salg af sendetid og lignende gav ca. 2 mill. kr.

Regnskaberne viser klart, at det er lønomkostningerne, der giver den store forskel mellem "dyre" og "billige" stationer.

TABEL 1 74 nærradioer

UDGIFTER				INDTÆGTER			
		1.000 kr	%			1.000 kr.	%
D R I F T	Lønomkostn.	29.526	58	O F F E N T L I G E	Jobskabelse	1.412	3
	Øvrig drift	14.843	30		Langtidsled.	8.809	17
					Andet	1.584	3
DRIFT I ALT		44.369	88	OFFENTLIGE I ALT		11.805	23
A N L Æ G	Teknik	1.924	4	L Y T T E R N E	Kontingent	6.382	13
	Lokaler	1.725	3		Indsamling o.l.	2.400	5
	Andet	206	1		Bingo	7.503	15
					Lytterforening	2.627	5
ANLÆG I ALT		3.855	8	LYTTERNE I ALT		18.912	38
Afskrivning		2.033	4	Salg af bånd, sendetid o.l.		1.960	4
Renter		165	-	Gaver/tilskud fra ejerne		15.802	31
				Andet		1.862	4
UD I ALT		50.422	100	IND I ALT		50.341	100

Sendetimer i 1985: 128.139. Driftsudgifter pr. sendetime: 346 kr.

Nærradioer med lønudgifter

5. 48 nærradioer havde lønnede medarbejdere. På de 15 blev det meste af lønnen imidlertid udbetalt af det offentlige til unge i jobskabelses-tilbud eller til langtidsledige. Derfor omfatter dette afsnit kun de 33 stationer, der selv udbetalte løn.

De havde samlede udgifter på 34 mill. kr. Knap 60% - ca. 20 mill. kr. - gik til løn. Ca. 30% - 10 mill. kr. - gik til driften, og ca. 2 mill. kr. blev brugt til teknik og lokaleudgifter.

Lytterne betalte næsten halvdelen af udgifterne - 15 mill, kr. - de 7 mill. kr. ved at spille bingo og godt 5 mill. kr. i medlemskontingent til lytterforeninger. Resten kom ind gennem indsamlinger m.v.

Nærradioernes ejere betalte 14 mill. kr. - det er i denne gruppe, vi finder blandt andet arbejderbevægelsens og dagbladenes radiostationer, som stort set alle blev drevet med professionel arbejdskraft.

Det offentlige betalte ca. 2 mill. kr. til disse stationer.

TABEL 2 33 nærradioer med egne lønudgifter

UDGIFTER				INDTÆGTER			
		1.000 kr.	%			1.000 kr.	%
D R I F T	Lønomkostn.	19.648	58	O F F E N T L I G E	Jobskabelse	886	2
	Øvrig drift	10.700	31		Langtidsled.	972	3
					Andet	263	1
DRIFT I ALT		30.348	89	OFFENTLIGE I ALT		2.121	6
A N L Æ G	Teknik	1.016	3	L Y T T E R N E	Kontingent	5.273	15
	Lokaler	1.147	4		Indsamling o.l.	1.886	6
	Andet	117	-		Bingo	6.997	20
					Lytterforening	868	3
ANLÆG I ALT		2.280	7	LYTTERNE I ALT		15.024	44
Afskrivning		1.352	4	Salg af bånd, sendetid o.l.		1.398	4
Renter		109	-	Gaver/tilskud fra ejerne		14.373	42
				Andet		1.433	4
UD I ALT		34.089	100	IND I ALT		34.349	100

Sendetimer i 1985: 65.734. Driftsudgifter pr. sendetime: 462 kr.

Nærradioer uden lønudgifter

6. De 26 stationer, der udelukkende blev drevet med frivillig arbejdskraft, havde samlede omkostninger på kun 3 mill. kr. Deres driftsudgifter var på godt 2 mill. kr. For disse stationer udgjorde Koda/Gramex vederlagene 3-4 gange så stor en del af de samlede udgifter som for de stationer, der havde lønnede medarbejdere. De havde desuden forholdsvis 2-3 gange så store udgifter til teknik og leje af udstyr.

Lytterne bidrog til finansieringen med næsten halvdelen, fortrinvis gennem lytterforeninger.

Disse stationer udskiller sig ved, at de stort set ikke tjente penge på bingospil, hvilket udgør en stor del af lytterindtægterne for andre grupper af nærradioer.

Til gengæld dækkede de 2-3 gange så stor en del af deres udgifter ved at sælge sendetid, studietid og bånd, som andre stationer.

Ejerne betalte godt 1/4 af de samlede omkostninger.

TABEL 3 26 nærradioer uden lønudgifter

UDGIFTER				INDTÆGTER			
		1.000 kr.	%			1.000 kr.	%
D R I F T	Lønomkostn.	-	-	O F F E N T L I G E	Jobskabelse	-	-
	Øvrig drift	2.106	72		Langtidsled.	-	-
					Andet	95	3
DRIFT I ALT		2.106	72	OFFENTLIGE I ALT		95	3
A N L Æ G	Teknik	397	14	L Y T T E R N E	Kontingent	235	8
	Lokaler	131	4		Indsamling o.l.	198	7
	Andet	60	2		Bingo	36	1
					Lytterforening	903	31
ANLÆG I ALT		588	20	LYTTERNE I ALT		1.372	47
Afskrivning		210	7	Salg af bånd, sendetid o.l.		352	12
Renter		14	1	Gaver/tilskud fra ejerne		767	27
				Andet		315	11
UD I ALT		2.918	100	IND I ALT		2.901	100

Sendetimer i 1985: 39.363. Driftsudgifter pr. sendetime: 54 kr.

De 15 stationer, der fik det meste af deres lønudgifter betalt af det offentlige, havde samlede udgifter på 13 mill. kr. Heraf gik 1/4 til lønudgifter.

Den øvrige drift kostede ca. 2 mill. kr. og teknik og lokaler 1 mill. kr.

Indtægter fra det offentlige dækkede 3/4 af udgifterne. Lytterne finansierede 1/5, ejerne 5%.

Interessegrupper

Deler man nærradioerne ind efter ejerforhold, udskiller 3 grupper sig: trossamfundenes, arbejderbevægelsens og dag-bladenes stationer.

7. Trossamfundene

26 af de undersøgte nærradioer hører til i denne gruppe (24 kristelige, 1 islamisk og 1 drevet af Hare Krishna-bevægelsen). De havde en omsætning på 5,7 mill. kr. 15 stationer havde lønnede medarbejdere. Knapt halvdelen (2,5 mill. kr.) gik til lønninger, godt 1/3 til den øvrige drift og ca. 15% til anlægsudgifter.

Næsten en fjerdedel af udgifterne blev betalt af kommunerne i form af løn til langtidsledige. Det vil sige, at trossamfundene kun selv betalte ca. halvdelen af lønomkostningerne.

Lytterne betalte 1/3 af udgifterne og ejerne 1/3.

TABEL 4 Trossamfundenes 26 nærradioer

UDGIFTER				INDTÆGTER			
		1.000 kr	%			1.000 kr.	%
D R I F T	Lønomkostn.	2.481	43	O F F E N T L I G E	Jobskabelse	-	-
	Øvrig drift	2.082	37		Langtidsled.	1.371	23
					Andet	64	1
DRIFT I ALT		4.563	80	OFFENTLIGE I ALT		1.435	24
A N L Æ G	Teknik	643	11	L Y T T E R N E	Kontingent	983	16
	Lokaler	200	4		Indsamling o.l.	280	5
	Andet	29	-		Bingo	719	12
					Lytterforening	16	-
ANLÆG I ALT		872	15	LYTTERNE I ALT		1.998	33
Afskrivning		268	5	Salg af bånd, sendetid o.l.		297	5
Renter		16	-	Gaver/tilskud fra ejerne		1.997	33
				Andet		252	4
UD I ALT		5.719	100	IND I ALT		5.979	99

Sendetimer i 1985: 30.365. Driftsudgifter pr. sendetime: 150 kr.

8. Arbejderbevægelsen

Arbejderbevægelsens 7 nærradioer havde en omsætning på ca. 7 mill, kr., hvoraf 60% gik til lønninger, ca. 20% til den øvrige drift og godt 15% til anlægsudgifter.

Kommunerne betalte omkring 1/5 af stationernes lønomkostninger.

Arbejderbevægelsen selv betalte 4 ud af de 7 mill. kr. Lytterne bidrog med 1,2 mill, kr., deraf knapt 1 mill. kr. ved at spille bingo. Lytterbidragene udgør 17% - hvilket er halvt så meget som deres andel af alle nærradioers finansieringsgrundlag.

TABEL 5 Arbejderbevægelsens 7 nærradioer

UDGIFTER				INDTÆGTER			
1.000 kr		%		1.000 kr.		%	
D R I F T	Lønomkostn.	3.934	58	O F F E N T L I G E	Jobskabelse	-	-
	Øvrig drift	1.530	23		Langtidsled.	1.334	19
					Andet	150	2
DRIFT I ALT		5.464	81	OFFENTLIGE I ALT		1.484	21
A N L Æ G	Teknik	532	8	L Y T T E R N E	Kontingent	136	2
	Lokaler	374	6		Indsamling o.l.	14	-
	Andet	177	2		Bingo	893	13
					Lytterforening	209	3
ANLÆG I ALT		1.083	16	LYTTERNE I ALT		1.252	18
Afskrivning		172	3	Salg af bånd, sendetid o.l.		373	5
Renter		37	-	Gaver/tilskud fra ejerne		3.859	55
				Andet		55	1
UD I ALT		6.756	100	IND I ALT		7.023	100

Sendetimer i 1985: 12.416. Driftsudgifter pr. sendetime: 440 kr.

9. Dagbladene

De 10 dagbladsejede nærradioer havde udgifter på **11,5 mill.** kr.

2/3 af pengene gik til lønninger, knapt 1/3 til andre driftsomkostninger og 5% til anlægsudgifter.

Nærradioerne tjente selv 1/4 af pengene, knapt 3 mill. kr. Indtægter i forbindelse med bingospil tegner sig for 75% af egenindtjeningen, resten kommer fra salg af sendetid, studietid og lignende.

Dagbladene dækkede selv 3/4 af udgifterne, godt 8 mill. kr.

TABEL 6 Dagbladenes 10 nærradioer

UDGIFTER				INDTÆGTER			
		1.000 kr	%			1.000 kr.	%
D R I F T	Lønomkostn.	7.452	65	O F F E N T L I G E	Jobskabelse	492	4
	Øvrig drift	3.406	29		Langtidsled.	-	-
					Andet	-	-
DRIFT I ALT		10.858	94	OFFENTLIGE I ALT		492	4
A N L Æ G	Teknik	273	2	L Y T T E R N E	Kontingent	332	3
	Lokaler	291	3		Indsamling o.l.	196	2
	Andet	-	-		Bingo	1.714	15
					Lytterforening	15	-
ANLÆG I ALT		564	5	LYTTERNE I ALT		2.257	20
Afskrivning		164	1	Salg af bånd, sendetid o.l.		413	4
Renter		5	-	Gaver/tilskud fra ejerne		8.280	72
				Andet		149	-
UD I ALT		11.591	100	IND I ALT		11.591	100

Sendetimer i 1985: 15.270. Driftsudgifter pr. sendetime: 711 kr.

10. Nærradioforeningerne

26 af de undersøgte nærradioer blev drevet af foreninger dannet til formålet. De har det fælles træk, at de ikke repræsenterer andre end sig selv, og de omfatter den type station som kaldes "græsrodsradio".

Der er store forskelle stationerne imellem, både hvad angår økonomi og sendeaktivitet.

Omsætningen i 1985 gik således fra 9.000 kr. til 5,4 mill, kr., og den årlige sendetid fra 250 til 8.700 timer.

Foreningsradioerne havde samlede udgifter i 1985 på godt 25 mill.kr. Deraf gik ca 60% til løn. Gennemsnitsprisen pr. sendetime var 334 kr., tæt på gennemsnitsprisen for alle nærradioer (346 kr.)

Som gruppe fik nærradioforeningerne den største andel af udgifterne dækket af bidrag fra lytterne - 14 mill, kr., eller godt og vel halvdelen. 1/5 kom ind gennem bingospil.

Det offentlige bidrog med 30%, mest i form af løn til langtidsledige. Kun 6% af indtægterne kom fra foreningerne selv.

TABEL 7 26 nærradioforeninger

UDGIFTER				INDTÆGTER			
		1.000 kr	%			1.000 kr.	%
D R I F T	Lønomkostn.	14.793	59	O F F E N T L I G E	Jobskabelse	482	2
	Øvrig drift	7.626	30		Langtidsled.	6.095	25
					Andet	715	3
DRIFT I ALT		22.419	89	OFFENTLIGE I ALT		7.292	30
A N L Æ G	Teknik	522	2	L Y T T E R N E	Kontingent	4.931	20
	Lokaler	808	3		Indsamling o.l.	1.879	8
	Andet	-	-		Bingo	4.778	19
					Lytterforening	2.384	10
ANLÆG I ALT		1.330	5	LYTTERNE I ALT		13.972	57
Afskrivning		1.464	6	Salg af bånd, sendetid o.l.		507	2
Renter		107	-	Gaver/tilskud fra ejerne		1.422	6
				Andet		1.363	5
UD I ALT		25.320	100	IND I ALT		24.556	100

Sendetimer i 1985: 67.037. Driftsudgifter pr. sendetime: 334 kr.

Lokal-tv

11. 21 lokal-tv-stationer er omfattet af regnskabundersøgelserne. Da Weekend TV's omsætning imidlertid var næsten dobbelt så stor som de andre 20 stationers tilsammen, er denne station holdt uden for opgørelsen. På grund af Kanal 2's særlige regnskabsmæssige forhold i 1985 er også denne station holdt udenfor.

De 20 stationer havde samlede udgifter på ca. 31 mill. kr. 18 mill. kr. blev brugt til løn, ca. 8 mill. kr. til øvrige driftsomkostninger og ca. 4,5 mill. kr. til teknik og lokale-udgifter.

Stationernes ejere betalte godt halvdelen, 17 mill, kr., det offentlige 2 mill, kr., og seerne 9 mill, kr., deraf 7,5 mill. kr. ved at spille bingo. Salg af sendetid, studietid og lignende indbragte godt 3 mill. kr.

TABEL 8 20 lokal-tv-stationer

UDGIFTER				INDTÆGTER			
		1.000 kr	%			1.000 kr.	%
D R I F T	Lønomkostn.	18.199	58	O F F E N T L I G E	Jobskabelse	1.586	5
	Øvrig drift	8.442	27		Langtidsled.	415	1
					Andet	247	1
DRIFT I ALT		26.641	85	OFFENTLIGE I ALT		2.248	7
A N L Æ G	Teknik	3.178	10	S E E R N E	Kontingent	468	1
	Lokaler	1.400	5		Indsamling o.l.	848	3
	Andet	3	-		Bingo	7.454	24
ANLÆG I ALT		4.581	15	SEERNE I ALT		8.865	28
Afskrivning		124	-	Salg af bånd, sendetid o.l.		3.369	11
Renter		37	-	Gaver/tilskud fra ejerne		16.984	54
				Andet		213	-
UD I ALT		31.383	100	IND I ALT		31.679	100

Sendetimer i 1985: 6.582. Driftsudgifter pr. sendetime: 4.024 kr. I denne beregning er kun medtaget 17 stationer, da 3 næsten ikke havde nogen sendevirksomhed.

Lokal-tv med lønudgifter

12. På 8 lokal-tv-stationer betalte ejerne selv lønudgifterne. De beløb sig til 16 mill, kr., eller 59% af de samlede udgifter på 27 mill. kr. Den øvrige drift kostede godt 7 mill. kr. og teknik og lokaler 4 mill. kr.

Ud over ejernes tilskud på knapt 17 mill. kr. kom pengene ind med 7 mill. kr. fra seerne (deraf 6 mill. kr. fra bingospil) og godt 3 mill. kr. fra salg af sendetid m.m.

TABEL 9 8 lokal-tv-stationer med egne lønudgifter

UDGIFTER				INDTÆGTER			
		1.000 kr	%			1.000 kr.	%
D R I F T	Lønomkostn.	16.117	59	O F F E N T L I G E	Jobskabelse	-	-
	Øvrig drift	7.253	26		Langtidsled.	279	1
					Andet	-	-
DRIFT I ALT		23.370	85	OFFENTLIGE I ALT		279	1
A N L Æ G	Teknik	2.646	10	S E E R N E	Kontingent	465	2
	Lokaler	1.166	4		Indsamling o.l.	739	3
	Andet	-	-		Bingo	6.006	22
					Seerforening	95	-
ANLÆG I ALT		3.812	14	SEERNE I ALT		7.305	27
Afskrivning		123	1	Salg af bånd, sendetid o.l.		3.243	12
Renter		36	-	Gaver/tilskud fra ejerne		16.597	60
				Andet		211	-
UD I ALT		27.341	100	IND I ALT		27.635	100

Sendetimer i 1985: 5.462. Driftsudgifter pr. sendetime 4.279 kr.

Lokal-tv uden lønudgifter

13. 8 stationer, der sendte uden professionel arbejdskraft, havde udgifter på i alt knapt 400.000 kr.

85% blev brugt til driftsomkostninger og 15% til teknik.

7 af de 8 stationer er små kabel-stationer, og de fællesantenneanlæg og boligforeninger der drev dem, betalte 67% af udgifterne. Seerne ca. 1/10. Offentlige tilskud udgjorde godt 10% af indtægterne og salg af sendetid m.m. 14%.

TABEL 10 8 lokal-tv-stationer uden lønudgifter

UDGIFTER				INDTÆGTER			
1.000 kr		%		1.000 kr.		%	
D R I F T	Lønomkostn.	-	-	O F F E N T L I G E	Jobskabelse	-	-
	Øvrig drift	329	85		Langtidsled.	-	-
					Andet	40	11
DRIFT I ALT		329	85	OFFENTLIGE I ALT		40	11
A N L Æ G	Teknik	54	14	S E E R N E	Kontingent	3	1
	Lokaler	-	-		Indsamling o.l.	21	5
	Andet	3	1		Bingo	10	3
					Seerforening	-	-
ANLÆG I ALT		57	15	SEERNE I ALT		34	9
Afskrivning		1	-	Salg af bånd, sendetid o.l.		54	14
Renter		1	-	Gaver/tilskud fra ejerne		246	65
				Andet		2	1
UD I ALT		388	100	IND I ALT		376	100

Sendetimer i 1985: 504. Driftsudgifter pr. sendetime: 653 kr. Det skal bemærkes, at 3 af stationerne havde ingen eller meget lille sendevirksomhed, så den reelle sendetimepris for disse stationer er noget lavere end her opgivet.

4 lokal-tv-stationer fik det meste af deres lønomkostninger betalt af det offentlige. Disse 4 stationer havde samlede udgifter på 3,7 mill. kr., hvoraf godt halvdelen - 2 mill. kr. - gik til løn. Den øvrige drift kostede 1 mill. kr. og teknik og lokaler 0,7 mill. kr.

Seerne betalte 1,5 mill. kr., heraf 1,4 mill. kr. ved at spille bingo. Det offentlige dækkede godt halvdelen af udgifterne og ejerne 6%.

Interessegrupper

14. Arbejderbevægelsen

Arbejderbevægelsens 7 lokal-tv-stationer brugte 23 mill. kr., heraf 14 mill. kr. til løn.

Den øvrige drift kostede 6 mill. kr., og anlægsomkostningerne var på 3 mill. kr.

Det offentlige betalte knapt 2 mill. kr. til disse stationers lønudgifter. Arbejderbevægelsen betalte ca. 12½ mill. kr. Stationerne tjente 5½ mill. kr. i forbindelse med bingospil, 6 mill. kr. i alt fra seerne, og salg af sendetid gav 2,3 mill. kr.

TABEL 11 Arbejderbevægelsens 7 lokal-tv-stationer

UDGIFTER				INDTÆGTER			
		1.000 kr	%			1.000 kr.	%
D R I F T	Lønomkostn.	14.050	61	O F F E N T L I G E	Jobskabelse	1.586	7
	Øvrig drift	6.159	27		Langtidsled.	222	1
					Andet	-	-
DRIFT I ALT		20.209	88	OFFENTLIGE I ALT		1.808	8
A N L Æ G	Teknik	1.861	8	S E E R N E	Kontingent	150	-
	Lokaler	854	4		Indsamling o.l.	353	2
	Andet	-	-		Bingo	5.494	24
					Seerforening	95	-
ANLÆG I ALT		2.715	12	SEERNE I ALT		6.092	26
Afskrivning		-	-	Salg af bånd, sendetid o.l.		2.293	10
Renter		-	-	Gaver/tilskud fra ejerne		12.525	55
				Andet		206	1
UD I ALT		22.924	100	IND I ALT		22.924	100

Sendetimer i 1985: 5.082. Driftsudgifter pr. sendetime: 3.977 kr.

15. Dagbladene

De to dagbladsejede lokal-tv-stationer, der var i drift i 1985, havde udgifter på 7,7 mill. kr. tilsammen. Omkring 60% gik til løn og resten fordeltes nogenlunde ligeligt mellem drifts- og anlægsomkostninger.

4/5 af disse udgifter, 6 mill. kr., blev betalt af dagbladene, mens seerindtægter, overvejende fra bingospil, finansierede resten.

Lokalradio- og -tv-stationer

16. 4 stationer, der drev både radio- og tv-virksomhed havde udgifter på i alt 2,3 mill. kr. 1,5 mill. kr. blev udbetalt i løn, og den øvrige drift kostede 0,4 mill. kr. Anlægsudgifter og afskrivninger tegner sig for resten.

Kommunale tilskud beløb sig til 1,6 mill. kr. Lytterne og seerne betalte 0,7 mill. kr., heraf 0,3 mill. kr. ved bingospil.

Stationernes ejere gav 0,1 mill. kr., og et lignende beløb kom ind ved salg af sendetid m.v.

TABEL 12 4 lokalradio- og tv-stationer

UDGIFTER				INDTÆGTER					
1.000 kr			%	1.000 kr.			%		
D R I F T	Lønøomkostn.	1.510	65	O F F E N T L I G E	Jobskabelse	-	-		
	Øvrig drift	407	17		Langtidsled.	1.352	55		
					Andet	231	9		
DRIFT I ALT			1.917	82	OFFENTLIGE I ALT			1.583	64
A N L Æ G	Teknik	140	6	S E E R N E	Kontingent	67	3		
	Lokaler	61	3		Indsamling o.l.	288	12		
	Andet	-	-		Bingo	342	14		
					Seerforening	-	-		
ANLÆG I ALT			201	9	SEERNE I ALT			697	29
Afskrivning		194	8	Salg af bånd, sendetid o.l.		60	2		
Renter		17	1	Gaver/tilskud fra ejerne		104	4		
				Andet		19	1		
UD I ALT			2.329	100	IND I ALT			2.463	100

**TABEL 13 Gennemsnitlige udgifter og indtægter pr. station
i de forskellige grupper.**

	<u>Udgifter</u>	<u>Indtægter</u>
Nærradio	1.000 kr.	1.000 kr.
- alle (74 stationer)	681	680
- med egne lønudgifter (33)	1.033	1.041
- uden lønudgifter (26)	112	112
- trossamfundene (26)	220	230
- arbejderbevægelsen (7)	965	1.003
- dagbladene (10)	1.159	1.159
- nærradioforeningerne (26)	974	944
 Lokal-tv		
- alle (20)	1.569	1.584
- med egne lønudgifter (8)	3.418	3.454
- uden lønudgifter (8)	49	47
- arbejderbevægelsen (7)	3.275	3.275
 <u>Nærradio og lokal-tv (4)</u>	 582	 616

Weekend TV

17. Den dyreste lokal-tv-station, Weekend TV, brugte 50,7 mill. kr. i 1985. "Kun" 30%, ca. 15½ mill. kr. var lønomkostninger, mens den øvrige drift tegnede sig for godt 33 mill. kr., eller 65% . Resten af udgifterne fordelte sig med 1,8 mill. kr. i afskrivninger og 0,4 mill. kr. i lokale-udgifter.

Bortset fra et mindre statstilskud og salg af bånd og lignende til godt 1 mill. kr. betalte Weekend TV's ejere for hele virksomheden.

Kanal 2

1. Kanal 2 kan som betaling-tv betragtes som et forsøg i forsøget med lokal-tv. En del af programmerne udsendes i kodet form, og et økonomisk grundlag for virksomheden søges tilvejebragt gennem udlejning af dekodere i abonnement.

Den følgende oversigt viser, hvor mange abonnementer, der er tegnet måned for måned indtil slutningen af 1986, ifølge oplysninger modtaget fra Kanal 2:

1. måned (fra 24. november 1984)	2.463
2. måned	951
3. måned	1.850
4. måned	958
5. måned	853
6. måned	968
7. måned	1.431
8. måned	276
9. måned	intet salg
10. måned	303
11. måned	1.111
12. måned	986
13. måned	587
14. måned	3.930
15. måned	1.043
16. måned	1.971
17. måned	757
18. måned	2.208
19. måned	778
20. måned	2.308
21. måned	1.053
22. måned	757
23. måned	3.438
24. måned	13.206
25. måned	7.185
26. måned (indtil 18. december 1986)	11.220
I alt	62.591

Der har været et frafald af abonnenter på gennemsnitlig 0,56% pr. måned - i alt omkring 5.000 abonnenter i løbet af hele perioden.

90% af abonnenterne bor inden for Kanal 2's primære geografiske dækningsområde, det vil sige dér, hvor man uden ekstraordinære installationer kan modtage udsendelserne, for eksempel gennem fællesantenneanlæg.

Dette område afgrænses af Helsingør, Hillerød, Slangerup, Jyllinge, Roskilde, Herfølge og St. Heddinge.

10% af abonnenterne bor uden for det primære dækningsområde, for eksempel i Nykøbing Sj., Sorø, Næstved, Præstø og Stege.

2. Et abonnement på Kanal 2 giver 3 kr. i fortjeneste. Ifølge en aftale mellem Kanal 2 Filmnet A/S (Esselte A/S) og sendetilladelsens indehaver, Det Danske Fjernsynsselskab A/S (Kanal 2 Broadcast ApS) (se nærmere i afsnittet "Selvstændighed"), stod Filmnet for markedsføringen af Kanal 2, herunder udlejning af dekodere, og det modtog abonnementsindtægterne.

I aftalen indgik, at Filmnet leverede spillefilm til Kanal 2 uden beregning og desuden betalte mellem 2 og 3 mill. kr. pr. måned til Kanal 2's drift.

Efter salget af Det Danske Fjernsynsselskab A/S til Kanal 2 Holding A/S i sommeren 1986 er der indgået en ny aftale mellem DDF (Kanal 2 Holding) og Filmnet. Herefter markedsføres programvirksomheden alene af Kanal 2 Holding, som endvidere er frit stillet med hensyn til indkøb af programmer. Kanal 2 betaler for film fra Filmnet. Filmnet udlejer stadig dekodere og modtager abonnementsindtægterne.

Til gengæld betaler Filmnet et fast månedligt beløb pr. abonnent til Kanal 2, som får et månedligt å conto beløb på 2,2 mill. kr. Den ny aftale har, som nævnt i afsnittet "Selvstændighed", ikke indgået i udvalgets behandling af Kanal 2's forhold.

3. På grund af Kanal 2's strukturændringer er tv-stationens regnskab for 1985 delt op i to, ét for Kanal 2 A/S under

betalingsstandsning, gående fra 1. januar til 30. juni, og ét for Kanal 2 Broadcast ApS, gående fra 15. april til 31. december.

I den første periode havde Kanal 2 (A/S) udgifter på godt 23 mill, kr., heraf 7,4 mill. kr. i lønomkostninger.

Indtægterne beløb sig til godt 3 mill, kr., heraf 2,5 mill, kr. i forbindelse med udløjning af dekodere. Der var således et underskud på ca. 20 mill. kr.

I den anden periode, efter aftalen med Filmnet, brugte Kanal 2 (Broadcast ApS) 12,5 mill, kr., heraf 6,5 mill. kr. til løn, 5,1 mill. kr. til driftsudgifter, og ca. 1 mill. kr. til andre udgifter.

Filmnet betalte 11 mill. kr. til Kanal 2 og leverede, som omtalt ovenfor, film uden beregning. Desuden havde Kanal 2 ca. 1 mill. kr. i indtægt i forbindelse med bingospil.

Periodens underskud var på godt 250.000 kr.

Bingo

1. I forsøget med nærradio og lokal-tv har bingospil vist sig at have stor betydning som finansieringskilde. I 1985 udgjorde indtægter i forbindelse med bingo ca. en femtedel af stationernes samlede indtægter, eller 15 mi11.kr.

Reglerne

2. Bingospil er underlagt lotteriloven fra 1869 og nærmere reguleret ved en række cirkulærer, senest et cirkulære af 17. januar 1984, som ændret den 14. november 1986.

Der skelnes mellem to former for bortlodning, nemlig **offentlige** og forenings-bortlodninger. Kun offentlige bortlodninger kræver politiets tilladelse. Ifølge Justitsministeriets cirkulære af 17. januar 1984 kan der kun gives tilladelse til offentlige bingospil til fordel for velgørende eller andre almennyttige formål. Det følger af intentionerne bag lotteriloven og den admini-

strative praksis ved udstedelse af bortlodningstilladelser, at så stor en del af indtægterne ved spillene som muligt skal komme de angivne formål til gode.

Det skal bemærkes, at drift af eller støtte til en lokal radio- eller tv-station efter Justitsministeriets fortolkning ikke er et velgørende eller almennyttigt formål i lovens og cirkulærets forstand.

3. I en cirkulæreskrivelse af 22. februar 1985 meddelte Justitsministeriet, at det blandt andet er en forudsætning for tilladelse til **offentlige bingospil** i lokal-tv, at tv-stationen ikke modtager vederlag, der overstiger stationens omkostninger ved at producere udsendelsen. Det fremgår af bemærkningerne til det lovforslag om lokal radio- og fjernsynsvirksomhed, der resulterede i bestemmelserne om lokal radiovirksomhed af december 1985, at denne forudsætning også gælder vedrørende offentlige bingospil i nærradio.

Udviklingen på tv-bingo-området viste imidlertid en generel tendens til, at en stadig større del af indtægterne fra de offentlige spil anvendtes til dækning af omkostninger i forbindelse med spillene, og at der således blev stadig mindre til overs til det pågældende gode formål. Af en undersøgelse, Justitsministeriet foretog i 6 byer i foråret 1986, fremgik, at den procentdel af tv-bingo-omsætningen, som gik til det gode formål, flere steder var under 10 - et enkelt sted helt nede på 1,5%.

Derfor udsendte Justitsministeriet den 14. november 1986 et cirkulære om ændring af bortlodningscirkulæret, med virkning fra 1. januar 1987. Heri er det præciseret, at mindst 40% af salgssummen i forbindelse med en offentlig bortlodning skal gå til velgørehed eller andre almennyttige formål.

4. For **foreningernes bingospil**, der ikke kræver særlig tilladelse, gælder blandt andet, at kredsen af deltagere i spillet skal være begrænset til den pågældende forenings medlemmer og disses pårørende, at salgssummen

(fra bingo-plader) ikke må overstige 50.000 kr. pr. spil, og at hver enkelt gevinst ikke må være mere værd end 1.000 kr. Det kræves ikke, at disse spil skal foregå til fordel for velgørende eller andre almennyttige formål.

Foreninger eller organisationer kan endvidere én gang om året uden tilladelse afholde offentlig bortlodning til fordel for velgørenhed eller andre almennyttige formål. Ved sådanne spil må den samlede salgssum ikke overstige 15.000 kr.

Bingospil i forsøgsordningen

5. Ifølge stationernes regnskaber spillede 16 nærradioer og 11 lokal-tv-stationer bingo i 1985. Nærradioerne tjente 7,5 mill.kr. i forbindelse med disse spil, som i næsten alle tilfælde var foreningsspil. De 7,5 mill.kr. repræsenterer 15% af indtægterne ved al nærradiovirksomhed i 1985. For de bingo-spillende stationer udgjorde de 33%.

De 11 lokal-tv-stationer tjente også 7,5 mill.kr. i forbindelse med bingospil. Det er 24% af indtægterne for de stationer, der sendte bingo programmer.

To af de fire stationer, der sendte både radio og tv tjente tilsammen 342.000 kr. på bingo, 25% af deres indtægter.

Det skal bemærkes, at ikke alle stationer har indsendt brugbare regnskaber for 1985. Blandt de manglende 11 nærradioer og 5 lokal-tv-stationer kan der således være flere med bingoindtægter.

6. Ifølge en opgørelse fra en uge i november 1986 (kort efter lokalradioforsøgets endelige ophør) spillede 31 nærradioer og 10 lokal-tv-stationer i alt 62 bingospil. Flere stationer spillede altså mere end ét spil i løbet af ugen. Af de 62 spil var 45 foreningsspil, 17 offentlige. Kun én nærradio spillede dog offentligt spil. Lokal-tv-stationerne spillede fortrinsvis offentligt spil, idet kun to havde foreningsspil, og én sendte begge former for bingo.

Det skønnes, at der blev solgt for ca. 250 mill.kr. bingohæfter til stationernes spil i 1986, heraf ca. 40% til radiobingo. På grund af de omkostninger, der er forbundet med bingospillene, gik kun en mindre del af pengene til stationerne.

Bingospillene startede på to stationer i 1983. Pr. april 1987 skønnes der at være 60 bingo-spillende lokale stationer. Flere nærradioer har opgivet deres bingospil på grund af konkurrence fra tv-bingo. Radiobingo for sit vedkommende synes at have været til skade for foreningernes traditionelle bingospil.

Fremtiden

7. Virkningerne af det nye cirkulære om bortlodning, hvorefter mindst 40% af salgssummen skal tilfalde bortlodningens velgørende formål, vil altså fortrinsvis vise sig ved tv-bingo, da det kun gælder offentlige spil.

Det kan forudses, at de få offentlige spil i nærradio vil blive erstattet af forholdsvis hyppigere foreningsspil. Også for lokal-tv-stationerne er det en mulig løsning at gå over til hyppige foreningsspil. En anden mulighed er, at stationerne sætter produktionsomkostningerne i forbindelse med bingoprogrammerne ned, dels ved at udsætte mindre præmier, dels ved at tage lavere priser for salg af sendetid til de foreninger (gerne idrætsforeninger), der står for stationernes bingospil.

Koda/Gramex

Forsøgsordningen

1. I 1985 betalte nærradioerne rettighedsvederlag på tilsammen 1.136.000 kr. til Koda og 631.000 kr. til Gramex.

Det svarer til henholdsvis 2 og 1% af radioernes indtægter.

Vederlagene blev opkrævet efter en fællestakst på fra 2.000 kr. pr. år for 0-500 sendetimer til 18.000 kr. for

de første 1.000 sendetimer og 25 kr. pr. timer derudover for en samlet sendetid på mere end 3.000 timer.

Hvis musikforbruget var under 25%, reduceredes vederlaget med 50%.

Vederlagene kunne også beregnes efter faktisk musikforbrug til en takst af 50 kr. pr. musiksendetime.

Lokal-tv-stationerne betalte 229.000 kr. til Koda og 127.000 kr. til Gramex, henholdsvis 3/4 og 1/4% af de samlede indtægter (Kanal 2 og Weekend TV er ikke med regnet).

Fællestaksten var 25 kr. pr. sendetime (med 50% reduktion, hvis musikforbruget var under 25%), eller 50 kr. pr. musiksendetime.

I alt betød vederlagene til Koda/Gramex udgifter på 1.767.000 kr. for nærradioerne og 356.000 kr. for lokal-tv-stationerne.

I "Nærradio og lokal-tv i fremtiden" (s. 124-126 og 192-194) er disse vederlag i forsøgsperioden nærmere omtalt.

Den permanente ordning

2. Fra den 1. november 1986 er der indført nye takster for nærradioernes vederlag til Koda. Nærradioerne skal betale 5% af deres årlige indtægter, dog minimum 8.000 kr. pr. år for 0-500 sendetimer, op til 394.200 kr. pr. år for en sendetid på 24 timer i døgnet. Hvis musikforbruget er under 25%, reduceres vederlagene med 25%.

I forhold til Koda's oprindelige forslag til Kulturministeriet er der sket en 50% reduktion af minimumstarifferne fra 500 sendetimer op til 5.200 sendetimer og yderligere en 10% reduktion mellem 5.200 og 8.760 sendetimer. Desuden er afgiften på 5% af de årlige indtægter sat ned fra 7%.

Der er ikke opnået enighed om en takst for faktisk musikforbrug, og denne afregningsmulighed er derfor endnu ikke til stede.

Ifølge en opgørelse fra Koda pr. 3. februar 1987 sender:

		<u>Pris (i alt)</u>
20 nærradioer	0- 500 timer pr. år	160.000 kr.
26 nærradioer	501-1000 timer pr. år	325.000 kr.
17 nærradioer	1001-1500 timer pr. år	327.825 kr.
13 nærradioer	1501-2000 timer pr. år	392.000 kr.
6 nærradioer	2001-2500 timer pr. år	277.900 kr.
3 nærradioer	2501-3000 timer pr. år	235.200 kr.
1 nærradio	3001-3500 timer pr. år	100.300 kr.
5 nærradioer	3501-4000 timer pr. år	619.200 kr.
2 nærradioer	4001-4500 timer pr. år	313.250 kr.
2 nærradioer	6001-6500 timer pr. år	562.500 kr.
2 nærradioer	8001-8500 timer pr. år	747.000 kr.
1 nærradio	8501-8760 timer pr. år	394.200 kr.
98 nærradioer	ca. 160.000 timer pr. år	4.454.475 kr.

Tager man udgangspunkt i stationernes regnskaber for 1985 udgør vederlagene omkring 8% af nærradioernes indtægter.

Der er dog betydelig variation i vederlagets andel af indtægterne for de enkelte grupper af nærradioer, som den følgende oversigt viser. Beregningerne er foretaget med udgangspunkt i sendetid og indtægter i 1985.

<u>Radiogruppe</u>	<u>Pct. af indtægter til Koda</u>
Radioer med egne lønudgifter	5,4%
Radioer uden lønudgifter	34,0%
Trossamfundenes radioer	12,0%
Arbejderbevægelsens radioer	5,2%
Dagbladenes radioer	5,0%
Nærradioforeningerne	12,0%

De lokale radionævn har oplyst, at de forventede at have udstedt tilladelse til ca. 300 nærradioer i løbet af foråret 1987. Antager man, at den relative fordeling med hensyn til årlige sendetimer forbliver som vist ovenfor, giver det nærradioerne samlede udgifter til Koda på ca. 13,5 mill, kr. pr. år.

For lokal-tv-stationer er de nye takster pr. 1. november 1986 3% af de samlede årlige indtægter, dog minimum 11.000 kr. for de første 100 årlige udsendelser og yderligere 130 kr. pr. sendetime for 101-200 timer. For udsendelser ud over 200 timer om året er prisen 150 kr. pr. time.

For lokal-tv-stationer, der udelukkende sender over kabelanlæg, er vederlaget 110 kr. pr. time for de første 100 årlige sendetimer. For udsendelser ud over de 100 timer er taksten som angivet ovenfor. Stationer, der sender i kabelanlæg med mindre end 1.000 tilslutninger, får timebetalingen reduceret med 50%.

Udregnet på baggrund af lokal-tv-stationernes regnskaber for 1985 giver de nye tariffer udgifter på godt 3% af indtægterne i gennemsnit. De små kabel-tv-stationer, der typisk sender mindre end 100 timer om året, skal dog ifølge beregningerne af med ca. 9% af deres indtægter til Koda.

Gramex

Gramex-vederlaget, der betales for brug af grammofonplader m.v. (fonogrammer), er fastsat gennem en kendelse af tvangslicensnævnet den 10. april 1987.

Kendelsen går i hovedsagen ud på, at nærradioer med et dækningsområde på 50.000 indbyggere skal betale 50 øre pr. minut udsendelse af beskyttede fonogrammer eller - i mangel af specifikation - 30 øre pr. minut udsendelse af fonogrammer. Gramex havde krævet vederlag på henholdsvis 1,20 kr. og 70 øre pr. minut.

Ordningen har virkning fra 1. november 1986.

Senderanlæg

Nærradio

Under forsøgsordningen fra 1. april 1983 til 30. september 1986 fik nærradioerne vederlagsfrit stillet sendere til rådighed. Kulturministeriet betalte i alt 680.000 kr. i

forrentning og afskrivning til Post- og Telegrafvæsenet for 51 sendere. Det var ikke tilladt for radioerne at købe og opstille sendere.

I den permanente ordning betaler radioerne selv senderomkostningerne, enten ved at købe senderen, der koster ca. 40.000 kr., eller ved at leje den hos Post- og Telegrafvæsenet, hvilket de fleste gør. Den årlige leje er på ca. 8.000 kr. årligt (for mono) eller 11.000 kr. (for stereo).

Desuden kræves et antenneanlæg til 7-8.000 kr. og eventuelt en mast til ca. 35.000 kr., hvis senderen ikke kan placeres på en allerede eksisterende mast eller bygning,

Post- og Telegrafvæsenet skal have 2.000 kr. årligt pr. sendetilladelse i administrationsgebyr.

Lokal-tv

I forsøgsordningen sender 12 (14 før TV-Horsens og Weekend TV lukkede) stationer trådløst lokal-tv, og de deler 9 sendere, som er betalt af stationerne selv.

Prisen på et senderanlæg (sender og antenne) er mere end 10 gange højere for lokal-tv end for nærradio, nemlig ca. 600.000 kr.

I dette beløb indgår også en ganske lille tv-sender, der benyttes til programforbindelse mellem studie og sender. Denne løsning kan ikke anvendes i den permanente ordning af frekvensmæssige grunde, og der må derfor bekostes en kabelforbindelse, eventuelt en radiokædeforbindelse, som kan lejes for 80-100.000 kr. pr. år. Denne udgift bortfalder naturligvis, hvis senderen kan anbringes i umiddelbar tilslutning til tv-studiet.

Kan senderantennen ikke monteres på et forhåndenværende, tilstrækkeligt højt bygningsværk, må der etableres en mast, hvortil udgiften skønnes at være mindst 200.000 kr.

Hertil vil komme Post- og Telegrafvæsenets administrationsgebyr, som endnu ikke er fastlagt.

Sammenfatning

1. Erfaringerne fra forsøgsperioden viser, at en nærradio gennemsnitlig sender ca. 1.700 timer om året og koster omkring 600.000 kr. i driftsudgifter, mens en lokal-tv-station sender ca. 330 timer og har driftsudgifter på ca. 1,3 mill. kr.

Den gennemsnitlige pris pr. sendetime er således omkring 350 kr. for radio og 4.000 kr. for tv. For både radio og tv beløb lønomkostningerne sig til ca. 60% af de samlede udgifter.

Gennemsnitstallene dækker over store forskelle stationerne imellem. Lønudgifternes betydning fremstår klart: De 26 nærradioer og 8 lokal-tv-stationer, der blev drevet udelukkende ved hjælp af frivillig arbejdskraft, brugte kun omkring 3,5 mill. kr. i 1985, mens resten - 48 nærradioer og 12 lokal-tv-stationer - kostede omkring 77,5 mill. kr.

2. **Bingo, senderanlæg og Koda/Gramex** er behandlet i særlige afsnit, fordi den permanente ordning har medført/vil medføre ændringer af stationernes økonomiske vilkår i forhold til forsøgsperioden.

Reglerne for offentlige bortlodninger er strammet, således at mindst 40% af salgssummen i forbindelse med en bortlodning skal tilfalde et velgørende eller andet almennyttigt formål. Dette kan især berøre lokal-tv-stationerne, som har benyttet sig mest af offentlige bingospil.

Udgifterne til senderanlæg stiger for både radioerne og de trådløse tv-stationer - for radioerne, fordi de i den permanente ordning ikke får stillet sendere vederlagsfrit til rådighed, og for tv-stationerne på grund af frekvensmæssige forhold, der udelukker en fortsættelse af den signalfremføringsmetode, som anvendes i forsøgsperioden.

For vederlagene til Koda gælder, at taksterne for benyttelse af beskyttede værker er sat op pr. 1. november 1986 for både nærradio og lokal-tv. Det samme gælder for Gramex-vederlagene.

Dagbladenes placering i lokal radio- og fjernsynsvirksomhed

1. I forsøget med lokal radio- og fjernsynsvirksomhed drev 10 dagblade nærradioer, og 4 havde lokal-tv-stationer.

Efter nærradiolovens ikrafttræden kan dagblade ikke længere eje radiostationer, og 4 af de 10 er lukket, mens resten fortsætter under en ny organisation.

2 af de 4 lokal-tv-stationer sender stadig under forsøgsordningen, mens 2 har indstillet virksomheden.

Desuden har 7 dagblade regelmæssigt samarbejdet med nærradioer og lokal-tv-stationer.

26 dagblade er eller har været involveret i lokal radio- og fjernsynsvirksomhed.

Med egen tilladelse:

Nærradio

Avisradio

Radio Helsingør

Radio Tidende

Radio Roskilde

Radio Holbæk

Radio Dagny

Radio Sydfyn

Radio Horsens

Randers Nærradio

Radio Silkeborg

Lokal-tv

TV Bornholm

Kanal Fyn

Østjysk Avis-TV

Skive Folkeblad

Dagblad

7 københavnske dagblade

Frederiksborg Amts Avis

Roskilde Tidende

Dagbladet, Ringsted/Roskilde

Holbæk Amts Venstreblad

A-Pressen/Ny Dag,
Nakskov

Fyens Stiftstidende og
Fyns Amts Avis
(Svendborg)

Horsens Folkeblad

Amtsavisen, Randers

Midtjyllands Avis

A-Pressen/Bornholmeren

Fyens Stiftstidende og
Fyns Amts Avis

Jyllandsposten, Aarhus
Stiftstidende, Skander-
borg Avis, Amtsavisen,
Randers

Skive Folkeblad

Uden egen tilladelse.

I samarbejde:

Nærradio

Erhvervsradio

Nærradio Køge

Bylderup Bov Nærradio

Esbjerg Folkeradio

Radio Vejle fjord, Radio 101,

Radio Vejle, Jelling Senderen

Radio Kolding

Kolding Nærradio

Lokal-tv

Næstved Lokal TV

DSA, Esbjerg

Dagblad

Børsen

Dagbladet, Ringsted/
Køge

Vestkysten, Esbjerg/
Tønder

Vestkysten, Esbjerg

Vejle Amts Folkeblad

Kolding Folkeblad

Jydske Tidende, Kolding

Næstved Tidende

Vestkysten, Esbjerg

Derudover leverede Aarhus Stiftstidende en overgang nyheder til Århus Nærradio. Politikens Hus, Berlingske Tidende og Børsen var (foruden Aller og Gutenberghus) medejere af Weekend TV.

Stationernes programvirksomhed

2. Nær radio

De 10 dagbladsejede nærradioer udvidede deres sendetid betragteligt i løbet af forsøgsperioden. Gennemsnitligt sendte de ca. 15 timer om ugen i deres første år (for de fleste 1984), ca. 30 timer i 1985 og ca. 40 timer i 1986. Det skal bemærkes, at gennemsnitstallene dækker over meget store forskelle stationerne imellem - fra under 10 til over 60 timer ugentligt. Det skyldes blandt andet, at 6 af stationerne delte sender med andre nærradioer og derfor ikke selv kunne bestemme deres sendetid.

Omkring halvdelen af sendetiden bestod af nyhedsudsendelser, ofte i form af en blanding af nyheder, musik og interviews. Ca. en fjerdedel var musik og anden underholdning, og i resten af tiden blev der sendt programmer med en blanding af musik, debat og telefonindslag fra lyttere.

De fleste dagblade gav mulighed for, at andre grupper og enkeltpersoner i lokalsamfundet kunne producere og få udsendt egne programmer i radioen. For flere stationers vedkommende blev denne adgang først åbent i løbet af forsøgsperioden, blandt andet med den begrundelse, at det gav radioen et bredere lokalt sigte.

De 6 dagblade, der ikke havde egen sendetilladelse, men samarbejdede med nærradioer (10 i alt), sendte programmer i mellem en halv og tre timer dagligt. Programmerne bestod dels af nyheder, dels blandede musik- og lytterindslag.

3. Lokal-tv

Af de 4 lokal-tv-stationer, der blev drevet af dagblade, havde kun 2 regelmæssig programvirksomhed i 1985 og 86 (TV Bornholm og Kanal Fyn). TV Bornholm har i løbet af forsøgsperioden øget sin sendetid fra ca. 3 til 20 timer om ugen, mens Kanal Fyn er gået fra 1 til ca. 8 timer ugentlig. Godt halvdelen af de to stationers programflade består af nyheds- og aktualitetsudsendelser, mens en fjerdedel er underholdningsprogrammer.

Af de to dagblade, der samarbejder med lokale tv-stationer, sendte kun Vestkysten regelmæssigt programmer, ca. en halv times nyheder om dagen.

Økonomien

4. Nærradio

De 10 dagbladsejede nærradioer havde udgifter i 1985 på i alt 11,5 mill. kr.

2/3 af pengene gik til lønninger, knapt 1/3 til driftsomkostninger og 5% til anlægsudgifter.

Nærradioerne tjente selv en fjerdedel af pengene, knapt 3 mill. kr. Indtægter i forbindelse med bingospil tegner sig for 75% af indtjeningen, resten kommer fra salg af sendetid, bånd og lignende. Halvdelen af stationerne solgte sendetid.

2 nærradioer fik penge fra det offentligt i form af løn til arbejdsledige. Dagbladene måtte selv dække 3/4 af udgifterne i forbindelse med radiodriften, godt 8 mill. kr.

De dagblade, der sendte programmer i andres nærradio, havde udgifter på knapt 3 mill.kr. i løbet af forsøgsperioden, fortrinsvis i form af lønninger. De har ikke haft indtægter ved radiovirksomheden.

5. Lokal-tv

TV Bornholm og Kanal Fyn havde i 1985 udgifter på tilsammen 7,7 mill. kr. Omkring 60% gik til lønninger og resten fordeltes nogenlunde ligeligt mellem anlægs- og driftsomkostninger.

4/5 af disse udgifter - 6 mill. kr. - blev betalt af dagbladene, mens seerindtægter, overvejende gennem bingo-spil, finansierede resten.

Vestkysten i Esbjerg, der sendte på De Samvirkende Antenneforeningers lokal-tv-station, har i løbet af forsøgsperioden brugt knapt 2 mill. kr. på denne virksomhed.

Forholdet mellem dagbladene og deres stationer

6. Nærradio

Som tidligere beskrevet består omkring halvdelen af de dagbladsjede nærradioers programmer af nyhedsudsendelser. I en særlig rundspørge, foretaget blandt de dagblade, der er eller har været involveret i lokal radio- og fjernsynsvirksomhed, oplyser de fleste, at der er et vist sammenfald mellem det stof, de bruger i avisen, og det, der bringes i radioen. De betegner dog generelt denne "genbrug" som begrænset og angiver, at den består i korte avis-citater, læst op i radioen, og af en radio-bearbejdning af stoffet. Nyheder bringes i radioen, efter at avisen er kommet på gaden, hvilket vil sige, at der kun i begrænset omfang er et "konkurrenceforhold" mellem aviserne og deres radiostationer.

De fleste dagblade oplyser endvidere, at radio redaktionen er helt adskilt fra dagblads redaktionen. Gennemsnitligt arbejder 2-3 journalister på radioen. Kun på et par dagblade skriver de samme journalister også i avisen. Dertil kommer

et mindre antal ansatte teknikere og kontorfolk. Flere af stationerne har desuden et større antal frivillige medarbejdere.

I alt oplyser de 10 dagblade at have ansat godt 30 nye medarbejdere til radiovirksomheden, heraf godt 20 journalister.

De dagblade, der ikke har egen tilladelse, anvender i højere grad samme stof i nærradioen som i avisen, og de oplyser næsten alle, at avisstoffet sendes både før og efter at avisen er udkommet.

En halv snes nye medarbejdere, overvejende journalister er blevet ansat som radiomedarbejdere, og i alt beskæftiger disse dagblade ca. 20 medarbejdere (heraf 15 journalister) i radioproduktion.

7. Lokal-tv

De dagbladsejede lokal-tv-stationer er både med hensyn til brug af nyhedsstof og medarbejdere helt adskilt fra deres avisredaktioner. Ca. 20 medarbejdere, overvejende journalister, er nyansat til at producere lokal-tv.

Dagbladenes formål med lokal radio- og fjernsynsvirksomhed

8. Dagbladenes formål med at drive lokale radio- og tv-stationer opgivet som at:

- indhøste erfaringer med de elektroniske medier,
- afprøve samspelet mellem den skrevne og den elektroniske journalistik,
- træne dagbladsjournalister i at bruge de elektroniske medier,
- bidrage til en forbedring af den lokale information gennem professionelle programmer,
- være debatskabende,
- give folk, der ikke er medieinteresserede, mulighed for at ytre sig.

Formålene er i følge dagbladene alle opfyldt. Desuden har den lokale radio- og tv-virksomhed skabt større opmærksomhed

om avisen, trukket flere nyheder til avisen og skabt goodwill om avisen. Det anføres dog også, at det har været en økonomiske belastning.

Oplagstal fra forsøgets start og slutning viser, at flere af de berørte dagblade er gået ned i oplag i løbet af forsøgsperioden. Der er imidlertid enighed blandt dagbladene om, at radio- og tv-virksomheden ikke har haft nogen indflydelse på avisernes oplag. Dette synspunkt bestyrkes af tal fra Dansk Mediakomité og Dansk Oplagskontrol. Af dem fremgår det, at dagblade generelt ikke er blevet ramt på deres oplag af nærradiolytning. I de 8 byer med den højeste nærradiolytning er dækningsprocenten for det lokale dagblad faldet med 1,5%, og i 10 byer med den laveste nærradiolytning er tilbagegangen gennemsnitligt 2% i løbet af 1983-85. At oplags- eller dækningstilbagegangen skyldes andre forhold end nærradioerne bekræftes yderligere af, at der slet ikke fandtes nærradio i de tre byer, hvor dagbladene gik mest tilbage (Fredericia, Thisted og Slagelse).

Den fremtidige rolle

9. Som omtalt har fire af de 10 dagbladsejede nærradioer indstillet virksomheden. De øvrige er fortsat i drift, omend under nye ejerforhold.

Dagbladene kræver samstemmende, at de gives ret til at drive lokale stationer på lige fod med andre, specielt hvis der indføres reklamefinansiering. De mener så godt som alle, at reklamer i nærradio og lokal-tv vil medføre tab af annonceindtægter for dagbladene, omend i begrænset omfang, og at de derfor må have ligeberettiget adgang til at få del i reklamemidlerne.

De fleste finder også, at der bør åbnes adgang for reklamefinansiering, da andre former for finansiering medlemskontingenter, bingospil og lignende - ikke er tilstrækkelige til at bekoste professionelle medier.

Valg

Valg i nærradio og lokal-tv

Med lokalradio- og tv-forsøget fik de politiske partier lejlighed til at føre valgkamp i radio og tv uden for Danmarks Radio. I løbet af forsøgsperioden fra 1. april 1983 til 31. marts 1986 var der 3 valg og 1 folkeafstemning: Folketingsvalg den 10. januar 1984, EF-parlamentsvalg den 14. juni 1984, kommunalvalg den 19. november 1985 og folkeafstemning om EF-pakken den 27. februar 1986.

Både partierne og de lokale stationer benyttede sig flittigt af muligheden for at deltage i valgkampene. I gennemsnit har 3 ud af 4 stationer sendt valgprogrammer, og alle partierne har henvendt sig til en lang række stationer for at komme til orde.

Lokalradio- og -TV-udvalget bad i rundspørger stationerne om at oplyse:

- har stationen fået henvendelse fra politiske partier i anledning af valget?
- i bekræftende fald, hvilke partier, med hvilke ønsker og med hvilket resultat?
- stationernes begrundelse for eventuelt at afvise partiernes ønsker,
- har stationen selv taget initiativer i anledning af valget, og i bekræftende fald hvilke?
- har de politiske partier betalt for at få sendetid stillet til rådighed, og i bekræftende fald hvor meget?

Hovedresultaterne af disse rundspørger er givet i tabellen nedenfor.

RADIO

	Folketings- valg 1984		EF-Parl.- valg 1984		Kommunal- valg 1985		EF-pakke- afstem.86		
	- antal stationer og procent af stationer -								Gennem- snit %
Stationer	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
Fik tilsendt skema	40	100	71	100	90	100	89	100	100
Svarede på skema	36	90	68	96	88	98	78	88	93
Deltog i valgkamp	23	64 ¹⁾	41	60	73	83	61	78	73
Fik henv. fra partierne	29	81 ¹⁾	54	79	53	60	53	68	70
Tog selv initiativ	21	91 ²⁾	31	76	70	96	56	92	90
Inv. alle partier	18	78 ²⁾	17	41	55	75	10	16	51
Inv. nogle partier	3	13 ²⁾	14	34	4	5	17	28	19
Kun egen dækning	2	9 ²⁾	7	17	8	11	12	20	15
Fik betaling	3	13 ²⁾	2	5	16	23	9	15	15
TV									
Fik tilsendt skema	10	100	19	100	32	100	31	100	100
Svarede på skema	7	70	16	84	30	94	30	97	90
Deltog i valgkamp	6	86 ¹⁾	6	38	26	87	18	60	61
Fik henv. fra partierne	2	29 ¹⁾	5	31	14	47	9	30	33
Tog selv initiativ	6	100 ²⁾	5	83	24	92	17	94	93
Inv. alle partier	4	67 ²⁾	0	0	16	62	1	6	38
Inv. nogle partier	2	33 ²⁾	4	67	0	0	7	39	23
Kun egen dækning	0	0 ²⁾	2	33	6	23	8	44	29
Fik betaling	3	50 ²⁾	0	0	11	42	3	17	30

1) % af dem, der svarede på skema

2) % af dem, der deltog i valgkampen

De to første valg er nærmere beskrevet i Lokalradio- og -TV-udvalgets rapporter fra 1984 og 1985.

Kommunalvalget

Ikke uventet var aktiviteten størst op til kommunalvalget i 1985, som var det første - og eneste - egentlige lokale valg. Af de 88 nærradioer og 40 lokal-tv-stationer, der svarede på rundspørgen, oplyste 73 radioer og 26 tv-stationer, at de

deltog i valgkampen. Resten havde ikke beskæftiget sig med valget, oftest fordi de anså sig selv for at være upolitiske stationer.

Nær radio

53 nærradioer fik henvendelse fra politiske partier, som især ønskede at få stillet sendetid til rådighed til præsentation af valgprogrammer. 16 stationer sagde nej, fordi de selv ville tilrettelægge radioens valgkamp og foretrak at lave journalistiske programmer. Langt de fleste af de stationer, der lod partierne komme til orde på deres egne betingelser, supplerede med egen valgdækning.

53 stationer inviterede alle partier til at: 1) deltage i krydsilds-lignende programmer, altså en kombination af, at partierne præsenterede sig selv og blev interviewet af stationens medarbejdere, 2) præsentere sig selv uden "indblanding", eller 3) optræde i programmer produceret af stationen selv.

Det vil dog ikke sige, at alle partier faktisk deltog på alle 55 stationer - kun, at de fik tilbudet.

4 stationer valgte af samle sig om enkelte partiers valgkamp og 8 sendte programmer uden direkte medvirken af partirepræsentanter. 3 stationer oplyser ikke, hvad de foretog sig.

16 nærradioer fik betaling for at give partierne sendetid. Priserne lå mellem ca. 2 og ca. 450 kr. pr. minut - kun på 3 stationer var minutprisen over 100 kr.

Lokal-tv

14 lokal-tv-stationer fik henvendelse fra politiske partier, der i næsten alle tilfælde ønskede at få stillet sendetid til rådighed. Kun én station afviste sådanne ønsker. Det skete med den begrundelse, at stationen ikke overlader sendetid til andre.

24 stationer tog selv initiativ til at dække valgkampen. 16 af dem inviterede alle opstillede partier til at deltage med egne præsentationsprogrammer, i krydsilds-udsendelser, i partilederrunder, eller i alle tre former for valgudsendel-

ser. 6 stationer dækkede valgkampen udelukkende i journalistiske programmer, reportager fra valgmøder og lignende. En station oplyser ikke, om alle partier var inviteret, og én inviterede kommuner og amter til at arrangere udsendelser.

Ligesom for radioernes vedkommende var det ikke alle partier, som tog imod tilbudene fra alle stationer.

Af de 26 stationer, som deltog i valgkampen, tog 11 betaling for at stille sendetid til rådighed. Priserne svingede fra 500 til 10.000 kr. pr. udsendelse.

Folkeafstemningen om EF-pakken

61 nærradioer og 18 lokal-tv-stationer sendte programmer om EF-pakken op til folkeafstemningen i februar 1986.

Nær radio

53 nærradioer fik henvendelse fra de politiske partier (og Folkebevægelsen mod EF), som overvejende ønskede at få præsenteret deres valgprogrammer. I halvdelen af tilfældene blev partiernes ønsker helt eller delvis afvist af stationerne. Som ved tidligere valg var begrundelsen oftest, at stationerne ikke ville sende politisk stof. Af andre årsager anførtes, at det tilsendte materiale var for dårligt, og at det ikke var lokalt.

56 nærradioer tog selv initiativ til at dække folkeafstemningen. Kun 10 stationer oplyser, at de inviterede alle partier til at deltage i udsendelser. 17 inviterede nogle få partier - gerne repræsentanter for modstandere og tilhængere af EF - og 12 stationer valgte udelukkende at dække folkeafstemningen gennem journalistiske programmer.

9 nærradioer tog betaling for at lade partier og interesseorganisationer komme til orde. Priserne lå mellem ca. 2,50 kr. og 1.500 kr. pr. minut.

Lokal-tv

9 lokal-tv-stationer fik henvendelse fra partierne, som i 5 tilfælde fik deres ønsker om at komme på skærmen opfyldt. 17 af de 18 tv-stationer, der beskæftigede sig med folkeafstem-

ningen, tog selv initiativ til dækningen. 8 af dem sendte udelukkende egne journalistiske programmer, mens 9 inviterede repræsentanter for partier og interesseorganisationer til at deltage i udsendelserne.

Ligesom nærradioerne foretrak lokal-tv-stationer at invitere repræsentanter for EF-modstandere og -tilhængere fremfor alle partier.

3 tv-stationer fik betaling for at lade politiske partier komme til orde - henholdsvis 3.500 kr., 200 kr. og 60 kr. for en udsendelse. Desuden solgte 3 stationer sendetid til interesseorganisationer som Landbrugsrådet, Industrirådet, Dansk Arbejdsgiverforening, fagforeninger og Grossererersocietetet i anledning af folkeafstemningen.

Sammenfatning

Nærradio

I gennemsnit deltog 3 ud af 4 nærradioer i valgkampene. Ikke overraskende var aktiviteten højst ved det eneste lokale valg, kommunalvalget, hvor 4 ud af 5 radioer var med. Ved de to første valg, begge i 1984, var de politiske partier mere interesserede i valgdækning end stationerne.

Når kun 60% af stationerne fik henvendelse fra partierne op til kommunalvalget året efter, skyldes det ikke mangel på interesse hos partierne, men derimod at nærradioerne kom dem i forkøbet med invitation til at deltage.

I de fleste tilfælde ønskede partierne at få stillet sendetid til rådighed til præsentation af valgprogrammer. Hver tredje station sagde nej til at opfylde ønskerne - enten fordi de ikke agtede at beskæftige sig med valget, eller fordi de selv ville tilrettelægge valgdækningen.

9 ud af 10 nærradioer tog selv initiativ til denne dækning, og halvdelen af dem gjorde det ved at invitere alle opstillede partier til at deltage i valgprogrammer.

Der er en markant forskel på stationernes ønske om at være alsidige i traditionel forstand (det vil sige give lige adgang til alle partier) under de 4 valgkampe. Ved folke-

tings- og kommunalvalgene holdt 3 ud af 4 stationer sig til alsidighedsprincippet, mens kun hver fjerde station gjorde det ved EF-parlamentsvalget og folkeafstemningen om EF-pakken. Ved disse 2 valg valgte flere stationer enten at invitere enkelte partier med, gerne repræsentanter for modstandere og tilhængere af EF, eller selv at dække begivenheden journalistisk. Gennemsnitligt fik 15% af nærradioerne betaling for at stille sendetid til rådighed for partierne - flest (hver fjerde) ved kommunalvalget.

Lokal-tv

Der var mindre aktivitet i lokal-tv end i nærradio i anledning af valgene, og partierne var mindre interesserede i at komme i tv end i radio. Kun gennemsnitligt 1/3 af stationerne fik henvendelse.

Ved en direkte sammenligning mellem de to medier må det dog tages i betragtning, at der er langt færre tv- end radiostationer (og derfor ikke så stor befolkningsdækning), at tv-stationer kom senere i gang med sendevirksomhed end nærradioerne, og at kun godt halvdelen af alle lokal-tv-stationer sender 2 timer om ugen eller mere.

Lokal-tv-stationer gjorde i høj grad forskel på de "danske" og "EF"-valgene, både med hensyn til at følge alsidighedsprincippet og til udelukkende at dække valgkampene gennem egne programmer. Ved folketings- og kommunalvalgene inviterede omkring 2/3 af stationerne alle partier i studiet, men næsten ingen gjorde det ved EF valgene. Egendækningen var betydeligt højere ved EF-valgene.

Dobbelt så stor en andel af tv-stationer som af nærradioerne har tjent penge ved at sælge sendetid til de politiske partier (30% mod 15). Også uden for valgperioden er salg af sendetid mere almindeligt for tv-stationer.

De lokale radio- og tv-stationer og de politiske partier har vist stor interesse for at benytte sig af muligheden for at supplere valgdækningen i Danmarks Radio.

Af de fire valg der fandt sted i løbet af forsøgsperioden, var kommunalvalget det eneste egentlig lokale. Det var også det, flest stationer deltog i - 84% mod 67, 56 og 73 ved henholdsvis folketings- og EF-parlamentsvalgene og folkeafstemningen om EF-pakken.

Når folkeafstemningen om EF-pakken blev dækket af forholdsvis flere stationer end EF-parlamentsvalget (og også end folketingsvalget) kan det skyldes, at stationerne efter tre valg havde oparbejdet en forventning i lokalområdet om valgdækningen og en "valgrutine", som næsten automatisk sætter den lokale medievalgkamp i gang. Det er dog værd at bemærke, at mange stationer sagde nej til partiernes ønsker om at få udsendt materiale ved de to EF-valg med den begrundelse, at materialet ikke var lokalt nok.

Erfaringer fra forsøgsperioden med sendere og antenner

Nærradio

1. Under forsøgsperioden for lokalradio stillede P&T sendere til rådighed for lokalradioerne og opkrævede betaling herfor hos Kulturministeriet.

Det var fra forsøgets start fastsat, at alle sendere udleveredes med en udgangseffekt på 10 W. Installation og antenneopsætning blev overladt til lokalradioerne selv, og med henblik på at indvinde erfaringer blev lokalradioerne stillet frit med hensyn til valg af antenntype og størrelse, antennehøjde over terræn samt placering. Disse valg har stor indflydelse på den opnåede rækkevidde.

P&T har gennem forsøgene oparbejdet en stor erfaring i de radiomæssige forhold, der har betydning for lokalradio. På grundlag heraf yder Statens Teletjeneste nu ved starten af den permanente ordning en omfattende konsulentvirksomhed.

2. Sendere

Forud for starten af forsøgsperioden undersøgte P&T markedet for FM-radiofonisendere og fandt, at sendere, der kunne betegnes som økonomisk acceptable for lokalradioer, det vil sige til priser på 10.000 - 20.000 kr., kun kunne fås i Italien. Prøveindkøb viste imidlertid, at kvaliteten var for ringe.

P&T henvendte sig til en dansk elektronikvirksomhed, der viste sig interesseret i at fremstille en egnet sender og kunne tilbyde den til en fuldt konkurrencedygtig pris.

I første omgang anskaffedes 35 sendere fra firmaet. Da der senere skulle anskaffes yderligere et antal sendere, havde firmaet videreudviklet produktet til et teknisk ganske højt niveau, stadig til en konkurrencedygtig pris.

Begge typer har i forsøgsperioden udvist en høj pålidelighed. Man regner, på grundlag af de indvundne erfaringer, med en drifttid på ca. 2 år mellem hver fejl.

Efter forsøgsordningens ophør udlejes senderne af Statens Teletjeneste til en pris af 8.000 kr. pr. år for en monosender og 11.000 kr. pr. år for en stereosender. Begge beløb er incl. moms. Senderen kan også købes direkte fra fabrikken af lokalradioer, der måtte foretrække at eje deres sender. Lejeaftalen med P&T omfatter udlevering af erstatningssender og gratis reparation i tilfælde af fejl.

3. Antenner og antennehøjde

Det viste sig, at en forholdsvis simpel antenntype bestående af fire dipoler blev stort set enerådende på markedet. Antennen er ikke rundstrålende. Antennen fremstilles af et firma i Herning. Samme firma udviklede også en større og mere kompliceret antenne med ganske gode tekniske egenskaber, der fandt anvendelse hos nogle få større lokalradioer (Viborg, Herning og Skive).

Det viste sig, at det store flertal af lokalradioerne i forsøgsperioden fandt mulighed for at montere deres antenneanlæg på vandtårne, siloer og lignende - kun undtagelsesvis rejstes master. De allerfleste lokalradioer indrettede sig i forsøgsperioden med en antennehøjde på 25-40 m og anskaffede den førnævnte dipolantenne, der med den forhåndenværende 10 W-sender gav en udstrålet effekt på 25-30 W.

Med henblik på den permanente ordning for lokalradio, indledte Statens Teletjeneste et samarbejde med antennefabrikken i Herning, og der udvikledes i fællesskab en forholdsvis enkel antenne med forbedrede tekniske egenskaber, der opfylder de fleste lokalradioers behov. Antennen er rundstrålende. Antennen leveres direkte fra firmaet og kan opsættes af lokale antennemontører. Den koster typisk 6.000 kr. opsat incl. moms, men excl. en eventuel mast.

4. Forstyrrelser, frekvenser

I forsøgsperioden har nærradiosenderne ikke i nævneværdigt omfang givet anledning til forstyrrelser af anden radio-modtagning, og indbyrdes forstyrrelser mellem nærradioer er næppe forekommet inden for de respektive senderes lokale dækningsområde.

Alle sendere har været placeret i frekvensområdet 100-104 MHz, som ikke i forsøgsperioden har været anvendt til andre formål her i landet, og frekvensplanlægningen har ikke voldt større vanskeligheder, da antallet af sendere har været begrænset til ca. 50. Enkelte sendere har måttet frekvensændres for at undgå forstyrrelser fra nye sendere i nabolandene.

Den sparsomme belægning af frekvenserne har betydet, at en del sendere har kunnet modtages relativt forstyrrelsesfrit med gode modtageanlæg i afstande langt ud over lokalområdet. Nogle af stationerne har derved opbygget et lytterpotentiel i et omfang, som ikke kan påregnes opretholdt i den permanente ordning, hvor der er sikret plads til indtil ca. 500 sendere, afhængig af den geografiske fordeling. Det store antal er muliggjort ved at gentage de samme frekvenser med ca. 80 kilometers mellemrum, hvorved forstyrrelsesfri modtagning i princippet ikke sikres væsentligt ud over lokalområdet (kommunen).

Lokal-tv

1. I modsætning til lokalradioerne har de lokal-tv-stationer, der har sendt trådløst under forsøgsordningen, selv anskaffet deres senderudstyr.

Et flertal af lokal-tv-stationerne har ladet Post- og Telegrafvæsenet projektere og etablere deres sendeanlæg. Dette arbejde er udført på entreprenørbasis og betalt kontant.

2. Senderudstyr

Alle lokal-tv-stationer, der har sendt trådløst i forsøgsperioden har anvendt fuldt professionelt senderudstyr.

Der har ikke i forsøgsperioden vist sig interesse hos dansk industri for at fremstille udstyr til formålet, hvorfor alt anvendt sender- og antennemateriel er af udenlandsk herkomst.

Der har været tilladt en senderstørrelse, som i forbindelse med antennen giver en effektiv udstråling på 200 watt.

Med en rimelig god højde for senderantenne og med en frit anbragt modtagerantenne, som er indrettet til den pågældende tv-kanal, kan der opnås god modtagning i afstande på op til ca. 10 km. I mange tilfælde finder modtagning sted i langt større afstande, især i fællesantenneanlæg, hvor der opsættes særlig følsomt udstyr.

3. Teknisk drift og vedligeholdelse

Alle de lokal-tv-stationer, der har ladet Post- og Telegrafvæsenet etablere deres sendeanlæg, har ønsket den tekniske drift og fejlretning varetaget af Post- og Telegrafvæsenet. Der er i samtlige tilfælde indgået skriftlige aftaler herom, blandt andet omfattende rutinemæssige kvartalsvise tilsyn.

Det kan i denne sammenhæng oplyses, at det nødvendige måleudstyr for justering og fejlretning af en mindre tv-sender koster ca. 900.000 ved nyanskaffelse.

4. Programforsyning af sendere i forsøgsperioden

Lokal-tv-stationerne har i forsøgsperioden alle sendt på kanaler i UHF-båndet.

Da det er af største betydning for senderens rækkevidde, at sendeantennen placeres højt og frit, er den optimale placering kun undtagelsesvis sammenfaldende med placeringen af studiet.

Overførsel af tv-signalet fra studie til sender foregår normalt via en radiokædeforbindelse eller eventuelt via specielle kabler i jorden.

Da begge former for forbindelse er forholdsvis kostbare enten at leje eller at etablere, og da UHF-kanalerne endnu ikke er taget i brug i Danmark til andet formål end lokal-tv, har man i forsøgsperioden anvendt en væsentlig prisbilligere løsning. Denne består i, at der ved studiet opsættes en lille tv-sender, der benytter en UHF-kanal. Senderens antenne rettes mod et egnet højt bygningsværk (eventuelt en mast), hvor der etableres en kanalomsætter, og hvorfra den egentlige udsendelse til publikum sker.

Af tekniske årsager er det nødvendigt, at kanalomsætteren sender på en anden kanal end den lille sender ved studiet.

Den i forsøgsperioden anvendte metode til programforsyning af senderen vil ikke kunne anvendes i den fremtidige ordning, idet UHF-kanalerne må påregnes udnyttet fuldt ud til rundspredende sendere.

Etablering af et sendeanlæg som her beskrevet koster i alt ca. 600.000 kr.

5. Driftserfaringer

Som det måtte forventes, når der anvendes senderudstyr af samme typer, som de nationale tv-stationer eller Teleadministrationer i Europa anvender, har pålideligheden af udstyret været meget høj. Da antallet af stationer er beskedent, kan der ikke gives nogen realistisk bedømmelse af den gennemsnitlige pålidelighed.

6. Fremtidig programforsyning af lokale tv-sendere

Den billigste programforbindelse mellem studie og sender opnås naturligvis, hvis senderen etableres samme sted som studiet. Er dette ikke tilfældet, må billede og lyd fremføres enten pr. kabel eller radiokædeforbindelse.

Nedlægning af et specielt kabel til formålet vil som regel være ret kostbar. Er hybridnettet vel udbygget i området, kan kabelforbindelse dog blive den foretrukne løsning.

Udstyr til radiokædeforbindelse kan lejes for 80-100.000 kr. pr. år, hvortil kommer monteringsudgifter. Der skal være fri sigt mellem radiokædeantennerne.

Udgifterne til en selvstændig antennemast for tv-senderen skønnes at være mindst 200.000 kr.

Retsafgørelser i forbindelse med forsøgsordningen

1. Som beskrevet i "Nærradio og lokal-tv i fremtiden" har der i forsøgsordningen hverken strafferetligt eller erstatningsretligt været fastsat særregler for udøvelsen af lokal programvirksomhed. Det er således dansk rets almindelige regler, der har været gældende, hvilket navnlig indebærer, at et straf- eller erstatningsansvar er personligt og forudsætter personlig "skyld" med hensyn til det ansvarspådragende forhold (s. 52 f).

Lovbestemmelserne af december 1985 om den varige ordning for lokal radiovirksomhed har ikke ændret retstilstanden. En ny regel er, at tilladelseshavere skal sørge for, dels at der for hver udsendelse findes en programleder, som så vidt muligt skal have kendskab til, hvem der medvirker til udsendelsen, dels at programlederen bliver nævnt ved afslutningen af udsendelsen (lovens § 15 d).

Formålet med denne regel er i givet fald at lette tilvejebringelsen af oplysninger om, hvem der har medvirket i udsendelsen.

I efteråret 1985 var Justitsministeriet i øvrigt i færd med at nedsætte Medieansvarsudvalget, der skulle gennemgå aktuelle presse-, straffe- og erstatningsretlige spørgsmål på medieområdet som helhed og navnlig tage stilling til, om der bør gennemføres et ensartet ansvarssystem for alle medier, herunder den trykte presse. Udvalgets betænkning ventes at foreligge i efteråret 1987.

2. I forbindelse med forsøgsordningen er der faldet nogle enkelte retsafgørelser. Da de berørte forhold har medført en del presseomtale, og afgørelserne belyser vilkårene for lokal programvirksomhed, kan det være rimeligt i korthed at gengive disse afgørelser.

Det drejer sig om 3 sager - alle angående nærradio - der vedrører følgende spørgsmål:

- Pådrager en programmedarbejder sig ansvar ved i en udsendelse at interviewe en person, der fremsætter injurier ? (Medvirken til injurier).
- Pådrager en programmedarbejder sig ansvar ved i en udsendelse at bringe en opfordring til at deltage i en ulovlig aktivitet ? ("Konfliktradio").
- Kan en programmedarbejder fritages for at vidne om identiteten af en person, der er blevet interviewet i en udsendelse, og hvis forklaring er påkrævet i en straffesag ? (Vidnefritagelse).

Medvirken til injurier

Efter straffelovens § 267, stk. 1, straffes "den, som krænker en andens ære ved fornærmelige ord eller handlinger eller ved at fremsætte eller udbrede sigtelser for et forhold, der er egnet til at nedsætte den fornærmede i medborgeres agtelse". Efter straffelovens § 23, stk. 1, omfatter en straffebestemmelse "alle, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til gerningen".

Den 24. februar 1984 fremkom en person i et interview i Lokalradio Galten på baggrund af mangler ved et byggeri og kommunens behandling af byggesagen blandt andet med nedsættende udtalelser om bygherren. I en tidligere udsendelse den 17. februar havde den pågældende navnlig kritiseret kommunens byggesagsbehandling.

Ved Århus Rets dom den 24. oktober 1984 blev interviewerens for sit vedkommende dømt for i udsendelsen den 24. februar 1984 at have medvirket til fremsættelse af injurier - blandt andet til betaling af bøde og en ikke ubetydelig erstatning for tab og godtgørelse for tort. Dommen blev appelleret.

I Vestre Landsrets dom den 28. august 1986 udtaltes det blandt andet, at det måtte anses for en naturlig disposition at tage sagen op i lokalradioen for herved at skabe debat om lokale forhold af samfundsmæssig interesse. Endvidere måtte interviewerens - lokalradioens leder - anse det for nærliggende, at der på ny ville fremkomme kritik mod kommunens rolle og angreb på bygherren.

Den interviewede selv blev også i landsretten dømt, om end kun til betaling af en mindre bøde og en forholdsvis beskeden godtgørelse for tort. Radiomedarbejderen blev frifundet for medvirken, da der ikke var grundlag for at statuere, at det måtte have stået ham klart, at den interviewede ville fremsætte injurierende udtalelser mod bygherren.

(Se Ugeskrift for Retsvæsen 1986, s. 959 ff).

"Konfliktradio"¹¹

1. Den politiske baggrund

I foråret 1985 greb Folketinget gennem lovgivning ind i overenskomstforholdene på arbejdsmarkedet. Dette indgreb gav anledning til en lang række protester i form af demonstrationer, arbejdsnedlæggelser, fysiske blokader m.v. Nærradioernes rolle i denne situation var baggrunden for 2 spørgsmål i Folketinget til kulturministeren.

Det ene spørgsmål vedrørte, om det var i overensstemmelse med de regler, der gjaldt for nærradioer, at radioerne opfordrede til deltagelse i "ulovlige blokader"; der blev henvist til, at **Radio Århus** og **Byens Radio** (Århus) fungerede som "kommandocentraler" for de aktionerende.

Det andet spørgsmål bad ministeren belyse nærradioernes virksomhed, herunder om de blev anvendt "som led i mindretalsgruppers forsøg på at ophidse til ulovligheder"; der blev henvist til, at der i forskellige nærradioer, f.eks. Århus Nærradio (hermed mentes der formentlig **Radio Århus**) og **Station 7 Strejkeradio** (det vil sige et samarbejde mellem Christianshavns Kanal, Radio Rosa, Radio Vesterbro og Sokkelund Radio på senderen 101,7 MHz i København), ifølge foreliggende oplysninger skulle være "fremkommet direkte opfordringer til ulovligheder, herunder generalstrejke".

Kulturministeriet bad den 3. april 1985 Lokalradio- og -TV-udvalget om en udtalelse til brug ved besvarelsen af de 2 spørgsmål. Udvalget anmodede herefter 49 nærradioer om at meddele, om de havde haft udsendelser vedrørende aktionerne i dagene 31. marts - 3. april 1985, samt i

bekræftende fald om at indsende båndoptagelser, udsendelsesrapportskemaer og eventuelle kommentarer, som de måtte ønske at fremkomme med.

Uden for undersøgelsen blev således holdt 41 nærradioer, navnlig de radioer, som blev drevet på et konfessionelt grundlag, og de avisradioer, der ikke var eneste radio på vedkommende lokalitet. Årsagen var, at udvalget måtte anse det for usandsynligt, at de pågældende radioer havde bragt udsendelser af den art, som havde interesse for undersøgelsen.

2. Den juridiske problemstilling

Da det i forbindelse med de stedfundne aktioner er de strafferetlige forhold, der har stået i forgrunden i debatten om nærradioernes rolle, kan det være på sin plads lidt nærmere at belyse disse forhold, som også har været drøftet i Lokalradio- og -TV-udvalget.

Som berørt ovenfor og beskrevet i Kulturministeriets vejledning af 28. februar 1983 om nogle retlige forhold af særlig betydning for lokale radio- og fjernsynsforsøg, der blev udsendt sammen med forsøgstilladelserne, var nærradioernes virksomhed strafferetligt omfattet af de almindelige ansvarsregler i straffeloven og anden lovgivning. Herefter har der skullet foreligge skyld i form af forsæt (eventuelt grov uagtsomhed) hos den person, der faktisk har handlet eller undladt at handle, hvis en strafferetlig sanktion har skullet kunne anvendes.

Strafferetlige sanktioner ville i givet fald blive rettet mod disse personer, som kunne være medarbejdere ved stationen eller andre medvirkende i et program. (Se "Forsøg med nærradio og lokal-tv", s. 67)

Der har således kunnet blive tale om strafansvar for enhver, der har deltaget i produktionen af et program, der indebar en strafbar lovovertrædelse, forudsat at der som nævnt forelå skyld hos vedkommende.

Dette ville med hensyn til direkte udsendelser antagelig normalt medføre, at straf alene kunne pålægges den person, der f.eks. selv havde fremsat en strafbar udtalelse.

Der kan dog være grund til at præcisere, at der herudover må antages at påhvile den eller de for et program ansvarlige en almindelig pligt til efter bedste evne at søge at forhindre, at der i programmet forekommer ytringer af strafbar karakter.

I protestaktionerne mod lovgivningsindgrebet i overenskomstforholdene indgik blandt andet demonstrationer og overenskomststridige arbejdsnedlæggelser. Disse former for aktioner er ikke "ulovlige", og spørgsmålet om strafansvar opstår derfor ikke i denne forbindelse.

Anderledes vil det eventuelt kunne stille sig med hensyn til opfordringer til blokade.

En fysisk blokade på offentlig gade, som hindrer personer eller gods i at komme ind i en virksomhed, vil i ukvalificerede tilfælde (hvor blokadevagterne kun virker ved deres blotte fysiske tilstedeværelse) kunne indebære en overtrædelse af normalpolitivedtægtens § 3. Opfordring til denne form for blokade er antagelig ikke strafbar.

I kvalificerede tilfælde (hvor blokadevagterne f.eks. fremkalder "omfattende forstyrrelse af almindelige samfærdselsmidler" m.v.) vil der derimod efter omstændighederne kunne blive tale om straf efter straffelovens bestemmelser. Opfordring til denne form for blokade vil kunne være strafbar.

Som omtalt er der tale om et personligt ansvar for den, der fremsætter strafbare udtalelser eller medvirker hertil. Lokalradio- og -TV-udvalget har derfor i en vejledning af 2. maj 1985 til samtlige nærradioer og lokal-tv-stationer om følgerne af strafbare forhold i lokale udsendelser alene udtalt, "at udsendelser af programmer med strafbart indhold vil kunne få konsekvenser for tilladelsens opretholdelse. Hvis det ved endelig dom fastslås, at strafbare forhold er forekommet, kan tilladelsen blive taget op til overvejelse". Udvalget har således ikke været af den opfattelse, at forekomsten af strafbare ytringer i udsendelserne uden videre måtte medføre, at forsøgstilladelsen skulle inddrages for en kortere eller længere periode.

En sådan reaktion eller eventuelt påtale eller advarsel ville derimod kunne være blevet aktuel, såfremt udvalget havde konstateret overtrædelse af de retningslinier, der var gældende for forsøgsordningen som sådan, f.eks. med hensyn til identifikation i udsendelserne af den nærradio, der udsendte de pågældende programmer.

3. Resultatet af udvalgets undersøgelse

I en skrivelse af 18. maj 1985 meddelte Lokalradio- og -TV-udvalget Kulturministeriet resultatet af sin undersøgelse. Udvalget kunne oplyse, at undersøgelsen efter sagens natur navnlig havde været gennemført ved en punktvis aflytning af de indkaldte båndoptagelser. Det var indtrykket, at de radioer, der havde været aktive, i hovedsagen havde lagt vægt på at formidle informationer og debatindlæg vedrørende aktionerne. Der var ikke konstateret overtrædelser af retningslinierne for forsøgsordningen.

Af en oversigt over de adspurgte 49 nærradioers programmer fremgik det, at 19 radioer den 31. marts - 3. april 1985 ikke havde haft udsendelser om aktionerne - enkelte havde dog haft omtale i nyhedsprogrammer - medens de øvrige 30 radioer i løbet af de 4 dage havde brugt fra nogle få minutter op til i et enkelt tilfælde 38 timer (Radio Aarhus) på dette emne. I alt havde de 30 radioer anvendt ca. 190 timer på emnet, spændende fra "konfliktradio" til enkeltstående indslag i magasinprogrammer og lignende.

Punktaflytningen til udsendelser fra Station 7 (København - det vil sige Christianshavns Kanal), Radio Svendborg, Radio Esbjerg og Radio Århus + Byens Radio (Århus) havde givet til resultat, at det navnlig drejede sig om at udsende lyttersynspunkter på situationen - både for og imod aktionerne - faktiske oplysninger om strejker m.m. og reportager fra aktioner, herunder blokader.

4. En dom

Af en pressemeddelelse, som kulturministeren udsendte den 10. april 1985, fremgik, at justitsministeren efter en drøftelse på baggrund af debatten om "visse nærradioers aktiviteter i forbindelse med urolighederne på arbejdsmarkedet" havde anmodet politiet i København og Århus om at undersøge, om der skulle være grundlag for at rejse sigtelse for overtrædelse af straffelovens § 193.

Efter denne bestemmelse straffes "den, som på retsstridig måde fremkalder omfattende forstyrrelse i driften af almindelige samfærdselsmidler" eller af en række andre offentlige forsyningstjenester. Straffen kan gå op til 3 års fængsel, men under formildende omstændigheder straffes kun med bøde. Som tidligere nævnt er også medvirken strafbar, efter § 23.

Kun i Århus førte politiets undersøgelser dog **til**, at der blev rejst tiltale efter § 193, nemlig mod 6 medarbejdere ved henholdsvis **Radio Århus** og **Byens Radio**.

Ved Århus Rets dom af 25. februar 1986 blev én af de tiltalte frifundet. Retten lagde vægt på, at han ikke i sin omtale af, at der ønskedes blokadevagter rundt om i byen, havde anvendt betegnelser for almindelige samfærdselsmidler.

De øvrige 5 tiltalte blev dømt for medvirken til forstyrrelser af togdrift, busdrift eller færgefart. Retten lagde vægt på, at de tiltalte ved at fremsætte deres udtalelser - der vedrørte bestemte samfærdselsmidler - måtte anse det for overvejende sandsynligt, at lyttere efter at have hørt udtalelserne ville deltage i de omtalte blokader.

Retten fandt dog også, at der forelå formildende omstændigheder. Dommen lød på forholdsvis beskedne bøder.

Domfældelserne blev appelleret, men Vestre Landsret stadfæstede dem den 17. februar 1987. (Et mindretal i retten gik ind for frifindelse).

Tilsyneladende er ingen blokadevagter blevet dømt for deres aktivitet.

Vidnefritagelse

1. I almindelighed har enhver pligt til at afgive forklaring som vidne for retten, når dette bliver krævet.

En af undtagelserne fra denne regel er efter retsplejelovens § 172 at blandt andre redaktører og journalister ved den trykte presse ikke har pligt til at oplyse, "hvem der er forfatter eller kilde til en ... unavngiven artikel eller meddelelse". Men retten kan alligevel pålægge vidnepligt, hvis sagen angår "en forbrydelse, der kan medføre højere straf end hæfte ... og vidneførslen findes nødvendig af hensyn til sagens opklaring ... såfremt hensynet til vægtige offentlige eller private interesser afgørende taler derfor".

Over for personer, der ikke vil opfylde deres vidnepligt, har retten efter lovens § 178 forskellige tvangsmidler, blandt andet pålæggelse af løbende bøde (i indtil 6 måneder), og at vidnet kan tages i forvaring i indtil 6 måneder.

2. En nat i januar 1985 blev der knust ruder og anrettet andre skader på en forretning i Århus for et beløb af ca. 80.000 kr. Den 23. januar blev der i **Radio Århus** udsendt et indslag, der bestod af et interview med en af deltagerne i hærværket, som optrådte anonymt. Indslaget var produceret af en journalist, der virkede som ulønnet medarbejder ved radioen, når lønnede opgaver ikke forhindrede ham i det.

Da politiet ikke ad anden vej kunne opklare sagen, ønskede man journalisten afhørt som vidne med hensyn til den interviewedes identitet.

For beskadigelse af andres ting kan straffen efter straffelovens § 291, gå op til fængsel i 1 år, for "hærværk af betydeligt omfang" endog op til fængsel i 4 år.

3. For domstolene forelå spørgsmålet, om journalisten kunne være fritaget for at vidne på samme måde som en journalist

ved den trykte presse, og - hvis dette var tilfældet - om det alligevel skulle pålægges ham at vidne af hensyn til den pågældende forbrydelses opklaring.

Det bør her indskydes, at Københavns Byret og efterfølgende Østre Landsret i en beslægtet sag ("Trigon-sagen") i 1984 havde fundet, at journalister ved Danmarks Radio måtte være undergivet tilsvarende regler som journalister ved den trykte presse. Denne sag handlede om udlevering af nogle dokumenter, der kunne anvendes som bevismateriale i en straffesag (efter retsplejelovens daværende § 785). Konklusionen var alligevel blevet, at udlevering skulle ske af hensyn til forbrydelsens opklaring. Afgørelsen var med Justitsministeriets tilladelse blevet indbragt for Højesteret, som imidlertid ikke tog stilling, fordi anklagemyndigheden frafaldt sit krav, efter at de ønskede oplysninger var blevet fremskaffet på anden vis. (Se Ugeskrift for Retsvæsen 1985, s. 325 ff).

4. Århus Ret pålagde ved kendelse af 14. maj 1985 journalisten at afgive vidneforklaring. Retten lagde vægt på, at han ikke var "ansat ved Radio Aarhus eller på anden måde tilknyttet lokalradioen", og mente derfor ikke, at der kunne blive tale om den samme ligestilling med journalister ved den trykte presse, som Østre Landsret havde anerkendt for journalister tilknyttet Danmarks Radio.

Afgørelsen blev imidlertid indbragt for Vestre Landsret, der i kendelse af 18. juli 1985 fandt, at interviewet var professionelt journalistisk arbejde, og at ligestillingen måtte kunne udstrækkes til "journalister på lokalradioer, herunder free-lance journalister, uanset om disse modtager vederlag for deres journalistiske arbejde." Alligevel fandt rettens flertal "under hensyn til forbrydelsens karakter og grovhed", at betingelserne for at pålægge journalisten at vidne var opfyldt.

Med Justitsministeriets tilladelse blev også denne afgørelse indbragt for Højesteret, der den 19. marts 1986 fandt, at journalisten havde pligt til at vidne. Dette skete på den baggrund, at retten afviste, at reglen om

vidnefritagelse for journalister ved den trykte presse overhovedet kunne udstrækkes til radiojournalister, idet denne regel var udformet i nær sammenhæng med straffebestemmelserne i presseloven. "Vidnefritagelsen modsvares således af redaktørens strafansvar for unavngivne artikler. En tilsvarende ansvarsordning er ikke gennemført ved lovgivningen om radio- og fjernsynsvirksomhed."

(Se Ugeskrift for Retsvæsen 1986, s. 340 ff).

5. Da journalisten fortsat nægtede at afgive forklaring om den interviewedes identitet, afsagde Århus Ret den 10. juni 1986 kendelse om, at han ville kunne tages i forvaring, indtil han indvilligede i at give oplysninger, idet man antog, at mindre indgribende retsmidler ikke ville motivere vidnet til at svare.

Afgørelsen blev indbragt for Vestre Landsret, der den 14. august 1986 stadfæstede den, idet man ikke kunne udelukke, at en kortere tids anvendelse af forvaring ville formå vidnet til at udtale sig.

Med Justitsministeriets tilladelse blev også denne afgørelse indbragt for Højesteret, der den 26. november 1986 stadfæstede den.

(Se Ugeskrift for Retsvæsen 1987, s. 29)

Udgangen på sagen blev imidlertid, at man fra anklagemyndighedens side faktisk afstod fra at lade journalisten tage i forvaring.

6. Højesterets afgørelser gav anledning til, at der i Folketinget blev fremsat 2 lovforslag, der skulle udstrække reglen om vidnefritagelse for medarbejdere ved de trykte medier til medarbejdere ved de elektroniske medier.

Det ene forslag (fremsat af Det Radikale Venstre den 9. december 1986) gik ikke videre end hertil. Det andet forslag (fremsat af Socialistisk Folkeparti den 22. januar 1987) gik videre, idet man ud over de egentlige redaktionelle medarbejdere også ønskede fotografer og teknikere inddraget under reglen. Desuden ønskede man, at kravene

til de forbrydelser, hvor ophævelse af vidnefritagelsen af hensyn til opklaringen eventuelt vil kunne ske, skulle skærpes.

Den 1. behandling af disse forslag i Folketinget den 27. januar 1987 viste, at der var bred tilslutning til en ligestilling mellem medarbejdere ved den trykte presse og ved radio og tv. Derimod var der delte meninger om, hvor vidt man burde gå med hensyn til kredsen af berørte medarbejdere og skærpelse af kravene vedrørende ophævelse af vidnefritagelsen, og ligeledes til, om man burde afvente Medieansvarsudvalgets betænkning.

På denne baggrund udsendte Justitsministeriet den 14. april 1987 en cirkulæreskrivelse til politiet og anklagemyndigheden, hvori man anmoder om, at disse "indtil videre kun anvender retsplejelovens vidneregler over for journalister m.v. ved radio og fjernsyn til at få oplyst, hvem der er kilde til oplysninger, der viderebringes i radio og fjernsyn, i det omfang reglerne kunne have været anvendt over for journalister m.v. ved trykte periodiske skrifter."

Projekternes udvikling

Indledning

1. Nærradioernes og lokal-tv-stationernes udvikling i løbet af den egentlige forsøgsperiode - fra 1. april 1983 til 31. marts 1986 - er præget af vækst. Sendetiden blev udvidet, flere medarbejdere blev ansat eller meldte sig som frivillig arbejdskraft, og investeringerne i udstyr voksede.

Som bidrag til forskningen angående forsøget har stationerne givet oplysninger om deres virksomhed ved starten og ved slutningen af forsøgsperioden. Disse oplysninger, indsendt af 83 nærradioer og 25 lokal-tv-stationer, er grundlaget for den følgende undersøgelse af nogle af de ændringer, stationerne har gennemgået, og af den programpolitik, de har ført.

Det skal anføres, at nærradioerne generelt begyndte deres sendevirksomhed tidligere end lokal-tv-stationerne. Som følge heraf dækker undersøgelsen en længere periode for radioerne end for tv-stationerne. Blandt andet derfor er det vanskeligt at sammenligne de to mediers udvikling. Det er dog tydeligt, at radioerne voksede mere end tv-stationerne med hensyn til både sendetidens omfang, antallet af medarbejdere og investeringer i udstyr.

For nærradioernes vedkommende er opgørelserne foretaget for grupperne af forenings-, trossamfunds-, dagblads- og fagbevægelses-stationer, parallelt med opgørelserne over disse stationsgruppers økonomiske forhold, som er beskrevet i afsnittet herom. Fælles for grupperne er, at de alle har udvidet deres virksomhed.

2. Tv-stationerne forblev stort set på det aktivitetsniveau, de startede på. Generelt var der en beskeden stigning, men for en gruppe af dem gik den gennemsnitlige ugentlige

sendetid og antallet af medarbejdere faktisk ned i løbet af forsøgsperioden. Det drejer sig om de stationer, der kun sendte et par gange og under 5 timer om ugen. De var typisk kabel-tv-stationer, drevet af frivillig arbejdskraft og med en mere uregelmæssig programvirksomhed end de større stationer.

3. I gennemgangen af stationernes sendetid, personale og tekniske investeringer er vægten lagt på udviklingen fra forsøgenes start til periodens slutning (marts 1986). I den efterfølgende oversigt over programpolitikken beskrives den praksis, stationerne har fulgt med hensyn til at lade andre end deres egne medarbejdere producere og udsende programmer - for eksempel i "åben kanal" - til salg af sendetid, til udsendelse af informationer fra kommunen og til betjening af særlige grupper gennem faste emneredaktioner eller -programmer.

Til slut omtales særlig erfaringer fra nærradioer og tv-stationer, der under forsøgsordningen har været henvist til at benytte samme sender som andre projekter.

4. Opgørelserne er for nærradioernes vedkommende foretaget på grundlag af oplysninger fra 31 foreningsradioer, 27 trossamfundsradioer, 9 dagbladsradioer, 7 fagbevægelsesradioer og 9 radioer, der ikke hører hjemme i disse grupper. Lokal-tv-stationerne omfatter 11 store og 12 små stationer samt Weekend TV og Kanal 2.

Ikke alle stationerne indgår i hver enkelt tabel, da de relevante oplysninger mangler i visse tilfælde. Derfor skal tallene, især for de små gruppers vedkommende, tages med et vist forbehold.

Nærradio

1. Sendetid

I løbet af forsøgsperioden tredoblede nærradioerne deres sendetid. Fra 13 timer om ugen i gennemsnit pr. station ved forsøgets start gik den op til 30 timer i marts 1985

og til 40 timer i marts 1986. Den følgende oversigt viser, hvordan sendetidsforøgelsen fordeler sig på de forskellige grupper af nærradioer:

SENDETID Tabellen viser den ugentlige sendetid i timer
(i gennemsnit pr. station)

Stationsgruppe	1983	1985	1986	Stigning
				1983-86
Foreninger	19	43	53	34
Trossamfund	10	19	31	21
Dagblade	14	30	40	26
Fagbevægelse	6	35	51	45
Alle	13	30	40	27

9 nærradioer, som ikke hører hjemme i de opstillede grupper, er kun medregnet i den gennemsnitlige sendetid for alle stationer.

Det fremgår her, at fagbevægelsens radioer tegner sig for den største forøgelse, mens de 3 andre grupper har udvidet aktiviteten nogenlunde lige meget, nemlig med omkring 200%.

2. Personale

Mens sendetiden tredobledes, blev nærradioernes personale fordoblet. Ved starten af forsøgsperioden arbejdede i gennemsnit 18,6 personer på hver station. 1,7 af dem var lønnede, mens resten var frivillige. Ved forsøgsperiodens slutning (marts 1986) havde stationerne gennemsnitlig 38,3 medarbejdere, og antallet af lønnede var steget til 4,2. For alle de 89 radioer, der sendte i foråret 1986, giver det et personale på 3.409 personer, heraf 383 lønnede og 3.026 frivillige medarbejdere.

De lønnede medarbejdere arbejdede hver i gennemsnit 21 timer om ugen i 1983 og 33 timer i 1986.

For de frivillige medarbejdere var arbejdstiden henholdsvis 6 og 5 timer om ugen.

Ifølge stationernes angivelse af arbejdstimer og antal medarbejdere tog det i starten af forsøgsperioden 10 timer at producere en times radioprogram, mens det i 1986 tog 8 timer.

PERSONALE Tabellen viser antallet af frivillige og lønnede medarbejdere pr. station (i gennemsnit) og stigningen i personalet fra forsøgets start til marts 1986.

Stations- gruppe	Forsøgets start			Marts 1986			Stigning 83-86		
	Antal personer			Antal personer					
	Friv.	Løn.	I alt	Friv.	Løn.	I alt	Friv.	Løn.	I alt
Foreninger	23	1,9	24,9	48	5,5	53,5	25	3,6	28,6
Trossamfund	17,3	0,4	17,7	28,5	2	30,5	11,2	1,7	12,8
Dagblade	0,4	3,6	4	14,6	7,5	22,1	14,2	3,9	18,1
Fagbevægelse	27,8	2,7	30,5	43,1	5,1	48,2	15,3	2,4	17,7
Alle	17	1,6	18,6	34	4,2	38,3	17	2,7	19,7

Den meget store stigning i antallet af medarbejdere - især markant for dagbladsradioernes vedkommende - må delvis forklares med, at tallene for 1983 blev opgivet på et tidspunkt, hvor stationerne knap nok var begyndt at sende. De er altså i et vist omfang udtryk for, hvor mange medarbejdere tilladelseshaverne regnede med at få, og ikke nødvendigvis for, hvor mange der faktisk kom til at arbejde på stationerne.

Alligevel fremgår det tydeligt, at behovet for medarbejdere og interessen fra frivillige oversteg forventningerne fra forsøgets start.

Nærradioforeningerne og trossamfundene, der i høj grad satsede på frivillig arbejdskraft, fik den største tilgang af lønnede medarbejdere, mens tilgangen på dagbladens radioer især bestod af frivillige. Af regnskaberne fra 1985 fremgår det, at godt 10 mill.kr. i lønudgifter blev betalt af det offentlige i form af løn til langtidsledige og arbejdsløse under jobskabelsesordningen, og disse medarbejdere blev fortrinsvis ansat på foreningsradioerne.

3. Teknisk udstyr til programproduktion

Nærradioernes aktivitetsforøgelse i løbet af forsøgsperioden kan også ses på investeringerne i teknisk udstyr. Mens radioerne gennemsnitlig investerede omkring 100.000 kr. ved starten, var de samlede investeringer ved slutningen af perioden dobbelt så store. De gennemsnitlige investeringer pr. station inden for nærradiogrupperne fremgår af følgende oversigt:

TEKNISK UDSTYR	Ved forsøgets start (i kr.)	I hele perioden (i kr.)
Stationsgruppe		
Foreninger	96.000	218.000*
Trossamfund	78.000	135.000
Dagblade	234.000	366.000
Fagbevægelse	112.000	248.000
Alle	102.000	199.000

* 2 af foreningsradioerne tegner sig alene for så store investeringer, at gennemsnittet falder til 151.000 kr., hvis de fjernes fra beregningen

Deler man nærradioerne op i de "rige" - dem, der selv udbetaler løn til medarbejdere - og de "fattige" - dem, der slet ikke har lønnede medarbejdere - er den gennemsnitlige investering i teknisk udstyr henholdsvis 294.000 kr. og 96.000 kr. for hele forsøgsperioden.

3 ud af 4 nærradioer erklærer sig tilfredse med det udstyr, de har købt. Blandt nærradioforeningerne er utilfredsheden dog større, idet halvdelen af dem finder, at deres udstyr er for dårligt, at det nedslides for hurtigt, og at de har lidt af det. Ikke overraskende er utilfredsheden koncentreret hos de stationer, som har investeret mindst i udstyr - under 100.000 kr.

Hver tredje station beklager, at de ikke har haft mulighed for at udsende programmer direkte fra begivenheder uden for studiet.

Omkring halvdelen af stationerne oplyser, at de har egne teknikere til at vedligeholde og reparere udstyret, og 3 ud af 4 stationer sørger selv for at uddanne teknikere til at producere programmer - i de fleste tilfælde ved at holde kurser på stationen eller sende medarbejdere på aftenskole og lignende.

4. Programpolitik ("åben kanal")

Langt de fleste nærradioer har givet andre end stationernes medarbejdere mulighed for at producere og få udsendt programmer.

I grupperne af trossamfundenes og dagbladenes radioer har enkelte ikke ønsket at stille produktionsfaciliteter til rådighed for andre end stationens medarbejdere. Men antallet af "lukkede" radioer halveredes i løbet af forsøgsperioden (fra 22 til 10). Det står generelt i sammenhæng med stationernes udvidede sendetid og deres ønske om at nå en bredere kreds af lyttere.

I 2 ud af 3 tilfælde er der dog visse betingelser knyttet til den åbne adgang. Oftest skal en programidé eller et færdigproduceret program godkendes af radioens redaktion **før** udsendelse, og på nogle stationer skal folk, der ikke før har produceret programmer, have hjælp af en medarbejder. Baggrunden for disse krav er overvejende et forsøg på at sikre en vis teknisk kvalitet og programmæssig variation.

I andre tilfælde - især i trossamfundenes radioer - skal programindslag udefra stemme overens med - eller må i hvert fald ikke stride imod - stationens eget budskab.

Ca. hver fjerde radioforening stiller som betingelse for adgang til mikrofonen, at folk melder sig ind i foreningen. 6 radioforeninger giver kun adgang til lokale beboere, og endelig kræver en halv snes stationer betaling for adgangen.

Det er vanskeligt at opgøre, hvor mange der benytter sig af adgangen til selv at producere og få udsendt programmer. Enkelte stationer oplyser, at ingen har taget imod tilbudet, mens andre meddeler, at mange benytter sig af det. Omkring 50 stationer har opgjort det månedlige antal brugere til 22 pr. station (radioforeninger), 6 (trossamfund), 20 (dagblade) og 22 (fagbevægelsen). For alle giver det et gennemsnit på 16 brugere om måneden.

5. Salg af sendetid

27 nærradioer oplyser, at de sælger sendetid. Det er forholdsvis mest almindeligt blandt dagbladene og fagbevægelsens radioer, hvoraf over halvdelen sælger tid, mens mellem hver femte og hver tredje af resten gør det.

Priserne varierer stærkt - fra 25 kr. pr. time til 1.075 kr. for et halvt minut. Halvdelen af stationerne tager under 500 kr. i timen for at stille sendetid til rådighed.

Køberne har i langt de fleste tilfælde været foreninger, organisationer og politiske partier. Kun i et par tilfælde opgiver radioer at have solgt sendetid til privatpersoner.

6. Kommunal information

31 stationer oplyser, at kommunen benytter sig af dem til at få udsendt kommunal information. 18 stationer har en fast aftale med kommunen om regelmæssige udsendelser: i 6 tilfælde en gang om måneden, i 9 tilfælde hver uge og i 3 tilfælde dagligt. Udsendelserne varer typisk 10-30 minutter.

Aftalerne omfatter i 5 tilfælde, at kommunen betaler for sendetiden. I 4 tilfælde får stationen indirekte betaling i form af generelle tilskud fra kommunen. Resten af stationerne oplyser, at de ikke får penge for at sende kommunal information.

7. Betjening af særlige grupper

Udover at give andre adgang til mikrofonen betjener nærradioerne selv særlige grupper gennem faste emne-redaktioner eller -programmer. Kun 6 stationer har ikke sådanne programmer, og resten har gennemsnitlig 2 hver. Den følgende oversigt viser, hvor mange nærradioer inden for de forskellige grupper, der sender programmer for særlige grupper af lyttere:

	<u>Programmer for:</u>			
	<u>Børn og unge</u>	<u>Kvinder</u>	<u>Indvandrere</u>	<u>Andre</u> *
Foreninger	29	6	14	14
Trossamfund	22	2	7	8
Dagblade	5	0	4	3
Fagbevægelse	5	4	2	3
Andre	4	1	1	3
I alt	65	13	28	31

* Det er især programmer for ældre, kristne, udlændinge, bøsser og lesbiske og arbejdsløse.

Udsendelser for børn og unge er klart de populæreste af disse programtyper. Det skal dog tilføjes, at mange forskellige interessegruppers radioer herudover sender programmer, som specielt henvender sig til deres egne medlemmer, og som således også kan betragtes som særlige emneprogrammer.

8. Indbyrdes samarbejde

62 nærradioer har delt sender med andre i forsøgsperioden. 21 af dem oplyser, at samarbejdet har givet problemer, specielt med hensyn til fordeling af sendetiden. 35 af stationerne har udover at dele sendetid også haft andre former for samarbejde, spændende fra fælles redaktioner (fire nærradioer i København med et fælles morgenprogram) til udveksling af erfaringer.

Næsten alle stationer oplyser, at de ønsker at fortsætte efter forsøgsperiodens udløb, og omkring halvdelen vil gerne have en eller anden form for samarbejde med andre radioer, i flere tilfælde især med "ligesindede" stationer.

12 af de stationer, der i forsøgsperioden har haft samarbejde med andre, ønsker ikke at fortsætte samarbejdet i den permanente radioordning. Det er, ikke overraskende, oftest de stationer, som kun har samarbejdet om sendetidsfordeling, og som har haft problemer med det.

Kun 4 stationer siger, at de ikke har planer om at fortsætte radiovirksomheden efter forsøgets udløb. Af dem er de to dagbladsradioer og altså forhindret af lokalradioloven.

9. Sammenfatning

Som tallene viser, udviklede nærradioerne sig betydeligt i løbet af de 3 forsøgsår. Det gav sig udslag i sendetidens omfang, i antallet af medarbejdere og i investering i teknisk udstyr, som alle steg til det dobbelte eller mere.

Virksomhedens udvidelse medførte også forandringer af kvalitativ art. Med den udvidede sendetid fulgte i flere tilfælde større bredde i programudbudet - især trossamfundenes radioer melder om ændret programpolitik. Mere musik i radioen er en anden typisk følge af sendetidsudvideisen.

På medarbejderområdet er den numerisk store stigning i antal at finde blandt de frivillige medarbejdere. Men forholdsmæssigt er de lønnede medarbejders antal steget mest, og deres arbejdsindsats er vokset. En lønnet medarbejder arbejdede gennemsnitlig godt 50% mere i 1986 end i 1983, mens arbejdstiden for en frivillig faldt fra 6 til 5 timer om ugen i den samme periode. Samtidig gik produktionstiden for en times radioprogram ned med 25%.

Kun et par stationer oplyser, at de nedsatte aktivitetsniveauet i forsøgsperioden, og angiver dårlig økonomi som årsag.

6 stationer ændrede deres organisationsform - blandt andet omdannedes 2 foreninger til selvejende institutioner og 2 af trossamfundenes radioer dannede selvstændige foreninger.

Halvdelen af alle stationer finder ikke, at de ændrede sig i løbet af forsøgsperioden i forhold til de formål og planer, de startede med.

Lokal-tv

1. Almindelige bemærkninger

Lokal-tv-stationernes udvikling er mindre entydig end nærradioernes. Erfaringerne fra forsøgsperioden viser, at de små kabel-tv-stationer bliver ved at have en begrænset og ofte uregelmæssig sendevirksomhed, mens de stationer, der sender trådløst, generelt udvider deres virksomhed. 6 stationer er gået fra kabel til trådløs spredning med den begrundelse, at de ønskede at nå alle beboerne i området og ikke kun dem, der var tilsluttet fællesantenneanlæg. 8 kabel-tv-stationer standsede programvirksomheden inden den egentlige forsøgsperiodes udløb, nogle af dem efter kun ganske få udsendelser. Kun 1 trådløs tv-station lukkede i den periode.

De 12 kabel-tv-stationer, som undersøgelsen af udviklingen for lokal-tv omfatter, har tilsammen et befolkningsunderlag på ca. 60.000 husstande tilsluttet fællesantenneanlæg. Halvdelen af dem har udover egentlige programmer sendt tekst-tv med informationer om lokale emner. Desuden har Ishøj Kommune tilladelse til udelukkende at sende tekst-tv.

2. Sendetid

Den gruppe af tv-stationer, der sender under 5 timer om ugen, skiller sig ud ved at have skåret deres sendetid ned fra 3 til 2 timer i gennemsnit mellem marts 1985 og marts 1986. I samme tidsrum øgede alle stationerne deres sendetid fra 7 til 9 timer i gennemsnit.

* Lokal-tv-stationerne kom senere i gang end nærradioerne, og deres sendetidsforandringer er derfor opgjort i tiden mellem 1985 og 1986 i stedet for 1983 og 1986 som for radioernes vedkommende.

Den følgende oversigt viser, hvordan sendetidens omfang har ændret sig for små og store lokal-tv-stationer. Kanal 2 og Weekend TV er opført for sig, da de på grund af deres størrelse adskiller sig væsentligt fra de andre stationer.

SENDETID Tabellen viser den ugentlige sendetid i timer
(i gennemsnit pr. station)

Stationsgruppe	1985	1986	Ændring
Stor	9	13	4
Lille	3	2	÷1
Alle	7	9	2
Weekend TV	18,5	20,5	2
Kanal 2	15	32	17

Det skal nævnes, at gruppen af små stationer omfatter 3, der kun sender nogle få udsendelser om året. De er derfor ikke medregnet her.

3. Personale

Fra forsøgenes start til marts 1986 øgede lokal-tv-stationerne deres personale med gennemsnitlig omkring 50%, fra ca. 25 til 37 personer pr. station. Den samme forskel mellem store og små stationer, som gælder for sendetidens omfang, er også at finde på personalesiden. Mens de store stationer har mere end fordoblet deres antal af medarbejdere - især de ulønnede - har de små stationer skåret ned med omkring 25%, svarende nogenlunde til nedgangen i sendetid.

Forholdet mellem antallet af lønnede og frivillige medarbejdere på de små tv-stationer er det samme som på nærradioerne, omkring 1 til 10. Derimod er næsten halvdelen af medarbejderne på de store stationer lønnede, og dette forhold har kun ændret sig lidt i løbet af forsøgsperioden.

Taget under ét har lokal-tv-stationerne i 1986 to frivillige medarbejdere for hver lønnet, mens forholdet i starten af forsøgsperioden var 3 frivillige for hver lønnet medarbejder.

I oversigten nedenfor vises antallet af frivillige og lønnede medarbejdere pr. station (i gennemsnit) og stigning/nedgang i personalet fra forsøgets start til marts 1986.

PERSONALE

	Forsøgets start			Marts 1986			Ændring		
	Friv.	Løn.	I alt	Friv.	Løn.	I alt	Friv.	Løn.	I alt
Stor	6	6	12	16	11,4	27,4	10	5,4	15,4
Lille	13	0,5	13,5	9	1	10	÷4	0,5	÷3,5
Alle	19	6,5	25,5	25	12,4	37,4	6	5,9	11,9
Weekend TV	0	25	25	0	60	60	0	35	35
Kanal 2	1	6	7	0	76	76	÷1	70	69

4. Teknisk udstyr til programproduktion

Den gennemsnitlige investering for de små stationer var 106.000 kr. pr. station ved starten og 264.000 kr. for hele forsøgsperioden. For de store stationer var tallene henholdsvis 1,7 mill.kr. og 2,5 mill.kr.

Weekend TV og Kanal 2 opgiver at have investeret henholdsvis 3,7 mill.kr. plus 7,8 mill.kr. i lejeafgift, og 12 mill.kr.

TEKNISK UDSTYR	Ved forsøgets start (i kr.)	Hele perioden (i kr.)
Stor	1.728.000	2.449.000
Lille	106.000	264.000
Alle	874.000	1.299.000
Weekend TV	3.700.000	11.500.000
Kanal 2	5.000.000	12.000.000

De fleste stationer var tilfredse med deres tekniske udstyr, men 5 af dem ville gerne have haft mere professionelt udstyr. Ligesom en del af radioerne beklagede også nogle tv-stationer, at de ikke havde mulighed for direkte udsendelse fra begivenheder uden for studiet.

Omkring halvdelen af stationerne oplyser, at de har egne teknikere til at reparere og vedligeholde udstyret, og at de uddanner teknikere på eksterne og interne kurser til at producere programmer.

5. Programpolitik ("åben kanal")

2 ud af 3 tv-stationer har givet andre end deres egne medarbejdere lejlighed til at få produceret og/eller udsendt programmer. Kun 2 stationer har skiftet politik på dette område i løbet af forsøgsperioden og har åbnet for adgang - i begge tilfælde for at tjene penge. I øvrigt er de mest almindelige betingelser for adgang, at brugerne skal have teknisk hjælp fra stationens medarbejdere eller i forvejen kunne betjene udstyret, og at stationen godkender programmet. 2 stationer har drevet workshop og oplyser at have omkring 10 brugere pr. måned. 1 station - den kommunale tv-station i Odense - har fungeret som "åben kanal" med 3 brugere om måneden.

Gennemsnitlig har de store stationer haft 12 og de små 2 brugere pr. måned. Forklaringen på den store forskel mellem de to grupper af stationer skal formentlig først og fremmest findes i forskellen på antallet af sendetimer.

6. Salg af sendetid

Halvdelen af stationerne sælger sendetid. Blandt de store stationer er der kun 2, som ikke gør det, mens kun 2 af de små gør det. Priserne varierer stærkt - fra 50 til 1.200 kr. i minuttet. De fleste tager dog under 500 kr. pr. minut plus et startgebyr på omkring 1.000 kr.

Køberne er i næsten alle tilfælde faglige organisationer, foreninger og politiske partier.

7. Kommunal information

6 stationer (deriblandt en kommunal station i Odense) sender mere eller mindre regelmæssigt informationer fra kommunen. Desuden driver Ishøj Kommune en tekst-tv-station, der sender kommunal og anden information det meste af døgnet.

3 stationer får betaling for det - heraf 2 for at sende informationerne som tekst-tv ud over deres normale programvirksomhed.

8. Betjening af særlige grupper

Særlige redaktioner eller programmer for bestemte grupper som børn og unge, kvinder og indvandrere, er mindre udbredt i lokal-tv end i nærradio. Mens næsten alle radioerne betjener sådanne grupper, gør kun hver tredje tv-station det. De har alle børne- og ungdomsudsendelser, 1 station sender programmer for kvinder, 2 for indvandrere og 1 for andre (ældre og psykisk belastede).

9. Indbyrdes samarbejde

12 stationer har delt kanal med andre stationer i forsøgsperioden, og halvdelen af dem melder om problemer med hensyn til fordelingen af sendetiden. Ingen har haft anden form for samarbejde med de stationer, de delte kanal med. Derimod oplyser 13 stationer at have samarbejdet med andre stationer, oftest programudveksling.

Så godt som alle stationerne agter at søge sendetilladelse 1 en eventuel permanent lokal-tv-ordning. Et par stationer har ikke bestemt sig, og et par siger nej - én af økonomiske grunde, og én kabel-tv-station, fordi den finder, at de godt 500 tilsluttede husstande udgør for lille et publikum til regelmæssig lokal-tv-virksomhed.

2 stationer nævner, at de gerne vil have mulighed for reklamefinansiering i fremtiden, og 2 vil overgå fra kabel til trådløs spredning for at nå flere seere i området.

10. Sammenfatning

Erfaringerne fra forsøget peger på, at lokal-tv i mindre grad end nærradio bliver for amatører. Driftsomkostningerne pr. sendetime er gennemsnitlig mere end 10 gange højere for lokal-tv. Det gælder både for stationerne som helhed og for de mest "beskedne" - dem, der ikke har lønnede medarbejdere. Også de tekniske omkostninger er betydelig højere for tv end for radio.

At kravene til både teknisk og programmæssig kvalitet opfattes som højere af tv-stationerne fremgår af, at der er 3 gange så mange journalister beskæftiget på en gennemsnitlig tv-station som på en radiostation. De store tv-stationer har næsten lige så mange lønnede som frivillige medarbejdere, mens selv de mest professionelle radioer, de dagbladsejede, har dobbelt så mange frivillige som lønnede medarbejdere.

Med et par undtagelser har alle lokal-tv-stationerne en forening, et selskab eller en organisation med et andet formål end fjernsynsdrift i ryggen. Til sammenligning kan det nævnes, at en tredjedel af nærradioerne i forsøgsperioden blev drevet af foreninger dannet til formålet og uden fast tilhørsforhold til andre.

Ifølge tv-stationernes egen bedømmelse har de færreste ændret sig i løbet af forsøgsperioden i forhold til de formål og planer, de startede med. Et par stationer anfører, at de er blevet mere professionelle. Andre beklager, at de har sendt mindre end planlagt, fordi der var for få penge, eller fordi lokale beboeres interesse for selv at producere programmer var ringere end ventet.

På grund af omkostningsniveauet og de højere tekniske krav til tv er det dog ikke overraskende, at lokal-tv har udviklet sig mere beskedent i løbet af forsøgsperioden end nærradioerne.

BILAG

Bilag 1**Lokalradio- og -TV-udvalget**

Kulturministeriet

Nybrogade 2

1203 København K

(01) 92 33 70

København, den 1. juni 1987

j.nr. 0140-5-85

KG/pbn

Udvalgets sammensætning**Medlem:**

Fuldmægtig Hanne Bonne Jørgensen

Afdelingschef Jørgen Brummerstedt

Oplysningskonsulent Dorte Christensen

Journalist Tove Hygum Jakobsen

Proprietær Jakob Højlund

Borgmester Jørgen Jørgensen

Underdirektør Finn Kern

Socialrådgiver Gerda Louw Larsen (formand)

Sognepræst Villy Mølgaard

Overingeniør Børge Nielsen

Ekspeditionssekretær Børge E. Nielsen

Lektor Ole Prehn

Programchef Finn Rowold

Sektionsleder Erik Nordahl Svendsen

Tilforordnet af ministeriet:

Fuldmægtig Klaus Groos

Sekretariat:Forskningssekretær, fuldmægtig
Vibeke G. Petersen

Assistent Pia Bjerre Nielsen

Udpeget af:Amtsrådsforeningen
i Danmark

Danmarks Radio

Forbrugerrådet

Dansk Journalistforbund

Ministeren

Kommunernes Lands-
foreningDanske Dagblades
Forening

Ministeren

Danske Lytteres og
Fjernseeres Fælles-
forbundGeneraldirektoratet for
Post- og Telegraf-
væsenet

Ministeren

Statens Humanistiske
Forskningsråd

Danmarks Radio

Statens Samfundsviden-
skabelige Forskningsråd

Bilag 2

Lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed

(Lokal radiovirksomhed)

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:
Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1

I lov nr. 421 af 15. juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed, som ændret senest ved lov nr. 276 af 6. juni 1985, foretages følgende ændringer:

1. § 1 affattes således:

»§ 1. Danmarks Radio har ret til spredning af lyd- og billedprogrammer til almenheden ved hjælp af radioanlæg.

Stk. 2. Selskaber, foreninger o.lign. samt kommuner, der har fået tilladelse efter kapitel 2 a, kan i overensstemmelse med tilladelsen sprede programmer til almenheden ved hjælp af radioanlæg.«

2. § 3, *stk. 3* og 4, ophæves.

3. Efter § 3 indsættes:

»§ 3 a. Lyd- og billedprogrammer må endvidere uanset § 3 fordeles ved hjælp af fællesantenneanlæg og andre kabelanlæg til lokaler, som anvendes til privatbeboelse, i følgende tilfælde:

- 1) Danmarks Radio har ret til at lade programmer fordele.
- 2) Selskaber, foreninger o.lign. samt kommuner, der har fået tilladelse efter kapitel 2 a, kan i overensstemmelse med tilladelsen lade programmer fordele.
- 3) Det nævn, der er omtalt i § 15 e, kan i særlige tilfælde tillade, at programmer om enkeltstående begivenheder af lokal karakter fordeles i kortere perioder inden for et lokalt område. Hvor et nævn ikke

er oprettet, træffes afgørelsen af det udvalg, der er omtalt i § 15 h.

- 4) Fordeling af programmer kan uden tilladelse ske i anlæg, som ikke omfatter mere end 25 tilslutninger i en bygning eller en gruppe af nærliggende bygninger.

§ 3 b. Det påhviler ejere af fællesantenneanlæg og andre kabelanlæg til lokaler, som anvendes til privatbeboelse, at sikre, at der i anlægget sker en fordeling af Danmarks Radios fjernsynsprogrammer og andre landsdækkende eller til modtagelse i det pågældende område bestemte regionale fjernsynsprogrammer, som udsendes i overensstemmelse med gældende lov.«

4. Efter § 15 indsættes som *kapitel 2 a*:

»Kapitel 2 a

Lokal radiovirksomhed

§ 15 a. Det nævn, der er omtalt i § 15 e, kan give selskaber, foreninger o.lign. tilladelse til radiovirksomhed ved hjælp af radioanlæg eller kabelanlæg inden for et lokalt område. Tilladelse kan dog ikke gives til selskaber m.v., hvori erhvervsvirksomheder, herunder dagblade, har bestemmende indflydelse.

Stk. 2. Tilladelse kan kun udstedes, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Udstedes tilladelse til et selskab, en forening el.lign., skal et flertal af bestyrelsens medlemmer have bopæl i området.
- 2) Selskabet, foreningen el.lign., skal have radiovirksomhed som eneste formål.

Stk. 3. Kommuner har ret til at få en tilladelse som nævnt i stk. 1, såfremt kommunens formål med programvirksomheden alene vil være at stille produktions- og sendefaciliteter til rådighed for interesserede borgere og at formidle kommunal information.

Stk. 4. Tilladelsens indehaver skal selvstændigt udøve programvirksomheden. Sendetid må ikke mod vederlag stilles til rådighed for politiske partier og religiøse bevægelser. Programvirksomheden må kun i særlige tilfælde omfatte programmer, der udsendes samtidig af en anden indehaver af en tilladelse,

Stk. 5. Tilladelse til programspredning ved hjælp af radioanlæg er betinget af, at der inden for en fastsat frist, der kan forlænges, foreligger tilladelse til radiospredning efter lov om radiokommunikation.

§ 15 b. Tilladelse udstedes for en bestemt periode, **der maksimalt** kan være 3 år. Fornyelse af tilladelse kan ske ved periodens udløb.

Stk. 2. I ansøgninger om sendetilladelse skal der gives en beskrivelse af programvirksomheden, således at det navn, der er omtalt i § 15 e, kan påse, at denne har tilknytning til det lokale område. Ved behandlingen af ansøgninger skal nævnet søge at sikre det enkelte lokale område en samlet programvirksomhed af alsidig karakter.

Stk. 3. Nævnet kan i forbindelse med udstedelsen af en tilladelse bl.a. stille vilkår om, at programvirksomheden udøves i overensstemmelse med ansøgningen.

§ 15 c. Tilladelsens indehaver skal optage og i 3 måneder opbevare alle udsendelser på bånd i overensstemmelse med regler, der fastsættes af ministeren for kulturelle anliggender. I forbindelse med behandlingen af en sag vedrørende programvirksomheden kan det pålægges indehaveren at aflevere optagelser af udsendelserne. Hvis behandlingen af sager vedrørende programvirksomheden gør det nødvendigt, kan det pålægges indehaveren at opbevare bånd i mere end 3 måneder.

§ 15 d. Tilladelsens indehaver skal sørge for, at der for hver udsendelse findes en programleder. Programlederen skal i videst muligt omfang have kendskab til, hvem der har

deltaget i eller på anden måde medvirket til udsendelsen.

Stk. 2. Tilladelsens indehaver skal sørge for, at der ved afslutningen af hvert program gives oplysning om, hvem der er programleder.

§ 15 e. Tilladelse efter § 15 a udstedes af et lokalt navn, der nedsættes af kommunalbestyrelsen. Flere kommunalbestyrelser kan nedsætte et fælles navn.

Stk. 2. Nævnet består af et ulige antal medlemmer, mindst 5 og højst 13. Et mindretal vælges direkte af kommunalbestyrelsen. De øvrige medlemmer vælges efter følgende regler: kommunalbestyrelsen indkalder med mindst 14 dages varsel til et møde med deltagelse af lokale foreninger og organisationer, der udvælges efter kommunalbestyrelsens skøn. Der skal ved udøvelsen af dette skøn lægges vægt på en alsidig repræsentation af det lokale foreningsliv. Opnås der på mødet enighed om valget af de øvrige medlemmer til nævnet, anses de pågældende for valgt. Opnås der ikke enighed, vælger kommunalbestyrelsen medlemmerne efter indhentet udtalelse fra de pågældende foreninger og organisationer.

Stk. 3. Nævnets funktionsperiode følger den kommunale valgperiode. Kommunalbestyrelsen fastsætter regler for nævnets virksomhed.

Stk. 4. Nævnets afgørelse om afslag på ansøgning om sendetilladelse i henhold til stk. 1 kan inden 4 uger fra meddelelsen om afgørelsen kræves indbragt for det udvalg, der er omtalt i § 15 h.

§ 15 f. Nævnet fører tilsyn med programvirksomheden og påtaler overtrædelser af loven, bestemmelser fastsat efter loven og vilkår for tilladelser.

Stk. 2. Nævnet kan afkræve en tilladelses indehaver oplysninger om virksomhedens drift.

Stk. 3. En tilladelse kan inddrages midlertidigt eller endeligt, hvis indehaveren ikke udnytter tilladelsen, eller der sker en væsentlig afbrydelse af programvirksomheden.

Stk. 4. En tilladelse kan inddrages midlertidigt eller endeligt, hvis indehaveren

1) ikke længere opfylder betingelserne i § 15 a, stk. 2,

- 2) overtræder § 15 a, stk. 4,
- 3) tilsidesætter § 15 c eller pålæg, der er meddelt efter denne bestemmelse, eller
- 4) overtræder § 15 d.

Stk. 5. En tilladelse kan i øvrigt inddrages midlertidigt eller endeligt, hvis en overtrædelse som nævnt i stk. 1 er grov, eller overtrædelser er ofte gentagne.

Stk. 6. Nævnets afgørelse om inddragelse af en tilladelse kan inden 4 uger fra meddelelsen om afgørelsen kræves indbragt for det udvalg, der er omtalt i § 15 h. En klage har opsættende virkning, medmindre udvalget bestemmer andet.

§ 15 g. Bestemmelserne i §§ 9-11 i lov om pressens brug finder tilsvarende anvendelse på spørgsmål om berigtigelse i forbindelse med lokal radiovirksomhed. I sådanne sager erstattes det medlem af berigtigelsesnævnet, som er udpeget efter indstilling fra Danske Dagblades Fællesrepræsentation, med et medlem, som udnævnes af justitsministeren efter indstilling fra ministeren for kulturelle anliggender. Dette medlem skal have kendskab til lokal radiovirksomhed.

Stk. 2. Ved anvendelse af de regler, der er nævnt i stk. 1, sidestilles indehaveren af en tilladelse med redaktøren af et periodisk skrift.

§ 15 h. Ministeren for kulturelle anliggender nedsætter et udvalg med følgende opgaver:

- 1) Efter forhandling med generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet at træffe den endelige administrative afgørelse om fordelingen af sendestationer på lokalområder under hensyn til de frekvensmæssige muligheder.
- 2) At træffe den endelige administrative afgørelse i klagesager om udstedelse af sendetilladelser.

- 3) At træffe den endelige administrative afgørelse i klagesager om inddragelse af sendetilladelser.

- 4) At rådgive ministeren om lokal radiovirksomhed.

Stk. 2. Udvalget består af 5-7 medlemmer, der skal repræsentere juridisk, teknisk og mediemæssig sagkundskab. Udvalget nedsættes for 4 år ad gangen.

Stk. 3. Ministeren fastsætter efter indhentet udtalelse fra udvalget en forretningsorden for dette.

§ 15 i. For tilladelser givet efter § 3 a, nr. 3, finder bestemmelserne i § 15 a, stk. 4, § 15 c, § 15 d og § 15 g anvendelse.

§ 15 j. Ministeren for kulturelle anliggender kan fastsætte regler om lokal radiovirksomhed.«

5. § 22, stk. 1 og 2, affattes således:

»Med bøde straffes den, der

- 1) spreder lyd- eller billedprogrammer, der er bestemt til modtagelse af almenheden ved hjælp af radioanlæg i strid med § 1,
- 2) fordeler lyd- eller billedprogrammer til lokaler, som anvendes til privatbeboelse, ved hjælp af fællesantenneanlæg eller andre kabelanlæg i strid med § 3 eller § 3 a,
- 3) tilsidesætter en afgørelse om berigtigelse, jfr. § 15 g, eller
- 4) overtræder § 3b, § 15 c, § 15 d eller § 21.

Stk. 2. I forskrifter, der udstedes efter § 5 og § 15 j, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.«

§2

Loven træder i kraft den 1. april 1986. §§ 15 a, 15 b, 15 e, 15 h og 15 j træder dog i kraft ved lovens bekendtgørelse i Lovtidende.

Givet på Amalienborg, den 19. december 1985

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/ MIMI STILLING JAKOBSEN

Bilag 3

Lov om forlængelse af forsøg med lokal radio- og fjernsynsvirksomhed

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:

Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1. Den forsøgsmæssige radiovirksomhed i lokale områder, der er iværksat i medfør af § I, stk. 2, i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, som affattet ved lov nr. 249 af 27. maj 1981, vil kunne fortsætte på de hidtil gældende vilkår indtil det tidspunkt, da der i henhold til lovens § 15 a, som affattet ved lov nr. 589 af 19. december 1985, er udstedt tilladelse i den kommune, hvor senderen er opstillet, dog ikke længere end til den 30. september 1986. Ministeren for kulturelle anliggender afgør i tvivlstilfælde, om en tilladelse til forsøg er bortfaldet.

Stk. 2. Den forsøgsmæssige fjernsynsvirksomhed i lokale områder, der er iværksat i medfør af § 1, stk. 2, og § 2, stk. 2, i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, som affattet ved lov nr. 249 af 27. maj 1981, vil kunne fortsætte på de hidtil gældende vilkår indtil den 30. september 1986.

§ 2. Loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende.

Givet på Amalienborg, den 25. marts 1986

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/ H. P. CLAUSEN

Lov nr. 336 af 4. juni 1986

Bilag 4

Lov om forlængelse af forsøg med lokal fjernsynsvirksomhed

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:

Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1. Den forsøgsmæssige fjernsynsvirksomhed i lokale områder, der er iværksat i medfør af § 1, stk. 2, og § 2, stk. 2, i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, som affattet ved lov nr. 249 af 27. maj 1981, vil kunne fortsætte på de hidtil gældende vilkår indtil den 30. september 1987.

§ 2. Loven træder i kraft den 1. oktober 1986.

Givet på Christiansborg slot, den 4. juni 1986

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/ H. P. CLAUSEN

Bilag 5

Lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed

(Lokal radio- og fjernsynsvirksomhed)

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:
Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1

I lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 571 af 8. august 1986, foretages følgende ændringer:

1. I § 3 b indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Såfremt anlæggene indeholder mere end 8 kanaler, skal der tillige stilles en kanal til rådighed for lokale fjernsynsprogrammer, der spredes eller fordeles i det pågældende område i henhold til tilladelse efter kapitel 2 a.«

2. Kapitel 2 as overskrift affattes således:

»Lokal radio- og fjernsynsvirksomhed«.

3. § 15 a affattes således:

»§ 15 a. Det nævn, der er omtalt i § 15 e, kan give selskaber, foreninger og lign. tilladelse til radio- og fjernsynsvirksomhed ved hjælp af radioanlæg eller kabelanlæg inden for et lokalt område.

Stk. 2. Tilladelse kan kun udstedes, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Udstedes tilladelse til et selskab, en forening el. lign., skal et flertal af bestyrelsens medlemmer have bopæl i området.
- 2) Selskabet, foreningen el. lign. skal have radio- eller fjernsynsvirksomhed som eneste formål.
- 3) I selskabet, foreningen el. lign. må erhvervsvirksomheder ikke have bestemmende indflydelse.

Stk. 3. Kommuner har ret til at få en tilladelse som nævnt i stk. 1, såfremt kommunens formål med programvirksomheden alene vil være at stille produktions- og sendefaciliteter til rådighed for interesserede borgere eller at formidle kommunal information.

Stk. 4. Tilladelsens indehaver skal selvstændigt udøve programvirksomheden. Programvirksomheden må kun i særlige tilfælde omfatte programmer, der udsendes samtidig af en anden indehaver af en tilladelse.

Stk. 5. Efter regler fastsat af ministeren for kulturelle anliggender kan det pålægges indehavere af en tilladelse at medvirke til udsendelsen af meddelelser af **beredskabsmæssig** karakter til befolkningen.

Stk. 6. Tilladelse til programspreddning ved hjælp af radioanlæg er betinget af, at der inden for en fastsat frist, der kan forlænges, foreligger tilladelse til radiospreddning efter lov om radiokommunikation.«

4. § 15 b, stk. 1, affattes således:

»Tilladelse udstedes for en bestemt periode, der maksimalt kan være 3 år for radio og 5 år for fjernsyn. Fornyelse af tilladelse kan ske ved periodens udløb.«

5. I § 15 e, stk. 1, indsættes efter 2. pkt. som 3. pkt.:

»Hvis forholdene taler derfor, kan der nedsættes ét nævn for radiovirksomhed og ét nævn for fjernsynsvirksomhed.«

6.1 § 15 f. stk. 4, indsættes efter nr. 2:

»3) tilsidesætter pålæg meddelt efter § 15 a, stk. 5.«

Nr. 3 og 4 bliver herefter nr. 4 og 5.

7. § 15 g, stk. 1, affattes således:

»Bestemmelserne i §§ 9-11 i lov om pressens brug finder tilsvarende anvendelse på spørgsmål om berigtigelse i forbindelse med lokal radio- og fjernsynsvirksomhed. I sådanne sager erstattes det medlem af berigtigelsesnævnet, som er udpeget efter indstilling fra Danske Dagblades Fællesrepræsentation, med et medlem, som udnævnes af justitsministeren efter indstilling fra ministeren for kulturelle anliggender. Dette medlem skal have kendskab til lokal radio- og fjernsynsvirksomhed.«

8. I § 15 h, stk. 1, affattes nr. 4 således:

»4) At rådgive ministeren om lokal radio- og fjernsynsvirksomhed.«

9. § 15 j affattes således:

»§ 15 j. Ministeren for kulturelle anliggender kan fastsætte regler om lokal radio-

og fjernsynsvirksomhed.«

10. § 22, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. I forskrifter, der udstedes efter § 5, § 15 a, stk. 5, og § 15 j, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.«

§2

Stk. 1. Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Stk. 2. Den forsøgsmæssige fjernsynsvirksomhed i lokale områder, der efter lov nr. 336 af 4. juni 1986 om forlængelse af forsøg med lokal fjernsynsvirksomhed kan fortsætte indtil den 30. september 1987, vil kunne fortsætte på de hidtil gældende vilkår ud over den 30. september 1987 indtil det tidspunkt, da tilladelse er udstedt i den kommune, hvor senderen er opstillet eller fællesantenneanlægget er beliggende, dog ikke længere end til den 31. december 1987. Ministeren for kulturelle anliggender afgør i tvivlstilfælde, om en tilladelse til forsøg er bortfaldet.

Givet på Christiansborg slot, den 10. juni 1987

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/ H. P. CLAUSEN

Bilag 6**Lokalradio- og -TV-udvalget**

København, den 1. april 1986

Kulturministeriet

-/pbn/TV

Nybrogade 2

1203 København K

(01) 13 93 01

Lokal-tv-stationer pr. 1. april 1986

TV

Kabel/Trådløs Navn og adresse**København og Frederiksberg**

T: 56/53

KANAL 2

Nordre Fasanvej 111

2000 København F

T: 56/53

KØBENHAVNS KRISTNE RADIO/TV

TV-Gården

Vældegårdsvej 10 - 14

2600 Glostrup

K

TVT (TV Tingbjerg)

Terasserne 40

2700 Brønshøj

Københavns amt

K

ISHØJ TEKST-TV

Ishøj Store Torv 20

2635 Ishøj

T: 25

VESTEGNENS LOKAL-TV

Kanal 25

City 2, nr. 400

2630 Tåstrup

Frederiksborg amt

K VAPNAGAARD-SENDEREN
Blishøj 15 kldr.
3000 Helsingør

Storstrøms amt

K FENSMARK LOKAL TV
Antenneforeningen Holmegaard
Tjørnevej 97
Fensmark
4700 Næstved

K Kulturelt Samråd i Næstved
Grønnegades Kaserne
4700 Næstved

K LOKAL TV NÆSTVED
Postboks 180
4700 Næstved

Bornholms amt

T: 59 TV-BORNHOLM
Storegade 30
3700 Rønne

Fyns amt

K	STRIB LOKAL-TV Kåsvænget 49 Strib 5500 Middelfart
T: 52	TV SVENDBORG Svendborgskolen Skårupøre Strandvej 3 5700 Svendborg
T: 53	KANAL FYN Jernbanegade 3 5000 Odense C
T: 53	ODENSE LOKAL-TV v/C.M. Toft Klokkevænget 1 5270 Odense N
T: 53	Odense kommune Rådhuset, Flakhaven 5000 Odense C
T: 53	TV-ODENSE Kongensgade 68 5000 Odense C

Ribe amt

K De samvirkende Antenne-
foreninger
v/S.C.Svenning
Begonievej 8
6705 Esbjerg

K ALT/TV-ESBJERG
Norgesgade 55
6700 Esbjerg

K KANAL ESBJERG
Englandsgade 36
6700 Esbjerg

Vejle amt

T:51 TV FREDERICIA
Dalegade 61
7000 Fredericia

Århus amt

K ODDER LOKAL-TV
Holsteinsgade 16
8300 Odder

T: 54 KANAL A TV
Postboks 1881
8270 Højbjerg

Nordjyllands amt

K HIRTSHALS LOKAL-TV
Postboks 126
9850 Hirtshals

K HJØRRING LOKAL-TV
Nørregade 35 o.g.
Postboks 161
9800 Hjørring

T: 54 TV AALBORG
Europaplads 4
9000 Aalborg

Bilag 7

Reklamefinansieringens rolle for nærradio og lokal-tv

I rapporten "Reklame i nærradio og lokal-tv: Nogle afsætningsøkonomiske overvejelser" har lektor Lars Grønholdt og professor Flemming Hansen, Handelshøjskolen i København, redegjort for, hvilken rolle reklamefinansiering kan spille for nærradio og lokal-tv.

Denne rapport er ikke en del af Lokalradio- og -TV-udvalgets opfølgning af forsøgsordningen, men en del af Kulturministeriets undersøgelser med henblik på det lovforslag, der skulle fremsættes i begyndelsen af 1987.

Det følgende er et resumé af rapporten.

Reklame i nærradio

1. Annoncørerne køber adgang til at tale til lytterne. Den pris, de er villige til at betale, afhænger især af følgende forhold:
 1. Målgruppen. Forskellige annoncører er interesseret i at henvende sig til forskellige typer af personer. Nogle målgrupper er under alle omstændigheder mere attraktive end andre. Yngre, "trend-sættende", udadvendte personer med en god indkomst er mere attraktive end ældre enlige. Lytterkredsens sammensætning influerer derfor på reklameprisen.
 2. Stationens størrelse. I et område med flere stationer vil annoncører vælge de største. De giver kontakt til flest mennesker og har gerne bedre udstyr og bedre programkvalitet. Dermed tilbyder de mere attraktive "omgivelser" for reklamerne.
 3. Programtype og udsendelsestidspunkt er begge med til at tiltrække de ønskede målgrupper, idet forskellige typer af lyttere hører på forskellige typer af programmer på forskellige tidspunkter af dagen.

2. Netop fordi radioreklame-køberen fokuserer på antallet og arten af de lyttere, han når ud til, er informationer om radiolytningens omfang og karakter afgørende for salget af radioreklamer. Særlig to forhold er vigtige: Den gennemsnitlige dækning på forskellige tidspunkter af døgnet og den akkumulerede dækning, en station opnår, det vil sige det antal mennesker, der inden for en given periode har lyttet mindst én gang til stationen.

Nærradiolytningen anslås til maksimalt at kunne udgøre 1,5-2 timer pr. dag, afhængigt af udbudets omfang og kvalitet.

3. Radiostationens reklamepotentiale afhænger bl.a. af følgende faktorer:

1. Sendetidens omfang: Udenlandske erfaringer viser, at en lang sendetid er at foretrække.

2. Reklameandelen: Begrænsninger i den del af sendetiden, der kan bruges til reklameindslag, kan have flere former:

maksimal procentdel inden for en længere periode, for eksempel en uge eller en måned,
maksimal procentdel inden for en time.

I USA udgør reklameindslag 17-20% pr. sendetime, i England 10%, i Belgien 5%, i Holland endnu mindre, i Vesttyskland 10%.

3. Spotprisen: Den angiver prisen på et 30 sekunders reklameindslag pr. 1.000 lyttere.

Den for danske forhold mest rimelige pris, baseret på udenlandske erfaringer, synes at være 15 kr.

4. Radioreklamens former

1. Mest almindelig er spotformen - et færdigproduceret indslag, fremstillet af annoncøren, eventuelt i samarbejde med reklamebureau og/eller radiostation. Indslaget skydes ind mellem programmets øvrige punkter.

2. Speakerannoncering - her læser speakeren reklameteksten op i forbindelse med nyheder, sportsresultater og lign. Denne form har meget lave produktionsomkostninger.

3. Sponsorering forekommer ved, at en annoncør køber retten til et helt program, således at annoncørens reklamer indgår før, under og efter programmet.

5. Radioannoncørerne

Der er tre grupper af annoncører:

1. Lokale, der annoncerer lokalt.
2. Nationale, der annoncerer nationalt, ofte gennem network.
3. Nationale, der annoncerer lokalt i udvalgte områder som supplement til et i øvrigt nationalt reklameprogram/spot.

På de fleste markeder udgør den lokale annoncering langt den største del. I USA 75%, i England ca. 90% (den er dog for nedadgående). Det er først og fremmest detailhandel og servicevirksomheder (banker, restauranter og lignende), der annoncerer.

Network-annoncøren er interesseret i dækning gennem få, men store stationer. Den lokale annoncør er primært interesseret i en dækning, der bedst muligt svarer til det område, han betjener, eller det geografiske delmarked, han ønsker at supplere sin nationale annoncering i. Radioreklamen er mest attraktiv for annoncøren dér, hvor stationens dækningsområde falder sammen med hans serviceområde. Bliver dækningsområdet for stort, så det går ind i andre byer og oplandsområder, bliver reklamen mindre effektiv og prisen pr. effektiv eksponering højere. Det vil sige, at en radiostation har de bedste muligheder for reklameindtjening, når den dækker et naturligt handelsområde. De fleste af disse områder er karakteriseret ved at være underlag for et eller flere lokale dagblade. Antallet af udgiverbyer for lokale dagblade er således et minimalt skøn over antallet af relevante handelsområder i Danmark. Dem er der 37 af.

6. Radioreklame i forsøgsperioden

Hvis man forudsætter, at en radiostation må sælge 10% af sin sendetid til reklamer, det vil sige 6 minutter pr. time, at den tilladte reklametid udnyttes til fulde, og

at prisen er 15 kr. pr. 1.000 lyttere for et 30 sekunders reklameindslag, ville forsøgsperiodens nærradioer tjene ca. 100 mill, kr. pr. år.

Baseret på de budgettal, stationerne har opgivet for deres virksomhed i forsøgsperioden, er den gennemsnitlige driftspris pr. udsendelsestime udregnet til at være 338 kr. Det er herefter muligt at beregne, hvor stort lytterunderlag der kræves for at dække driftsomkostningerne. Reklamepotentialet vokser proportionalt med lyttertallet, og det fremgår, at de gennemsnitlige driftsudgifter dækkes med et lyttertal på 1.900 pr. time. Det skal dog bemærkes, at det tager tid at opbygge et reklamemarked - man må regne med en 3-5 årig tilpasningsperiode.

7. Radioreklame efter en tilpasningsperiode

I forsøgsperioden har kun godt halvdelen af den danske befolkning haft adgang til at høre nærradio, og kvaliteten af udbudet har været meget varierende. Kun i enkelte områder, som bl.a. det midt- og vestjyske, har nærradioernes potentiale været fuldt udnyttet. Det er naturligt at antage, at der med reklamefinansiering i de fleste større og mellemstore danske provinsbyer vil opstå en eller flere nærradioer, der i indbyrdes konkurrence vil opnå et dækningsområde og lyttertal svarende til det, der er kendt i Midt- og Vestjylland. Det er også sandsynligt, at én eller nogle få stationer vil blive dominerende i hvert område.

Ud over de egentlige nærradioer, der betjener over- eller underordnede geografiske områder, vil der, ikke mindst i de større byer, udvikle sig specialradioer, som henvender sig til specielle målgrupper som ældre, erhvervsdrivende, studenter og lign. Sådanne stationers mulighed for at få deres programvirksomhed finansieret gennem reklamer hænger sammen med attraktiviteten af deres målgruppe og deres evne til at tiltrække denne målgruppe.

Det er nærliggende at overveje, i hvilken grad mindre nærradioer vil kunne finansieres alene gennem reklame.

Finske erfaringer viser, at reklamefinansierede stationer ikke har væsentlige indtægter fra andre kilder som frivillige bidrag, medlemskontingenter, og tilskud af forskellig art. Specielt mindre stationer med mere specielle målgrupper vil nok få svært ved at få alle omkostninger dækket gennem reklame. Til gengæld har de gode muligheder for at trække på andre finansieringsmuligheder. En række af dem vil derfor nok vælge ikke at satse på reklamefinansiering.

8. Antager man, at den daglige nærradiolytning er på 1,5 time pr. dansker, at der er 12 reklamespots pr. udsendelsestid til 15 kr. pr. spot pr. 1.000 lyttere, bliver der en årlig indtægt fra reklamer til alle nærradioer på 340 mill. kr. Dette er den maksimale indtægt. Antager man, at potentialet kun udnyttes med 80%, bliver indtægten på 270 mill. kr. pr. år, svarende til 3-4% af den samlede danske reklameomsætning.

9. Forholdet til andre medier

Den samlede lokalannoncering i dagblade, distriktsblade og gennem tryksager er opgjort til ca. 3 mia. kr. i 1983, fordelt med ca. 1/3 til hver kategori. Tilkomsten af radioreklame vil utvivlsomt føre til øget reklameomsætning, men man må antage, at hovedparten af pengene til radioreklame må hentes fra de 3 mia. kr.

Hvor der er knaphed på tv-reklamer, væltes reklamemidler over på radio. Hvor der findes nationale radiostationer, går en del af omsætningen hertil, ellers kanaliseres den videre til regionale og lokale stationer via network salgsorganisationer. Det er givet, at såfremt den reklametid, der udbydes i TV 2, ikke er tilstrækkelig til at dække annoncørernes behov, vil der opstå networksalg af national annoncering til nærradioer.

Et forsigtigt skøn siger, at nærradioerne vil kunne opnå ca. 1/3 af deres annonceindtægter fra nationale annoncører. Dette vil, efter at tilpasning har fundet sted, svare til 90 mill. kr. eller 15-20% af den forventede reklameomsætning i TV 2. Med hensyn til lokal annoncering

viser erfaringer fra udlandet, at ikke mindst distriktsbladene rammes af radioreklamen. Man kan få en fornemmelse af den betydning, det vil få for de enkelte grupper, ved at opstille følgende fordeling af 2/3 af annonceindtægterne (180 mill, kr.):

1/5 (36 mill, kr.) fra udvidelse af lokalannonceringens omfang,

2/5 fra distriktsbladene,

1/5 fra dagbladene,

1/5 fra tryksagsreklame.

10. Radioreklamens afsætning

Den nationale og den lokale radioreklame kræver meget forskellige afsætningskanaler. Den lokale annoncering vil i høj grad foregå som direkte samhandel mellem radioen og de lokale annoncører. For større annoncører vil lokale reklamebureauer spille en rolle som mellemhandlere og medhjælpere ved den tekniske produktion.

Den nationale annoncering, hvad enten det er network- eller spotannoncering, vil i langt større udstrækning blive administreret gennem de større centrale reklamebureauer, først og fremmest i København. Reklamebureauernes rolle er dog alt i alt mindre ved radio- end ved tv-reklame. Hvis den udbudte tv-reklametid ikke dækker annoncørernes behov, vil network-reklamer i radioerne som nævnt være et attraktivt alternativ. Større, godt dækkende lokale radiostationer vil finde sammen i salgsorganisationer, der varetager stationernes fælles interesser over for de større nationale annoncører og disses reklamebureauer. I takt med nærradioernes udvikling vil et sådant system kunne udvikle sig til et alternativ til tv-reklamering. Der er ingen tvivl om, at network-annoncering i radioen for den nationale annoncør må ses som en erstatning for tv-reklame.

Reklame i lokal-tv

1. Når tv i det lokale mediemønster skal vurderes i forhold til radio, er der specielt to ting, der er afgørende: Produktionsomkostninger for udsendelser og produktionsom-

kostninger for reklameindslag. TV-produktion og -udsendelse er ulige meget dyrere end radioproduktion og -udsendelse.

Sammenligner man fremstillingsprisen på et 30 sekunders spot i radioen med et tilsvarende spot i tv fremstillet i rimelig kvalitet, vil det sidstnævnte koste 20-40 gange så meget. Regner man med produktionsomkostninger på tv-spots på 200.000 kr. eller mere, er de tilsvarende radio-spots omkostninger 5-10.000 kr.

Væsentlig lokal-tv-annoncering for lokale foretagender kan man kun forvente i hovedstadsområdet og i enkelte større provinsbyer. Kun her findes de virksomheder, som er store nok til at have råd til produktionsomkostningerne ved tv-reklamering. Denne omkostning kan naturligvis nedsættes, men der er en nedre grænse, fordi annoncørernes indslag vil blive sammenlignet med de reklameindslag, der sendes i TV 2. Lokal-tv-stationer vil derfor se sig om efter nationale annoncører. Disse vil kunne benytte allerede producerede nationale indslag, og de vil være interesserede i at supplere med lokale indslag i lokal-tv i det omfang, deres behov ikke dækkes af nationale udbud. Deres interesse vil imidlertid stadig være den bredest mulige dækning, og reklamenetwork er et nærliggende bindeled mellem de lokale stationer og de nationale annoncører.

Også i en situation, hvor der ikke er tale om egentlig mangel på annonceplads i nationalt tv, vil lokale tv-stationer kunne skaffe sig national reklameomsætning gennem en hensigtsmæssig prispolitik. Kan de udbyde en rimelig dækning til priser, der er konkurrencedygtige, kan de også flytte omsætning fra TV 2 til lokal-tv.

2. Forsøgsperiodens reklamepotentiale

Sætter man en spotpris på 60 kr. pr. 1.000 seere for et 30 sekunders reklameindslag (den pris, TV 2 lovgivningen opererer med) og en reklametid på 10%, skønnes den årlige reklameindtægt for lokal-tv at være på 210 mill. kr. Tager man højde for, at små tv-stationer vil få svært ved at sælge reklametiden fuldt ud, og at reklametiden

muligvis ikke vil blive så høj som 10% af den samlede sendetid i betragtning af, at TV 2's reklametid er begrænset til 15 minutter pr. dag, skønnes indtægterne at være 170 mill.kr .

75% af disse indtægter vil falde i hovedstadsområdet, hvis man regner ud fra seertal for lokal-tv i forsøgsperioden .

Regner man ud fra seerundersøgelser for de to københavnske tv-stationer, Kanal 2 og Weekend TV, ville disse kunne tjene ca. 80 mill. kr. tilsammen med en reklametid på 15 minutter pr. dag.

Det er åbenbart, at en række mindre lokal-tv-stationer vil overveje muligheden for andet end reklamefinansiering .

3. TV-reklame efter en tilpasningsperiode

Man kan anslå, at et seerunderlag på ca. 30.000 er nødvendigt for at kunne sikre tilstrækkelig store reklameindtægter til at dække driftsomkostningerne. Det betyder, at ud over hovedstadsregionen kan 24 bykommuner komme på tale. Sætter man, at de kommercielle tv-stationer vil kunne tiltrække samme seertal som forsøgsperiodens stationer, kan man skønne en potentiel reklameindtægt på i alt ca. 500 mill. kr. årlig for lokal-tv.

På lokal-tv-markedet vil reklamebureauer spille en større rolle end ved formidlingen af radioreklame. Nettoindtjeningen for lokal-tv-stationerne vil derfor være noget mindre .

Om disse indtægter kan realiseres, hænger naturligt sammen med, om den nationale efterspørgsel er tilstrækkelig stor til, at der kan kanaliseres nok til de lokale stationer, uden at dette kræver en væsentlig prissænkning .

Et lokal-tv-net med reklameindtægter på 500 mill. kr. om året vil påvirke TV 2 på flere måder. For det første må en del af de lokale tv-stationers seere hentes fra TV 2. Derved forringes TV 2 som reklamemedium, og dets

indtjening falder tilsvarende. For det andet gælder, at selv om der er rigelig efterspørgsel til TV 2's udbud af reklametid, så er det ikke givet, at der kan afsættes for 500 mill. kr. udover TV 2's.

Er dette ikke tilfældet, vil det forringe TV 2's indtjening. Den samlede virkning på TV 2's økonomi kan ikke opgøres, men det er givet, at den vil blive væsentlig. Under alle omstændigheder er det realistisk at antage, at lokal-tv med reklamer vil kunne bære udviklingen og finansieringen af en række lokale tv-stationer i større byer.

Bilag 8

Overtrædelser af forbudet mod reklame og kommerciel sponsorvirksomhed

Tidspunkt:	Station:	<u>Reklamer for:</u>
Sept. 1984	The Voice	Reklamefirma, Pensionsforsikringskassens, Statsanstalten for Livsforsikring, FDM.
	Byens Radio	Loppemarked.
	Radio Romer	Slagterforretning, Radioforhandler.
	TV Bornholm	Telopkort for Bornholms trafikken, Bornholms Trafikelskab, banker, dagblad, forsikringsselskab.
Dec. 1984	TV-Alborg	Telopkort for møbelforretning, hyrevognsselskab, bryggeri, pengeinstitutter, ejendomsmægler, gramofonforretning, trykkeri, murerforretning.
Jan. 1985	Odense Nærradio	I virksomhedsportrætter, boligformidling, jobannoncering. Kommerciel sponsorvirksomhed i forbindelse med virksomhedsportrætterne og en udsendelse fra et diskotek.
Feb. 1985	Vestegnens Lokal-TV	BR-legetøj, Sparekassen, Rødovre Centrum, Glostrup Centret, Bilka, Hennes & Mauritz, Toms fabrikker, Bilka, alle i julekalender-udsendelser, Hundige Centret. Desuden for Mercandia rederiet.

	The Voice	Kanal 2 dekodere, antenne-service, programbrochure (undskyldende omstændigheder forelå).
Marts 1985	Kanal A-TV	Honda, Firestone.
	Radio 83	Radioforretning, forretninger hvor bingopræmier kan hentes.
	Radio Roskilde TV-Odense	Roskilde Bank Speakeren iført t-shirt med reklame for forretning, der leverer bingo-præmie.
Juni 1985	The Voice	Centurion, "Deres", Smirnoff.
Jan. 1986	KKR	Dagbladet Aktuelt (bingo).
	Aalborg Nærradio	Forretninger, der leverer gavekort til præmier.
	Radio Ålborg	Samme.
	Kanal 2 Odense Lokal-TV	Nissan Micra bil (bingo). Telopkort for møbelforretning, landbrugsmesse og to butikscentre.
Indstillet til lukning	} KKR } TV-Bornholm	Opel Kadett (bingo). Sparekasse, restaurant, bilforhandler.
Marts 1986	KKR	Supermarked, kontokort.
	Vestegnens Lokal-TV	Samme.
Maj 1986	TV-Odense	Polo bil (bingo).
Sept. 1986	Byens Radio	Pladeforretning.
	Radio Amager	Amager Posten, Tjæreborg Rejser, bilradio, bilforhandler, bildæk.
	Kanal 2	Gillette.
Marts 1987	De Samvirkende Antenneforeninger	Corsa-bil (bingo).
	Odense Lokal-TV	Møbel- og tæppeforretning.
Juni 1987	Kanal A-TV	Ejendomsformidlingsfirma. Desuden sponsorvirksomhed i forbindelse med salg af sendetid til erhvervsvirksomhed.

Følgende sager er endt med "frifindelse":

Feb. 1985	Kanal 2	Transmission fra 6-dages-løb (sponsorvirksomhed).
Marts 1985	Kolding Nærradio	"Gratis" journalist fra Jydske Tidende.
	4 af fagbevægelsens tv-stationer	Programmer leveret af Hafnia.
Juni 1985	Århus Nærradio	Aarhus Stiftstidende.
	Weekend TV	Udenlandske reklamer, Falck.
Sept. 1985	The Voice	Opremsning af forretninger, der oplyser om Voice konkurrence.
Jan. 1986	Vestegnens Lokal-TV	3 magasinprogrammer.
Marts 1986	Kanal 2	Spot for dekoder.
	Byens Radio	EDB udstyr.
	Fagbevægelsens 6 tv-stationer	3 programmer leveret af DanTV.
Maj 1986	Kanal A-TV	En række bingo-udsendelser.

I tiden fra forsøgsperiodens start til juni 1987 har Lokalradio- og -TV-udvalget påtalt 29 tilfælde af overtrædelse af reklameforbudet. 9 nærradioer og 9 lokal-tv-stationer har fået påtale, 8 (2 radio, 6 tv) af dem 2 gange og en enkelt (tv) 3 gange. I to tilfælde har udvalget indstillet til ministeren, at stationerne blev lukket i 14 dage. Indstillingerne er ikke blevet fulgt. Efterfølgende har udvalget i 3 tilfælde (alle tv) indstillet, at ministeren påtaler andengangs-overtrædelser af reklameforbudet. I et tilfælde var overtrædelse af reklameforbudet medvirkende til en indstilling om midlertidig lukning.

I 2 tilfælde er der sket påtale for overtrædelse af forbudet mod kommerciel sponsorvirksomhed.

Overtrædelse af reklameforbudet forekommer oftest i forbindelse med bingospil (7 tilfælde). Også virksomhedsportrætter og visning af telopkort tegner sig for en del reklamer.

I 11 tilfælde har udvalget behandlet reklamesager, som endte med "frifindelse" af stationerne.

Bilag 9

Offentlig støtte til nærradio og lokal-tv

Offentlig støtte i den danske forsøgsordning

1. Nærradio

I forsøgsordningen med nærradio modtog 26 nærradioer i alt ca. 2 mill.kr. i direkte statsstøtte. Desuden blev senderne stillet vederlagsfrit til rådighed, idet Kulturministeriet betalte 680.000 kr. i forrentning og afskrivning til Post- og Telegrafvæsenet.

Den kommunale støtte blev i 1985 budgetteret til at være i alt ca. 30 mill.kr. for hele forsøgsperioden, deraf 24 mill.kr. i form af løn til langtidsledige. Gennem statslige tilskud til løn til ledige via jobskabelsesordningen budgetteredes med et beløb på 4 mill.kr.

Nærradioernes regnskaber for 1985 viser, at jobskabelsesordningen indbragte i alt 1,4 mill.kr., kommunale bidrag i form af løn til langtidsledige 10,2 mill.kr. og anden kommunal støtte 1,8 mill.kr. Det giver i alt 13,4 mill.kr. i offentlig støtte for 1985 (til 74 nærradioer og 4 stationer, som sendte både radio og tv). Ca. 1/3 af nærradioernes udgifter blev på denne måde dækket af det offentlige.

Ifølge lovbestemmelserne af december 1985 om lokal radiovirksomhed gives der ikke statsstøtte til nærradiovirksomhed.

2. Lokal-tv

II lokal-tv-stationer har modtaget ca. 2 mill.kr. i direkte statsstøtte i løbet af forsøgsordningen.

Lokal-tv-stationernes regnskaber for 1985 viser, at den kommunale støtte beløb sig til godt 2 mill.kr., eller 7% af de samlede udgifter for 20 lokal-tv-stationer. (Kanal 2 og Weekend TV er ikke medregnet).

Finansiering i andre lande

1. Der er reklamefinansierede nærradioer i følgende vesteuropæiske lande: Belgien, Finland, Frankrig, Italien, Portugal, Schweiz, nogle vesttyske delstater og Spanien. Der er desuden nærradio i følgende lande: Holland, Sverige og Norge.

Kun ét land i Vesteuropa, Frankrig, giver statsstøtte til nærradiovirksomhed. Det normale har været, at staten støtter i et vist omfang i en forsøgsperiode, men derefter overlader eventuel offentlig støtte til kommunerne. Kommunal støtte eksisterer i flere lande, blandt andet Holland og Frankrig. Omfanget af denne støtte kendes ikke.

2. I **Sverige** finansieres nærradioerne af tilladelsesindehaverne selv. Kun eksisterende foreninger med et andet formål end radiovirksomhed kan få tilladelse.

Lokal-tv sendes kun via kabel. Pr. februar 1987 er 10 lokal-tv-stationer i drift. De kan søge om tilskud hos kabelnævnet, som får 20 kr. om året pr. tilsluttet husstand i de kabelnet, hvor tilladelserne gælder.

For 1987 råder kabelnævnet over 1 mill.kr. til støtte til "foretagender der kan fremme et alsidigt udbud af lokalt producerede programmer i kabelnettene". Der gives støtte til planlægning, opbygning og gennemførelse af fjernsynsvirksomhed. Der gives ikke støtte til teknisk udstyr.

3. I **Norge** er der stadig en forsøgsordning. Forslag til en permanent lov om lokal radio- og fjernsynsvirksomhed ventes fremsat i løbet af foråret 1987. De norske stationer finansieres hovedsagelig uden offentlig støtte. Enkelte steder er der kommunal støtte, ofte i form af hjælp til husleje, køb af sendetid til kommunal information og lignende. Det er endnu (februar 1987) uklart, hvad lovforslaget vil indeholde med hensyn til finansieringsplaner.

4. I **Frankrig** blev der indført statsstøtte for nærradio i 1982. De to første år var reklamer forbudt, men nærradio-

erne kunne få penge fra en statslig fond, finansieret af en skat på landsdækkende og regionale radio- og tv-reklamer. Støtten kunne beløbe sig til maksimalt 100.000 FF i etableringsstøtte.

I 1984 blev reklamer tilladt, og nærradioerne kunne herefter vælge, om de ville være kommercielle eller ej. De, der ikke ønskede af sende reklamer, kunne få op til 100.000 FF i etableringsstøtte. Derudover kunne de få driftsstøtte i et vist omfang. Den maksimale driftsstøtte, var i 1986 250.000 FF. Driftsstøtten er en selektiv støtte, der dels afhænger af, at stationen får penge andre steder fra, dels af, at programmerne har et kulturelt eller foreningsorienteret indhold.

Støtten beløb sig i 1986 til i alt 85 mill.FF, der blev givet til 400 nærradioer (ud af 1.800 eksisterende stationer). Det forventes, at regeringen inden for den nærmeste fremtid ændrer denne form for statsstøtte.

5. I **Holland** skønnes ca. 30 kommuner at give støtte til 30-40 stationer (både radio og tv) med typisk 100.000 kr. pr. år for radio og tre gange så meget for tv.
6. I **USA** støtter staten efter the Public Broadcasting Act fra 1967 gennem en række organer ikke-kommercielle radio- og tv-virksomheder. Statstilskudene udgør 26% af disse stationers samlede budget, mens delstats-, kommune- og amts-tilskud udgør 7%, altså i alt en offentlig støtte på 33%.

The Corporation for Public Broadcasting fordeler årligt ca. \$ 200 mill. 40-50% skal ifølge loven gives i direkte støtte til radio- og tv-stationer. I 1986 var der afsat \$ 37,7 mill, til radio alene. 25 mill, af dem blev fordelt som almindelig driftsstøtte til ikke-kommercielle radioer efter ansøgning. 13 mill, blev givet til særlige projekter.

The Public Telecommunications Facilities Program giver tilskud til 1) planlægning af stationer, 2) anlæg og konstruktion af nye stationer eller ny teknik på eksisterende stationer, og 3) udskiftning og modernisering af udstyr.

The National Endowment for the Humanities fordeler en del af sit årlige budget på \$ 216 mill. til særlige medieprogrammer, f.eks. kvinde-, børne- og minoritetsprogrammer.

The National Endowment for the Arts giver støtte til radio- og tv-kunst ud af sit samlede årlige budget på \$ 144,5 mill.

Offentlig finansiering i Danmark

1. Modeller

Et forslag fra Socialdemokratiet og Socialistisk Folkeparti til offentlig støtte går, for nærradios vedkommende, ud på at give tilskud på 2/3 af driftsomkostningerne, dog maksimalt 300 kr. pr. sendetime for 1.000 årlige timer. Beløbet skal deles mellem staten og kommunerne.

For lokal-tv er forslagets maksimale grænse 6.667 kr. pr. sendetime for 450 timer pr. år.

I 1985 ville dette forslag have kostet staten og kommunerne omkring 30 mill.kr. tilsammen, nogenlunde ligeligt fordelt på radio og tv.

Omfanget af den offentlige støtte i en permanent nærradio- og lokal-tv-ordning vil afhænge af antallet af stationer og deres sendeaktivitet.

2. En plan for offentlig støtte kunne gå ud fra et fast beløb at fordele blandt eksisterende stationer:

Nærradio

Erfaringerne fra forsøgsordningen med nærradio har vist, at den gennemsnitlige radio koster 675.000 kr. om året i drift og anlægsomkostninger (her er der set bort fra etableringsudgifterne og sender-leje). Nærradioer, der selv udbetaler løn, koster gennemsnitlig godt 1 mill.kr., mens de nærradioer, der udelukkende drives ved hjælp af frivillig arbejdskraft, klarer sig for 115.000 kr.

* Oplysningerne om offentlig støtte i USA er fra Leif Lønsmanns rapport "Reklamefri nærradio - eksemplet USA" (København 1985).

Det følgende eksempel viser, hvor mange nærradioer, der kan støttes ud af et årligt beløb på henholdsvis 50 og 100 mill.kr., hvis man forudsætter, at de støttes med 1/3 af deres omkostninger, det vil sige i afrundede tal en årlig støtte til alle nærradioer på 250.000 kr., og til radioer uden lønudgifter på 50.000 kr. pr. station.

	50 mill.kr.	100 mill.kr.
1. Støtte til alle å 250.000 kr.	200 radioer	400 radioer
2. Støtte til "svage" å 50.000 kr.	1.000 radioer	2.000 radioer

Hvis der reelt maksimalt er 500 nærradioer, kan de støttes med den lave takst for 25 mill.kr., og resten, henholdsvis 25 mill. og 75 mill. kr., kan uddeles efter andre kriterier end de automatiske, der er skitseret her.

Lokal-tv

Erfaringerne fra forsøget med lokal-tv viser, at det koster i gennemsnit 1,5 mill.kr. om året i drifts- og anlægsudgifter at drive lokal-tv (her er set bort fra etableringsudgifterne). For stationer med daglig sendetid og lønnede medarbejdere er prisen 3,5 mill.kr., mens de små (fortrinsvis kabel-tv-) stationer klarer sig for ca. 50.000 kr.

3. Vælger man at yde offentlig støtte til teknisk anlæg og udstyr, kan følgende opgørelser lægges til grund:

I en undersøgelse for LO, foretaget af Det kooperative Fællesforbund, opstilles 3 modeller for udgifterne til teknisk udstyr til nærradio og lokal-tv:

Lille radio	75.000 kr.
Middelstor radio	185.000 kr.
Stor radio	325.000 kr.
Lille lokal-tv-station	150.000 kr.
Middelstor lokal-tv-station	1.700.000 kr.
Stor lokal-tv-station	3.200.000 kr.

I tallene er udgifter til sendere og indretning af studie ikke medtaget.

Nærradio

Post- og Telegrafvæsenet opgør udgifterne til sendere for nærradio som følger:

Leje af sender (mono) pr. år	8.000 kr.
Administrationsgebyr pr. sender pr. år	2.000 kr.
Køb af antenneanlæg (én gang for alle)	7.000 kr.
Køb af sender	40.000 kr.

Hvis senderen ikke kan placeres på en allerede eksisterende mast eller bygning (40 meter over jorden), skal der købes en mast til 35.000 kr.

Hvis senderen kan placeres på en eksisterende mast eller bygning skal der eventuelt regnes med en lejeudgift hertil.

I den permanente nærradioordning skønnes det, at omkring 300 nærradioer, fordelt på ca. 200 sendere, har fået eller i den nærmeste fremtid vil få sendetilladelse. Omkostningerne i forbindelse med en offentlig støtte til teknisk anlæg og udstyr kan herefter opstilles således:

Teknisk udstyr til 300 nærradioer à 75.000 kr.	22,5 mill.kr.
Indkøb af 200 antenne- anlæg à 7.000 kr.	1,4 mill.kr.

Etableringsudgifter i alt	23,9 mill.kr.
------------------------------	---------------

Årlig leje og gebyr til 200 sendere à 10.000 kr.	2,0 mill.kr.
---	--------------

Lægges man dertil en årlig driftsstøtte på 50.000 kr. pr. nærradio, kommer de samlede årlige offentlige udgifter op på 17,0 mill.kr.

Lokal-tv

I forsøgsperioden har de lokal-tv-stationer, der sender trådløst, selv købt sendeudstyr. 12 stationer (13 før Weekend TV lukkede) deles om 9 senderanlæg, der hver koster ca. 600.000 kr. Det har ikke været nødvendigt for stationerne at investere i antennemaster. Det kan det imidlertid blive i den permanente ordning, og udgifterne til etablering af en mast skønnes at være mindst 200.000 kr.

Før bestemmelserne om en permanent ordning for lokal-tv er fastlagt, kan de samlede sendetekniske omkostninger ikke gøres op. Det er for eksempel ikke afgjort, hvilket beløb Post- og Telegrafvæsenet skal have i administrationsgebyr i forbindelse med trådløs lokal-tv-virksomhed.

Men ud fra de kendte omkostninger og et skøn over omfanget af en permanent lokal-tv-virksomhed kan man opstille følgende overslag over en offentlig støtteordning:

Teknisk udstyr til 20 trådløse- og 25 kabel-tv-stationer å 150.000 kr.	6,8 mill.kr.
10 trådløse senderanlæg å 600.000 kr. (det er her forudsat, at der er to tilladelseshavere om hver sender)	6,0 mill.kr.
10 antennemaster å 200.000 kr.	2,0 mill.kr.
Etableringsstøtte i alt	14,8 mill.kr.

Lægger man dertil en årlig driftsstøtte på 1/3 af de gennemsnitlige udgifter på 1,5 mill.kr., koster det for 45 stationer 22,5 mill.kr.

De skitserede modeller ville koste det offentlige i alt ca. 40 mill.kr. om året i driftsstøtte og ca. 39 mill.kr. i etableringsstøtte for 300 nærradioer og 45 lokal-tv-stationer.

Bilag 10

GENERALDIREKTORATET FOR
POST- OG TELEGRAFVÆSENET

Afskrift

25. februar 1987

Foreløbig liste over lokaliteter med frekvensmulighed for
lokal-tv

To sendere i Storkøbenhavn

En sender på Bornholm

En sender i hver af følgende byer (kommuner):

Helsingør
Hillerød
Køge
Roskilde
Holbæk
Slagelse
Næstved
Nykøbing F
Odense
Svendborg
Haderslev
Esbjerg
Kolding
Fredericia
Vejle
Horsens
Århus
Silkeborg
Viborg
Herning
Holstebro
Randers
Ålborg
Thisted
Hjørring
Frederikshavn

Bilag 11**Litteraturudvalg**

Forsøg med nærradio og lokal-tv.

Lokalradio- og -TV-udvalgets foreløbige rapport til Mediekommissionen.

Ministeriet for Kulturelle Anliggender. København 1984.
(Litteraturudvalg s. 91).

Nærradio og lokal-tv i fremtiden.

Lokalradio- og -TV-udvalgets 2. rapport.

Betænkning nr. 1047.

Ministeriet for Kulturelle Anliggender. København 1985.
(Litteraturudvalg s. 205).

Status over lokalradioordningen pr. 1. december 1986.

Rapport fra Udvalget vedrørende Lokal Radio.

Ministeriet for Kulturelle Anliggender. København 1987.

Rapport fra Arbejdsgruppen om bevaringsforanstaltninger med henblik på arkivering af radio- og tv-udsendelser.

Ministeriet for Kulturelle Anliggender. København 1986.

Reklame i nærradio og lokal-tv: Nogle afsætningsøkonomiske overvejelser.

Lars Grønholdt og Flemming Hansen. Handelshøjskolen i København 1987.

Mellem forsøg og fremtid. En debatbog om nærradio og lokal-tv.

Per Jauert et al. (Red.). Direktoratet for Statens indkøb. København 1985.

Nærradio og lokal-tv - en ny kommunal opgave.

Øle Prehn. Kommuneinformation. København 1986.

Lokalradio og -tv forsøgene i Århus Amt 1981-1983. Forventninger og forberedelsen.

Per Jauert. Nordisk Institut. Århus Universitet 1983.

Status over lokalradio og -tv forsøgene i Århus Amt 1.6.1983 - 29.2.1984.

Per Jauert. Arbejdspapir. Nordisk Institut. Århus Universitet 1984.

Østjysk avis-tv - et målrettet forsøg med lokal-tv.

Per Jauert i Massekultur & Medier 11, Odense 1984.

En undersøgelse om lokal-tv i Odder. Hovedresultater.

Per Jauert. Center for Massekommunikation. Århus 1985.

Lokal-tv i Århus Amt 1983-1986.

Per Jauert. Udkommer ultimo 1987/primò 1988.

Nærradio i Århus Amt 1983-1986.

Per Jauert. Udkommer ultimo 1987/primò 1988.

Radio og TV i Ribe Amt - organisationsformer, programpolitik og finansiering.

Sven Erik Henningsen. Sydjysk Universitetsforlag. Esbjerg 1986.

Medieforskningen i Danmarks Radio 1985.

Erik Nordahl Svendsen (Red.). Danmarks Radio. København 1986.

Radiohåndbog.

Bent Nørby Bonde. København 1984.

Lav et radioprogram.

1b Schifter Schou m.fl. København 1984.

Nærradio - sådan gøres det.

Solveig Basse og Sonja Eriksen. København 1986.

Følgende rapporter fra Det kooperative Fællesforbund.
København 1987:

Arbejderbevægelsen og de elektroniske medier - på vej mod
en strategi.

Jørgen Poulsen.

Kortlægning af lokal-TV erfaringer.

Jan Petersen og Michael Karvø.

Nærradioer.

Jan Petersen og Niels Peter Arskog.

Vedtægter for lokal-TV station eller nærradio.

Claus Sørensen.

Lokal-TV i Norden.

Rapport fra et seminar i Kristiansand 21.-24. november 1985.

NoRD. København 1986.

Lokal TV-kanal i Norden.

Svenska Kommunförbundet 1987.

(Litteraturudvalg s. 48).

Odelstingsproposisjon nr. 47 (1986-87). Lov om nærkring-
kasting.

Kultur- og Vitenskabsdepartementet. Oslo 1987.

Forsøkene med uavhengig nær kringkasting i Norge.

Sluttrapport fra Nærkringkastingsnemda. Frederikstad 1986.

Lokalfjernsyn i "den telematiske sandkasse".

Knut Lundby. Institutt for presseforskning.

Universitetet i Oslo 1986.

Forsøk med lokal radio og fjernsyn i Norge.

Trine Syvertsen. Institutt for massekommunikasjon.

Universitetet i Bergen 1986.

Regeringens proposition 1984/85: 199. Om radio- och TV-sändningar i kabelnat.

Utbildningsdepartementet. Stockholm 1985.

Reklamefri nærradio - eksemplet USA.

Leif Lønsmann. Frit Oplysningsforbund. København 1985.

AMARC - nærradioernes verdensbevægelse.

Leif Lønsmann. Danmarks Radio. København 1987.